

www.salamnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزو و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملا رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salamnu.com

بسم الله الرحمن الرحيم

نام درس: مبانی علم اقتصاد
رشته: آمار

منبع درس: کلیات علم اقتصاد

نوشته: جمشید پژویان، فرهاد خداداد کاشی و یگانه موسوی

جهرمی
انتشارات دانشگاه پیام نور

تعداد واحد: ۴

تَهْيِهٌ كُنْدَهٌ :

دَكْتُر مُحَمَّد لَشْكَرِي

اسْتَادِيَار دَانِشَگَاهِ پِيَامِ نُور - مَرْكُزِ نِيشَابُور

فصلی که باید مطالعه شود

عبارتند از:

۱، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱

۱۰، ۱۷، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱

هدف این درس

هدف این درس آشنا ساختن دانشجویان
با مکانیزم، عملکردها و ساختهای اقتصادی
و نیز مطالعه نظریات و تئوریهای گوناگون
اقتصادی است.

فصل اول

تاریخچه مختصری از شکل گیری

علم اقتصاد و مکاتب اقتصادی

طرح درس

- ۱- مکتب مرکانتیلیسم
- ۲- مکتب فیزیوکراتها
- ۳- مکتب کلاسیک
- ۴- مکتب تاریخی
- ۵- مکتب سوسيالیسم
- ۶- مکتب نئوکلاسیک
- ۷- مکتب کینزینهایا
- ۸- مکتب کینزینهای جدید

هدف کلی
هدف کلی فصل اول آشنایی
دانشجویان با شکل گیری علم
اقتصاد و تفکر اصلی مکاتب
اقتصادی است.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با چگونگی شکل گیری علم اقتصاد و استقلال آن از سایر علوم.
- ۲- آشنایی با علل پیدایش مکاتب مختلف اقتصادی
- ۳- بیان تفکر و نظرات مکاتب مختلف اقتصادی

۱- ا مقدمه

تا قبل از قرن ۱۳ میلادی تمام بحثهای اجتماعی از جمله اقتصاد از دیدگاه اخلاق بررسی می شد.

افلاطون: ثروت و فضیلت به دو کفه ترازو می مانند که هرگاه یک کفه سنگین تر شود، پایین می آید و دیگری بالا خواهد رفت.

در این فصل مکاتب مهم اقتصادی به ترتیب شکل گیری بررسی می شود.

۱-۲ مکتب مرکانتیلیسم

قرن ۱۳ تا قرن ۱۸

تمام کشورها نسخه ثابت درد خود را در دریافت سه قلم
دارو می دانستند:

۱- کسب طلا و نقره از هر مسیر ممکن

۲- افزایش ثروت و قدرت دولت مرکزی

۳- مداخله مستقیم دولت در امور اقتصادی و کنترل آن

فراموشی ارزش‌های اخلاقی

۳-۱ مکتب فیزیو کراترها (طبیعیون)

قرن ۱۸

بنیان گذار مکتب : فرانسوا کنه

خداوند قوانین و نظم جهانی را آفریده،

خود نظامی طبیعی برای فعالیتهای بشر
ایجاد کرده است.

تأکید بر آزادی نوع بشر در فعالیتهای اجتماعی

۴-۱ مکتب کلاسیک

قرن ۱۸ و ۱۹

بنیان گذار مکتب : آدام اسمیت

نام کتاب : ثروت ملل

نظام حاکم بر بازار و عملکرد قیمت‌ها قادر خواهد بود
تعادل عمومی اقتصاد را ایجاد نماید
تأکید بر نفع شخصی و عدم دخالت دولت در اقتصاد

سایر نظریه پردازان کلاسیک: زان باتیست سی

۱- مکتب تاریخی

قرن ۱۹

بنیان گذار مکتب : فردریش لیست

انتقاد به مکتب کلاسیک:

- ۱- نظمات و قواعد مربوط به اجتماع بشری در حال تغییر و تحول است. بنابراین قوانین اقتصادی چهان شمول و ازلی نیستند.
- ۲- کلاسیکها انسان را تک بعدی می دانند(نفع شخصی) در صورتی که انسان نیاز به نوع دوستی و محبت و معنویت هم دارد.

تأکید بر :

- ۱- قطع واسطه گران بین مصرف کننده و تولید کننده
- ۲- حذف سود سرمایه داری
- ۳- مالک شدن کارگران در ابزار تولید

۶- مکتب سوسياللزم

قرن ۱۹

بنیان گذار مکتب : کارل مارکس

نام کتاب : سرمایه

- از درون مکتب تاریخی سوسيالیزم به وجود آمد

- منتقد نظام سرمایه داری

- پیش بینی صحیح بحرانهای اقتصادی سالهای آتی

- تضاد درونی نظام سرمایه داری

- استثمار نیروی کار

۷-۱ مکتب نئو کلاسیک

قرن ۱۹

اقتصاددانان مکتب نئو کلاسیک:

- ۱- استانلی جونز، ۲- کارل منگر، ۳- لئون والراس،
۴- کارل منگر، ۵- آلفرد مارشال

این مکتب مکتب کلاسیک تتعديل شده است.

انسان با حداقل تلاش در جستجوی حداکثر کردن منفعت و سود است.

شاخه های مکتب نئو کلاسیک:

- ۱- مکتب ریاضی، ۲- مکتب تفکر روانی (مکتب اتریشی)

۱-۸ مکتب کینزی‌نها

قرن ۱۹

بنیان گذار مکتب : جان مینارد کینز

نام کتاب : تئوری عمومی اشتغال، پول و بهره

- نجات نظام سرمایه داری از بحران دهه ۱۹۳۰

- طرف داری از دخالت دولت و ایجاد تقاضا

- تعادل اقتصاد در اشتغال ناقص

- انقلاب کینزی

۱-۹ مکتب کینزینهای جدید

قرن ۱۹ و ۲۰

بنیان گذاران مکتب:

فرانکو مودیگلیانی و جیمز توین

- بازار و اقتصاد آزاد ثبات ذاتی ندارد.

سیاستهای ارشادی دولت و مداخله او تأثیر

به سزایی در حل مشکل عدم تعادل دارد.

۱-۱ مکتب پولیون

قرن ۲۰

بنیان گذار مکتب : میلتون فریدمن

- اقتصاد بازار آزاد به طور ذاتی بی ثبات است.
- پول یکی از مهمترین متغیرهای تأثیر گذار اقتصادی است.
- سیاستهای مداخله گرایانه دولت تنها موجب و خامت امور اقتصادی می شود.

۱۱-۱ مکتب کلاسیکهای جدید یا انتظارات عقلایی

بنیان گذاران مکتب :

رابرت لوکاس و تماس سارجنت

- اقتصاد بازار آزاد به طور ذاتی باثبات و بحرانهای اقتصادی کوتاه مدت و زود گذر است.

- مردم در برخورد با واقع اقتصادی از تمام اطلاعات موجود و قابل دسترس استفاده می کنند. بنابر این سیاستهای دولت خنثی می شود.

- پول تنها وسیله مبادله است و بر متغیرهای واقعی اقتصاد تأثیری ندارد.

۱۲-۱ مکتب پست کینزین

- اقتصاد گرایشی برای خود اصلاح گری ذاتی ندارد.
- دخالت در اقتصاد غیر قابل انکار است.
- فرض وجود رقابت کامل غیر واقعی است.
- پول یک عامل و یک متغیر اقتصادی صرف است ولی یک عامل بسیار مهم اساسی است.
- سیاستهای درآمدی و برنامه ریزی به عنوان سیاستهای مکمل سیاستهای ارشادی دولت باید به کار گرفته شود.

پایان فصل اول

فصل دوم

روش و ابزار تحلیل اقتصادی

طرح درس

- ۱- زمینه تفکر اقتصادی
- ۲- تعریف علم اقتصاد
- ۳- منحنی امکانات تولید
- ۴- طبقه بندی علم اقتصاد
- ۵- ابزار تحلیل اقتصادی

هدف کلی

هدف کلی فصل دوم آشنایی
دانشجویان با مفهوم، زمینه
های فکری، تعریف، اهمیت،
کاربرد علم اقتصاد در زندگی
روزمره و طبقه بندی این علم
است.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با مسئله کمیابی
- ۲- آشنایی با تعریف علم اقتصاد
- ۳- آشنایی با منابع تولیدی و روش فنی تولید
- ۴- آشنایی با کالاهی سرمایه‌ای و مصرفی
- ۵- آشنایی با منحنی امکانات تولیدی

۱-۲ مقدمه

علت پیدایش علم اقتصاد عبارتست از:

۱- محدود بودن امکانات و منابع در دسترس بشر

۲- نا محدود بودن نیازها و خواسته های بشر

۲-۲ زمینه تفکر اقتصادی

به اعتقاد برخی از علمای اقتصاد علم اقتصاد دانش حس
عام است.

زمینه های تفکر اقتصاددانان عبارتست از:

۱- کمیابی: هر چیزی را به هر اندازه که می خواهیم
نداریم.

۲- انتخاب: به علت محدودیت امکانات و نامحدود بودن
نیازها مجبوریم دست به انتخاب بزنیم.

- ۳- هزینه فرصت: فرصت یا فایده از دست رفتن بهترین انتخاب به جای انتخاب مزبور با صرف همان منابع و زمان
- ۴- نهایی گرایی: تولید کنند تمایل دارد فایده و هزینه آخرین واحد محصول را بداند.
- ۵- بازارهای کارآمد: فرصتهای سود آور در بازار کم است.

۳-۲ تعریف علم اقتصاد

اقتصاد دانش چگونگی انتخاب مردم و
جامعه است برای به کارگیری منابع
برای تولید کالاها و خدمات و توزیع
آنها بین افراد جامعه برای مصرف

سوالات اساسی که هر نظام اقتصادی با آن مواجه است

- ۱- چه کالاها و خدماتی باید تولید شود؟
- ۲- از هر کدام از کالاها و خدماتی چقدر باید تولید شود؟
- ۳- کالاها و خدمات چگونه باید تولید شود؟
- ۴- کالاها و خدمات چگونه باید توزیع شود؟

نظام بازار آزاد یا سرمایه داری
در این نظام مکانیسم قیمت‌ها به
سؤالات اساسی پاسخ می‌دهد.
در این نظام هیچگونه دخالتی
وجود ندارد.

نظام اقتصاد مختلط

در این نظام هم بخش خصوصی و هم دولت فعالیت دارند.

دولت نقش کنترل کننده و ناظر را هم دارد.
مکانیسم قیمت‌ها همراه با برنامه‌ها و تصمیمات

دولت به سؤالات اساسی پاسخ می‌دهد.

نظام اقتصادی اکثر کشورهای جهان نظام مختلط است.

نظام اقتصاد متمرکز

- در این نظام دولت بیشترین فعالیت دارد.
- دولت نقش اساسی در تولید و توزیع دارد.
- در این نظام کمیته برنامه ریزی مرکزی به سؤالات اساسی پاسخ می دهد.

نظام اقتصاد اسلامی

- در این نظام در چارچوب شرع و دستورالعمل های موجود به سؤالات اساسی پاسخ داده می شود.

مثال:

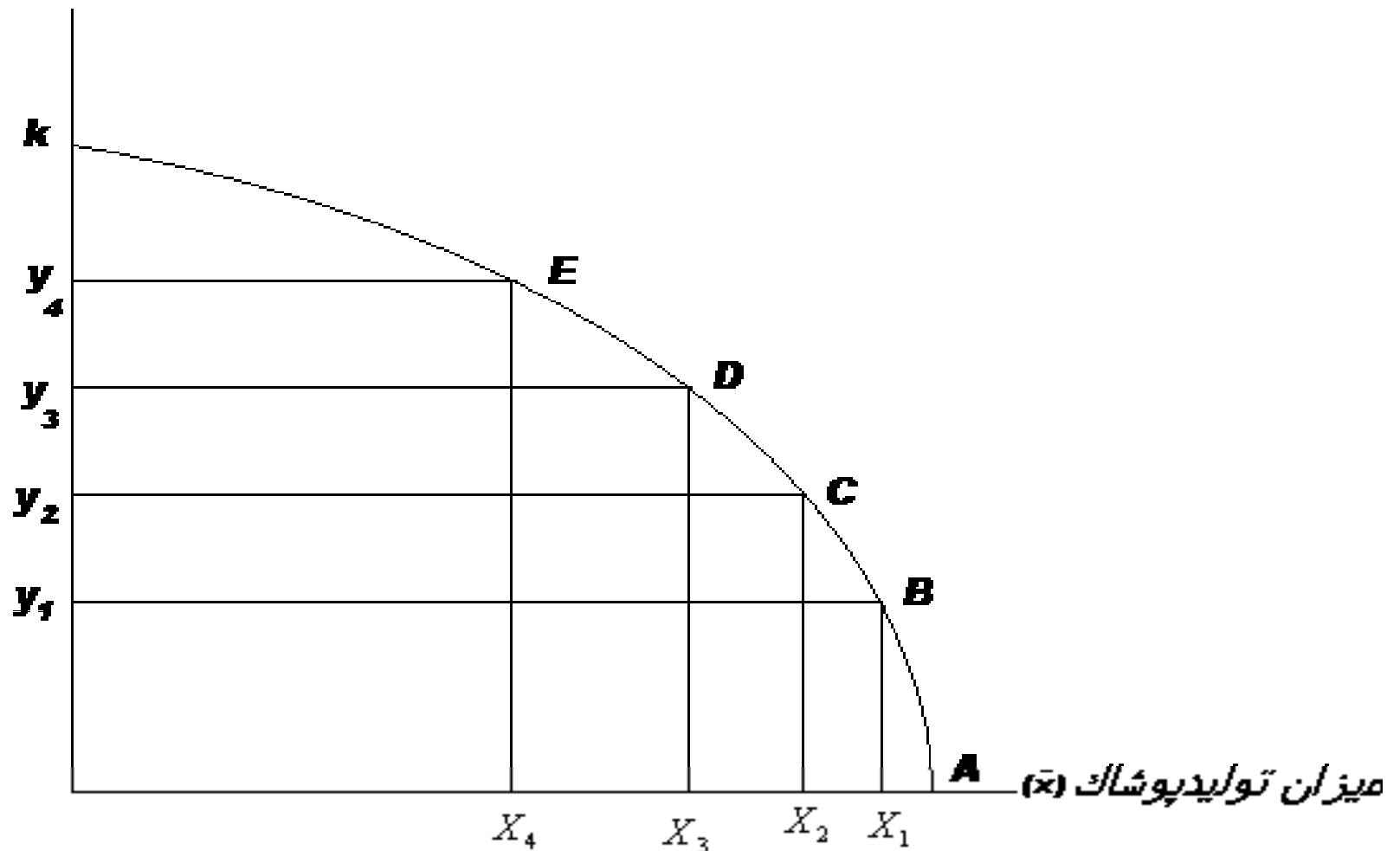
- تولید مشروبات الکلی حرام است.

- تولید گندم واجب و ضروری است.

۲-۲ منحنی امکانات تولید
مکان هندسی ترکیبات مختلفی از
دو کالا است که می توانند در یک
اقتصاد در یک دوره زمانی معین ،
در شرایط حداکثر کارایی و اشتغال
کامل منابع تولید شوند.

۱- منحنی امکانات تولید در فضای دو کالایی نمودار

صیزان تولیدخواه (\bar{y})

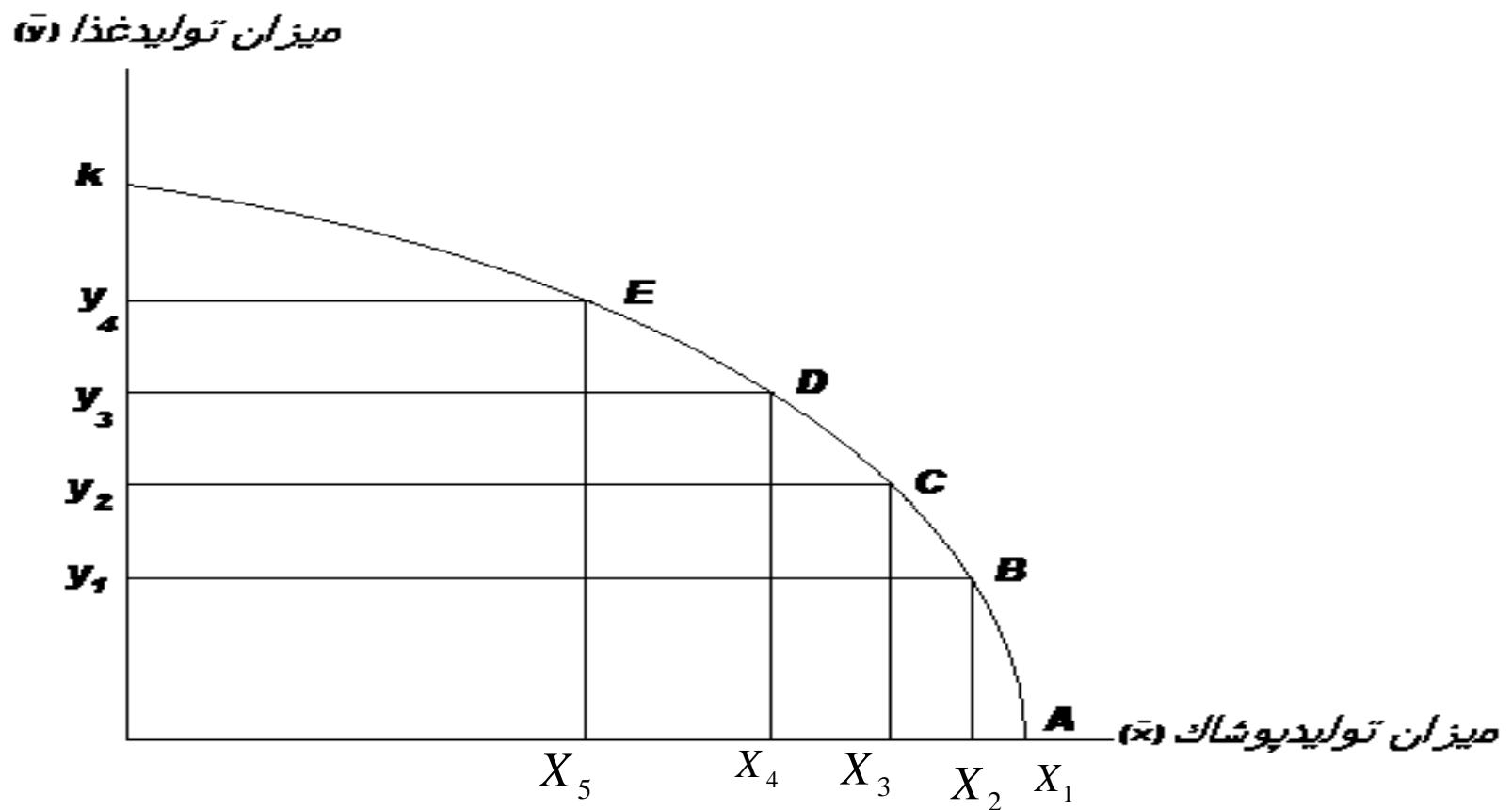
قانون بازدهی نزولی
در هر مرحله از تولید هر کارگر
اضافی میزان کمتری از کارگر
قبلی به محصول می افزاید.

نرخ نهایی جانشینی

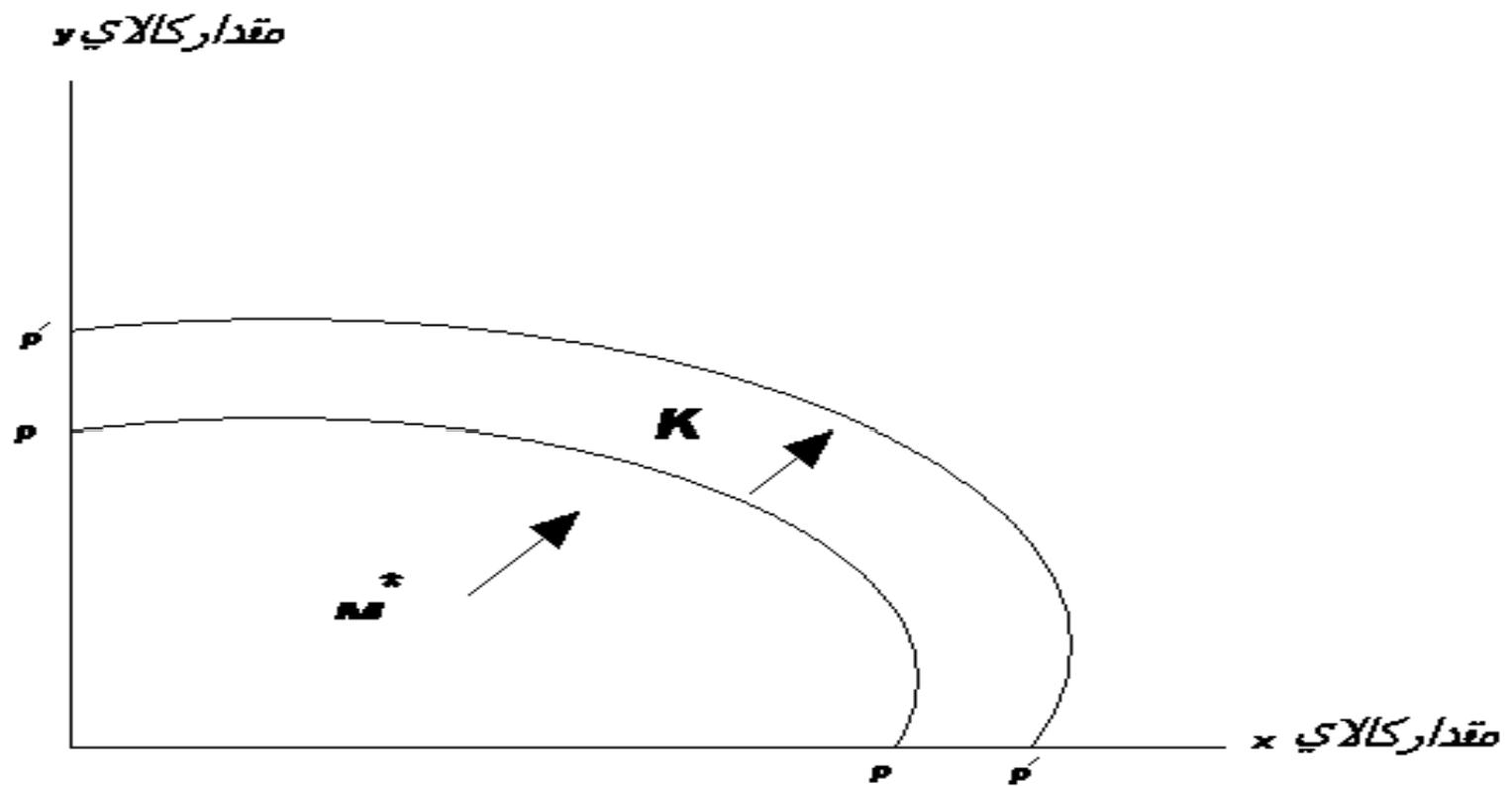
قدر مطلق شیب منحنی امکانات تولید ، نرخ نهایی تبدیل (MRT) نام دارد و برابر است با:

$$MRT_{xy} = \left| \frac{\Delta X}{\Delta Y} \right|$$

نمودار ۲- نزولی بودن نرخ نهایی جانشینی

نمودار ۴- انتقال منحنی امکانات تولید

انتقال منحنی امکانات تولید

انتقال منحنی امکانات تولید از سه طریق امکان پذیر است:

۱- افزایش فیزیکی منابع تولیدی مثل کشف منابع، مساحت و معادن جدید، افزایش نیروی کار و ذخیره سرمایه، افزایش زمینهای زراعی در اثر کار و تصحیح زمینهای غیر قابل کشت.

۲- پیشرفت تکنولوژی

۳- تخصیص مجدد منابع

۵-۲ طبقه بندی علم اقتصاد

نوع اول طبقه بندی :

۱- اقتصاد اثباتی: به توصیف واقعیت‌ها ، رفتارها و عملکرد اقتصاد می پردازد.

۲- اقتصاد دستوری: شامل نظریه ها و توصیه هایی است که بر پایه قضاوت‌های ارزشی و اصول اخلاقی قرار دارد.

۵-۲ طبقه بندی علم اقتصاد

نوع دوم طبقه بندی

به طور سنتی علم اقتصاد به دو شاخه بزرگ تقسیم می شود:

۱- اقتصاد خرد: به بررسی رفتار و تصمیمات اقتصادی مربوط به افراد، خانوارها، بنگاهها و بازارها می پردازد.

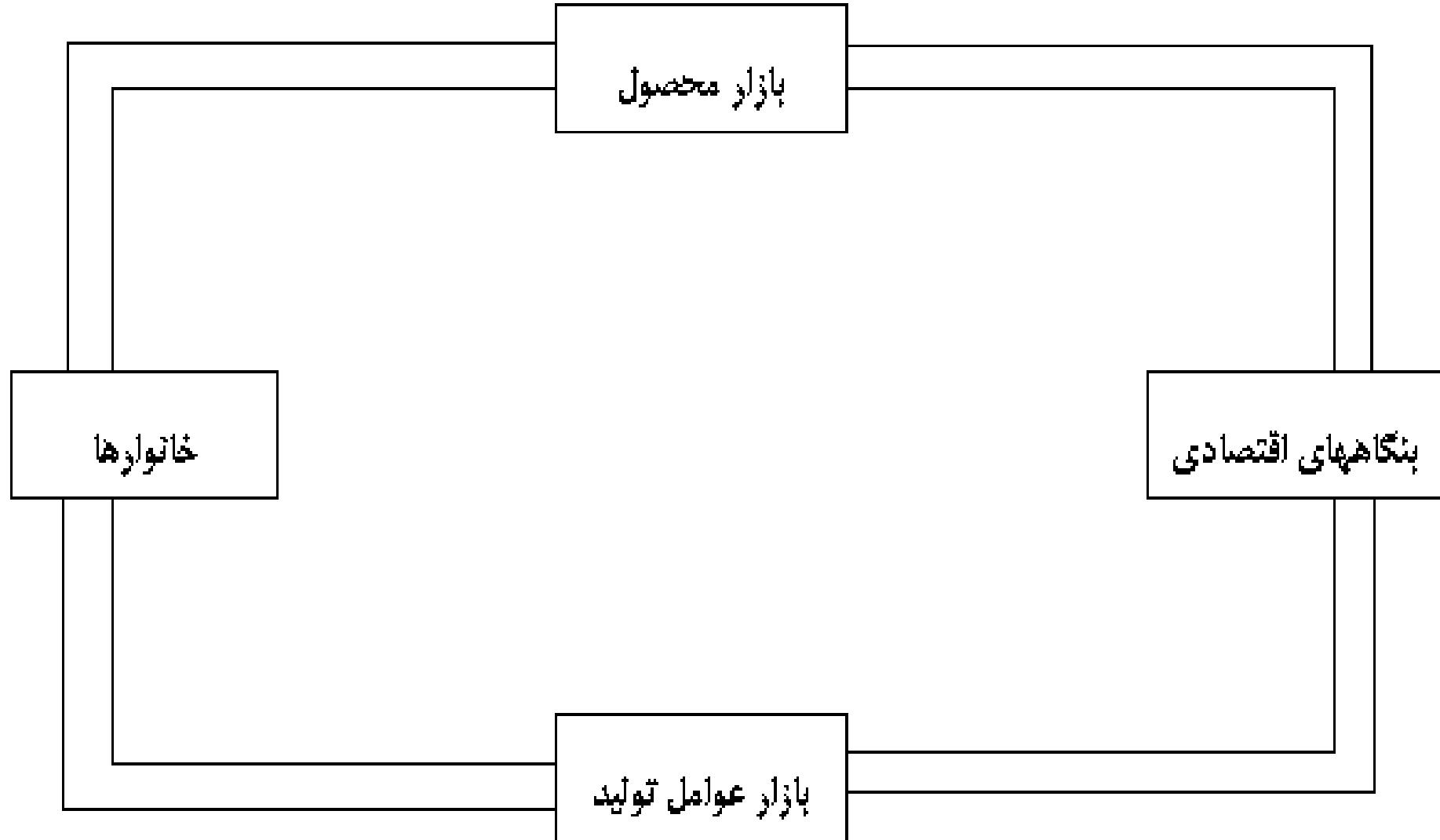
۲- اقتصاد کلان: به بررسی عملکرد اقتصاد به طور کلی می پردازد.

جريان دورى درآمد

ویژگی های اقتصاد بسیار ساده عبارتست از:

- ۱- شامل دو واحد اقتصادی، خانوارها و بنگاههای است.
- ۲- پس انداز وجود ندارد.
- ۳- دولت وجود ندارد.
- ۴- اقتصاد بسته است.
- ۵- معاملات بین بنگاههای وجود ندارد.

جريان دوری درآمد

۶-۲ ابزار تحلیل اقتصادی

ابزارهای تحلیل اقتصادی عبارتند از:

۱- نظریه

۲- آمار

۳- آزمون

۴- اعداد شاخص

۵- متغیرهای پولی و واقعی

۶- اندازه گیری تغییرات متغیرهای اقتصادی

۷- مفهوم تعادل

۱- نظریه

نظریه یا تئوری اقتصادی، بیان یا مجموعه ای از بیانات در خصوص علل و اثرات عملکردها و عکس-العملها در زندگی انسانها است.

ساخت نظریه

برای ساخت نظریه چهار قدم زیر برداشته می شود:

- ۱- تعریف اصول مسلم نظریه
- ۲- مشاهده واقعیت ها
- ۳- بیان فرضیه
- ۴- آزمون فرضیه ها

الگوی اقتصادی

بیان قراردادی نظریه (تئوری) را

الگوی اقتصادی می گویند.

۲- آمار

داده های آماری دو نوع هستند:

- ۱ - داده های سری زمانی : نتیجه اندازه گیری یک متغیر در زمانهای مختلف
- ۲ - داده های سری مقطعی : نتیجه اندازه گیری یک متغیر در مقطع زمانی خاص بر حسب طبقه بندی هایی مانند گروههای درآمدی ، سنی ، شغلی

۳- آزمون

در اقتصاد به روش تجربی
فرضیه ها از طریق روش های
آماری و اقتصاد سنجی آزمون
می شود.

۱۴- اعداد شاخص

آمار مربوط به متغیری را نسبت به ارزش همان متغیر در سال پایه بیان می کند.

به عنوان مثال شاخص قیمت نقره در سال ۱۹۷۰ نسبت به سال ۱۹۶۰ به صورت زیر محاسبه می شود:

۱۰/۱۷۷

$$\frac{10}{177} \times 100 = 56/193$$

۴/۹۱

۵- متغیرهای پولی و واقعی

متغیرهای پولی بدون توجه به سطح قیمتها مورد بررسی قرار می‌گیرند.

متغیرهای واقعی مقایسه متغیرهای پولی در ارتباط با شاخص قیمتها است.

مزد پولی
= مزد واقعی

شاخص هزینه زندگی

Dr.Lashkari

مزد پولی
= مزد واقعی

شاخص قیمتها

۶- اندازه گیری تغییرات متغیرهای اقتصادی (محاسبه نرخ رشد)

نرخ رشد یک متغیر در صد تغییرات آن متغیر در یک دوره زمانی معین است.

$$\frac{X_2 - X_1}{X_1} \times 100 = \text{نرخ رشد}$$

۷- مفهوم تعادل

در علم فیزیک هرگاه برآیند نیروهای وارد بر جسم صفر باشد، جسم در حالت تعادل قرار دارد.

اولین بار مفهوم تعادل توسط پل ساموئلسون وارد علم اقتصاد شده است.

در اقتصاد زمانی در تعادل است که برآیند نیروهای متضاد صفر باشد.

مثال: وقتی عرضه با تقاضا برابر باشد بازار در تعادل است.

پیان فصل دوم

بخش دوم

اقتصاد خرد

فصل سوم

تقاضا و عرضه

طرح درس

- ۱- تقاضای مصرف کننده
- ۲- تقاضا و مفهوم مطلوبیت
- ۳- عوامل مؤثر بر تقاضا
- ۴- کالای جانشین، کالای پست و کالای معمولی
- ۵- اثر درآمدی و اثر جانشینی
- ۶- عوامل مؤثر بر تقاضا
- ۷- عرضه بنگاه

هدف کلی
هدف کلی فصل سوم آشنایی
دانشجویان با تقاضا و عرضه
ستاده و عوامل مؤثربر آنها است.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با ساختار تقاضا و مفهوم مطلوبیت
- ۲- آشنایی با عوامل مؤثر بر تقاضا
- ۳- آشنایی با کالای جانشین، کالای پست و کالای معمولی
- ۴- آشنایی با اثر درآمدی و اثر جانشینی
- ۵- آشنایی با عوامل مؤثر بر تقاضا

۱-۳ مقدمه

در بازار در دو جا خانوارها و بنگاه‌ها با یکدیگر
روبو رو می‌شوند:

۱- در بازار عوامل تولید(نهاده‌ها)

۲- در بازار کالاها و خدمات(ستاده‌ها)

۲-۳- تقاضای مصرف کننده

مصرف کننده از مصرف کالاها و خدمات رضایت خاطری به دست می آورد که در اقتصاد آن را مطلوبیت می نامیم.

- هدف مصرف کننده : حداکثر کردن مطلوبیت
- مطلوبیت یک مفهوم ذهنی و غیر قابل اندازه گیری است.

۱-۲-۳ عوامل مؤثر بر تقاضای مصرف کننده

عوامل مؤثر بر تقاضای مصرف کننده عبارتند از:

۱- قیمت کالای مورد نظر

۲- درآمد مصرف کننده

۳- قیمت کالاهای مرتبط

۴- سلیقه و ترجیحات مصرف کننده

۵- انتظارات

۱- قیمت کالای مورد نظر

با فرض ثابت بودن سایر عوامل
مقدار تقاضای یک کالا با قیمت آن
رابطه معکوس دارد و به این رابطه
معکوس قانون تقاضا می گویند.

۲- درآمد مصرف کننده

درآمد مصرف کننده حاصل تمام دریافتیهای او در یک دوره زمانی معین است.

تقاضای مصرف کننده برای کالای نرمال (معمولی) با درآمد رابطه مستقیم دارد.

تقاضای مصرف کننده برای کالای پست با درآمد رابطه معکوس دارد.

۳- قیمت کالاهای مرتبط

کالاهای مرتبط دو گروه هستند:

۱- کالاهای رقیب یا جانشین: کالاهایی که می توان به جای کالای مورد نظر استفاده کرد.

تقاضا برای کالای مورد نظر با قیمت کالای جانشین رابطه مستقیم دارد.

۲- کالاهای مکمل: کالاهیی هستند که به همراه کالای مورد نظر مصرف می شوند.

تقاضا برای کالای مورد نظر با قیمت کالای مکمل رابطه معکوس دارد.

۴- سلیقه و ترجیحات مصرف کننده

- سلیقه و ترجیحات مصرف کننده از طرز تفکر وی، آداب و رسوم و فرهنگ جامعه شکل می گیرد.
- سلیقه همه مصرف کنندگان یک جور نیست.
- اگر سلیقه مصرف کننده درجهت مصرف بیشتریک کالای خاص مانند نمک ید دار تغییر کند با فرض ثابت بودن سایر عوامل تقاضا برای آن کالا افزایش می یابد.

۵- انتظارات

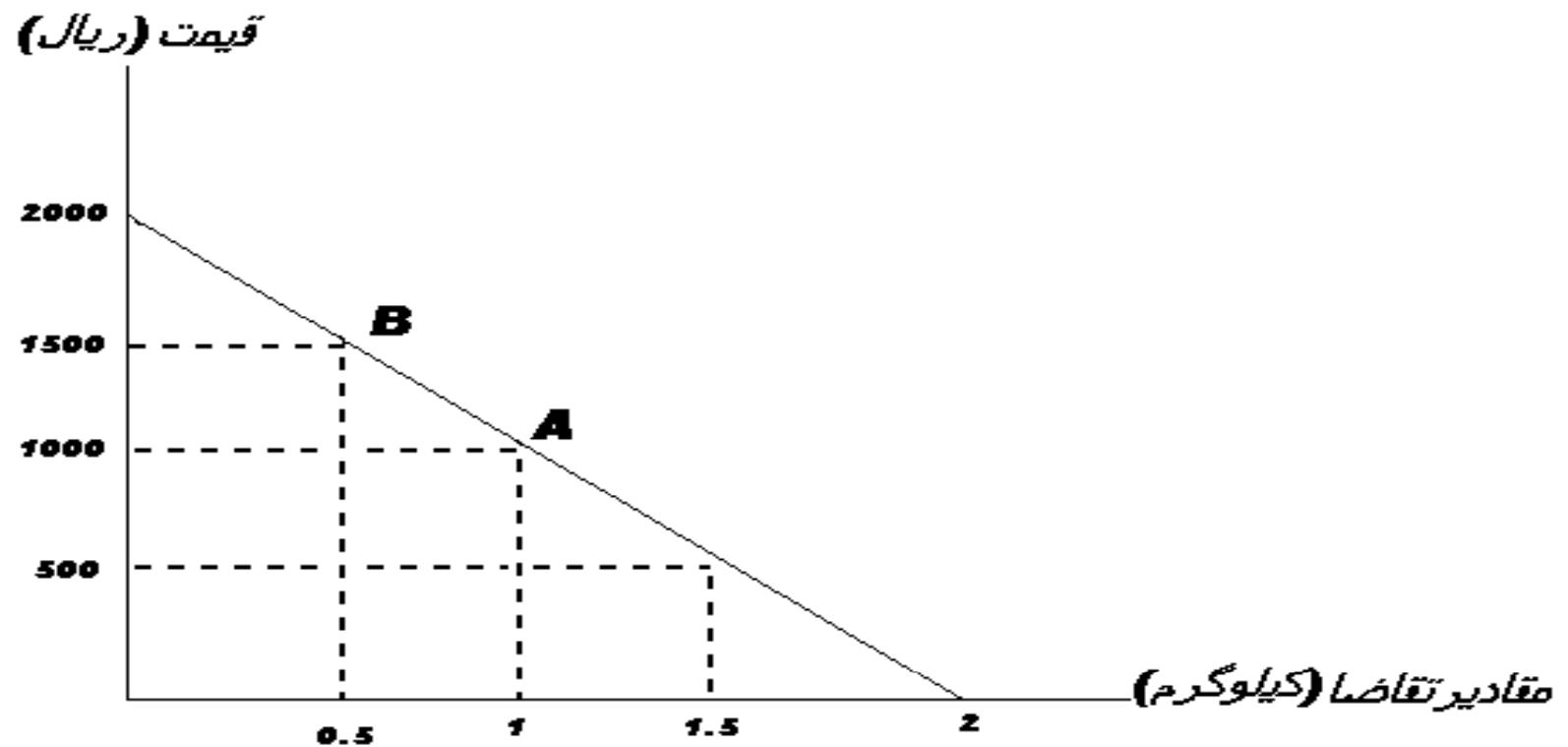
اگر مصرف کننده انتظار افزایش قیمت کالای مورد نظر را در آینده داشته باشد در حال حاضر بیشتر تقاضا خواهد کرد و برعکس.

۳-۲- قانون تقاضا
با فرض ثابت بودن سایر عوامل
مقدار تقاضای یک کالا با قیمت آن
رابطه معکوس دارد و به این رابطه
معکوس قانون تقاضا می گویند.

جدول تقاضا: تقاضای مصرف کننده را در برابر قیمت‌های مختلف نشان می‌دهد

مقدار تقاضای شکر در یک ماه (کیلو گرم)	قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)
۲	♦
۵/۱	۵۰۰
۱	۱۰۰۰
۵/۰	۱۵۰۰
♦	۲۰۰۰
♦	۲۵۰۰
♦	۳۰۰۰

نمودار تفاضا

اثر جانشینی

با افزایش قیمت کالای مورد نظر (شکر) با فرض ثابت بودن سایر عوامل مصرف کننده به سمت خرید بیشتر کالای جانشین شکر (قند) می رود با این تغییر تقاضا اثر جانشینی می گویند.

اثر درآمدی

با فرض ثابت بودن سایر عوامل از جمله درآمد مصرف کننده با افزایش قیمت شکرگویی قدرت خرید مصرف کننده کاهش می یابد لذا تقاضا برای کای معمولی کاهش و برای کالای پست افزایش می یابد به این تغییر تقاضا اثر درآمدی می گویند.

قانون نزولی بودن مطلوبیت نهایی
صرف هر واحد اضافی از یک کالا برای
صرف کننده ارزش کمتری دارد و لذا وی
برای واحدهای اضافی و بیشتر از یک کالا
حاضر به پرداخت قیمت پایین‌تر و کمتر
است. به همین دلیل X_1 , X_2 , X_3 , X_4 , X_5 شبیه منحنی تقاضا
منفی(نزولی) است.

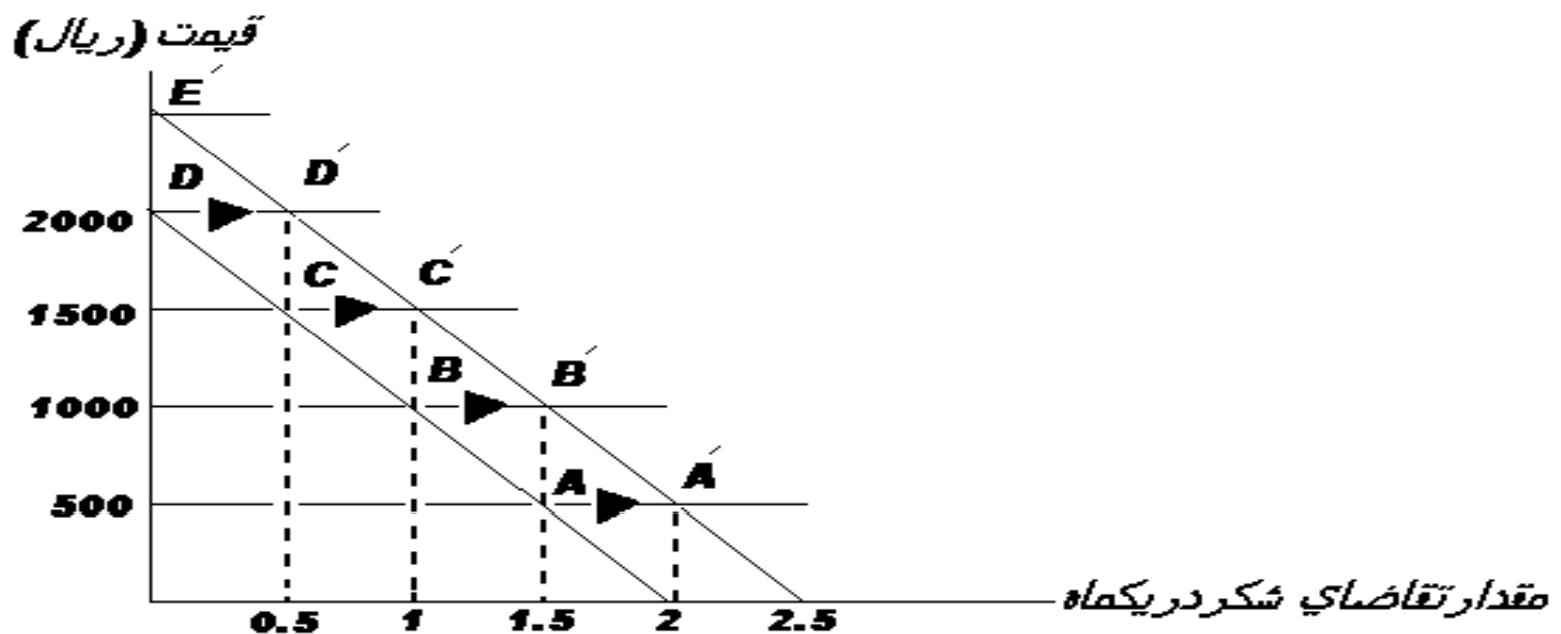
انتقال منحنی تقاضا

با فرض ثابت بودن قیمت کالای مورد نظر هر کدام از عوامل دیگر مؤثر بر تقاضای مصرف کننده (درآمد مصرف کننده، قیمت کالاهای مرتبط، سلیقه و ترجیحات مصرف کننده و انتظارات) که تغییر کند منحنی تقاضای مصرف کننده جا به جا می شود جهت جا به جایی بستگی به نوع تغییر عامل متغیر دارد.

جدول ۲ انتقال منحنی تقاضای شکر به علت تغییر قیمت قند

مقدار تقاضای شکر بعد از افزایش قیمت قند (کیلو گرم)	مقدار تقاضای شکر قبل از افزایش قیمت قند (کیلو گرم)	قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)
۵/۲	۲	♦
۲	۵/۱	۵۰۰
۵/۱	۱	۱۰۰۰
۱	۵/۰	۱۵۰۰
۵/۰	♦	۲۰۰۰
♦	♦	۲۵۰۰
♦	♦	۳۰۰۰

نمودار ۲ جا به جایی منحنی تقاضای شکر به علت افزایش قیمت قند

۳-۳ عرضه بِنگَاه

عرضه حاصل رفتار تولید کننده است

هدف تولید کننده: حداکثر کردن سود است

۱-۳-۳ عوامل مؤثر بر عرضه بنگاه

عوامل مؤثر بر عرضه بنگاه عبارتند از:

۱- قیمت کالای مورد نظر

۲- هزینه های بنگاه

۳- انتظارات

۱- قیمت کالای مورد نظر
با فرض ثابت بودن سایر عوامل
مقدار عرضه یک کالا با قیمت آن
رابطه مستقیم دارد و به این رابطه
مستقیم قانون عرضه می گویند.

۲- هزینه های تولید بنگاه

هزینه های تولید بنگاه به مقدار عوامل تولید به کار رفته در تولید، قیمت آنها و تکنولوژی بستگی دارد.

تکنولوژی
عبارة عن روش‌های شناخته
شده برای ترکیب عوامل تولید
 مختلف به منظور تولید یک
 کالای خاص است.

رابطه بین عرضه و هزینه های تولید بنگاه

بین عرضه

و

هزینه های تولید بنگاه

رابطه معکوس برقرار است.

۳- انتظارات

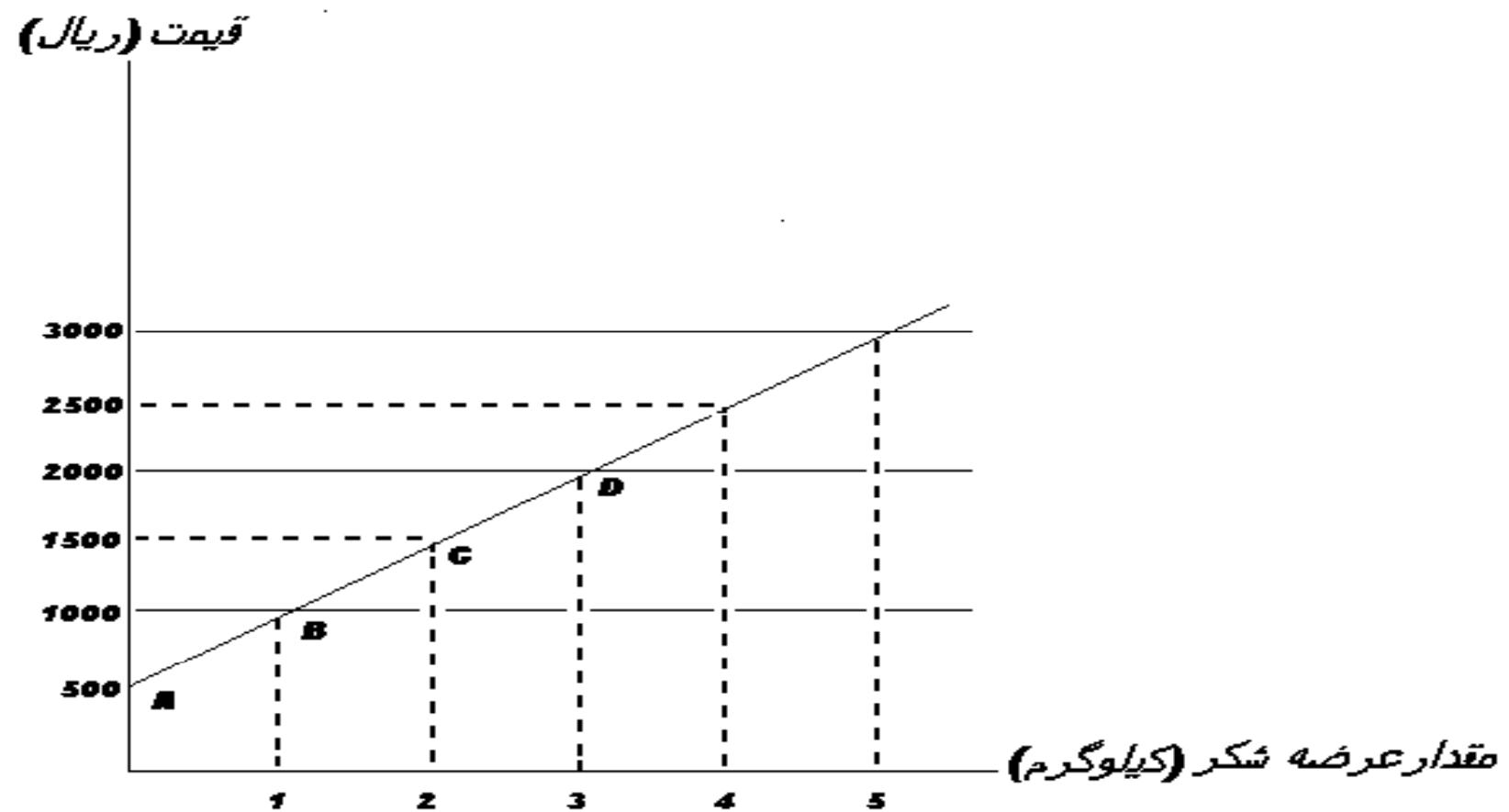
اگر تولید کننده انتظار افزایش قیمت کالای مورد نظر را در آینده داشته باشد در حال حاضر کمتر عرضه خواهد کرد و برعکس

با فرض ثابت بودن سایر عوامل
مقدار عرضه یک کالا با قیمت آن
رابطه مستقیم دارد و به این رابطه
مستقیم قانون عرضه می‌گویند.

جدول عرضه: عرضه تولیدکننده را در برابر قیمت‌های مختلف نشان می‌دهد

مقدار عرضه شکر در یک ماه (کیلو گرم)	قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)
۰	۵۰۰
۱	۱۰۰۰
۲	۱۵۰۰
۳	۲۰۰۰
۴	۲۵۰۰
۵	۳۰۰۰

نمودار عرضه

انتقال منحنی عرضه

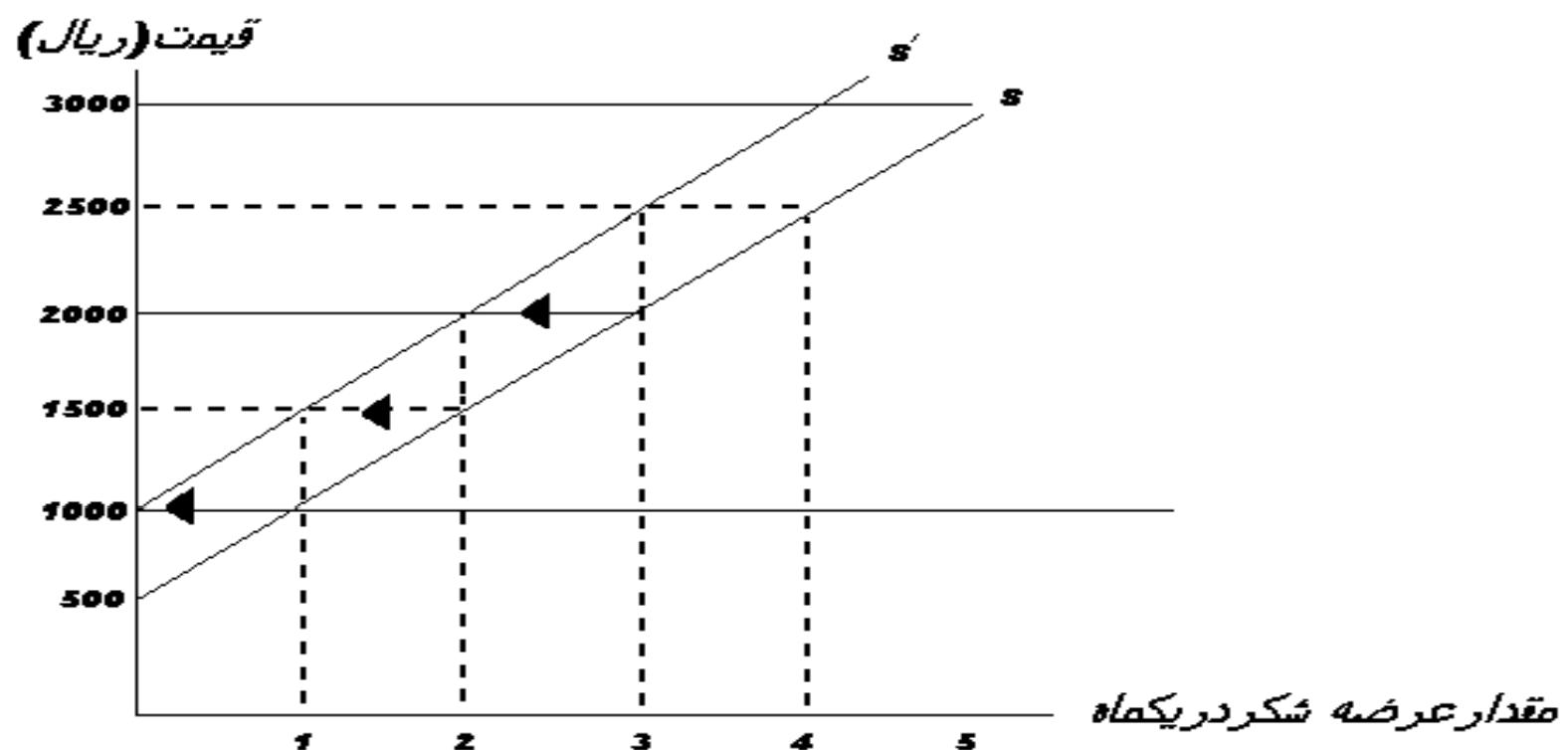
با فرض ثابت بودن قیمت کالای مورد نظر هر کدام از عوامل دیگر مؤثر بر عرضه تولیدکننده (هزینه های تولید، تکنولوژی و انتظارات) که تغییر کنند منحنی عرضه تولید جا به جا می شود جهت جا به جایی بستگی به نوع تغییر عامل متغیر دارد.

جدول ۴ انتقال منحنی عرضه شکر

به علت افزایش هزینه تولید

قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)	مقدار عرضه شکر قبل از افزایش هزینه (کیلو گرم)	مقدار عرضه شکر بعد از افزایش هزینه (کیلو گرم)
۵۰۰	.	.
۱۰۰۰	۱	۱
۱۵۰۰	۲	۲
۲۰۰۰	۳	۳
۲۵۰۰	۴	۴
۳۰۰۰	۵	۵

نمودار ۴ جا به جایی منحنی عرضه شکر به علت افزایش هزیه های تولید

پایان فصل سوم

Dr.Lashkari

فصل چهارم

تولید

طرح درس

- ۱- تابع تولید
- ۲- تکنیک تولید
- ۳- عوامل تولید ثابت و متغیر
- ۴- دوره زمانی کوتاه مدت و بلند مدت
- ۵- تولید با دو عامل تولید متغیر

هدف کلی

هدف کلی فصل چهارم آشنایی
دانشجویان با فرآیند تولید یا
رابطه بین عوامل تولید و محصول
(ستاده) است.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با مفهوم فرایند تولید و تابع تولید
- ۲- آشنایی با تکنیک تولید
- ۳- آشنایی با عوامل تولید ثابت و متغیر
- ۴- آشنایی با دوره زمانی کوتاه مدت و بلند مدت
- ۵- آشنایی با تولید نهایی و تولید متوسط
- ۶- آشنایی با قانون بازده نزولی

۱-۴ مقدمه

ژان باتیست سی در قرن ۱۷ میلادی گفت:
تولید کردن، فقط ایجاد قابلیت اضافی در اشیاء ، به

منظور رفع نیازمندیهای بشری است. ”

” تولید در حقیقت عبارت از تغییر و تبدیل مواد ، در
نتیجه یک فرایند کاری است. ”

۲-۴ تابع تولید

مقدار تولید، تابع مقدار عوامل تولیدی به کار رفته است.

در تابع فوق Y مقدار تولید و X ها عوامل تولید را

$$Y = f(x_1, x_2, x_3, \dots, x_n)$$

نشان می دهند.
اینکه چه میزان از هر یک از عوامل تولید استفاده شود به نوع تولید و مسائل فنی تولید بستگی دارد.

جدول ۱ تولید کل، تولید متوسط و تولید نهایی

تعداد واحد کار	میزان کل محصول	تولید متوسط	تولید نهایی
۰	۰	۰	۰
۱	۶	۶	۶
۲	۱۶	۸	۱۰
۳	۲۴	۸	۸
۴	۳۰	۵/۷	۶
۵	۳۴	۸/۶	۴
۶	۳۴	۲/۵	۰
۷	۳۲	۶/۴	-۲
۸	۲۶	۲/۳	-۶

۳-۴ تکنیک تولید

نوع رابطه بین عوامل تولید و محصول همان
تکنیک تولید است.

انواع تکنیک تولید عبارتنداز:

۱- تکنیک تولید کاربر

۲- تکنیک تولید سرمایه بر

۴-۴ عوامل تولید ثابت و عوامل تولید متغیر

در دوره کوتاه مدت بعضی از عوامل تولید را نمی‌توان کم یا زیاد کرد مثل زمین این عوامل را عوامل تولید ثابت گویند.

در دوره کوتاه مدت بعضی از عوامل تولید را می‌توان کم یا زیاد کرد مثل نیروی کار و کود شیمیایی این عوامل را عوامل تولید متغیر گویند.

۵-۴ کوتاه مدت و بلند مدت

کوتاه مدت، مدت زمانی است که واحد تولیدی ، در طول این مدت، قادر نیست حداقل یکی (برخی) از عوامل تولید به کار گرفته در فرایند تولید را تغییر دهد.

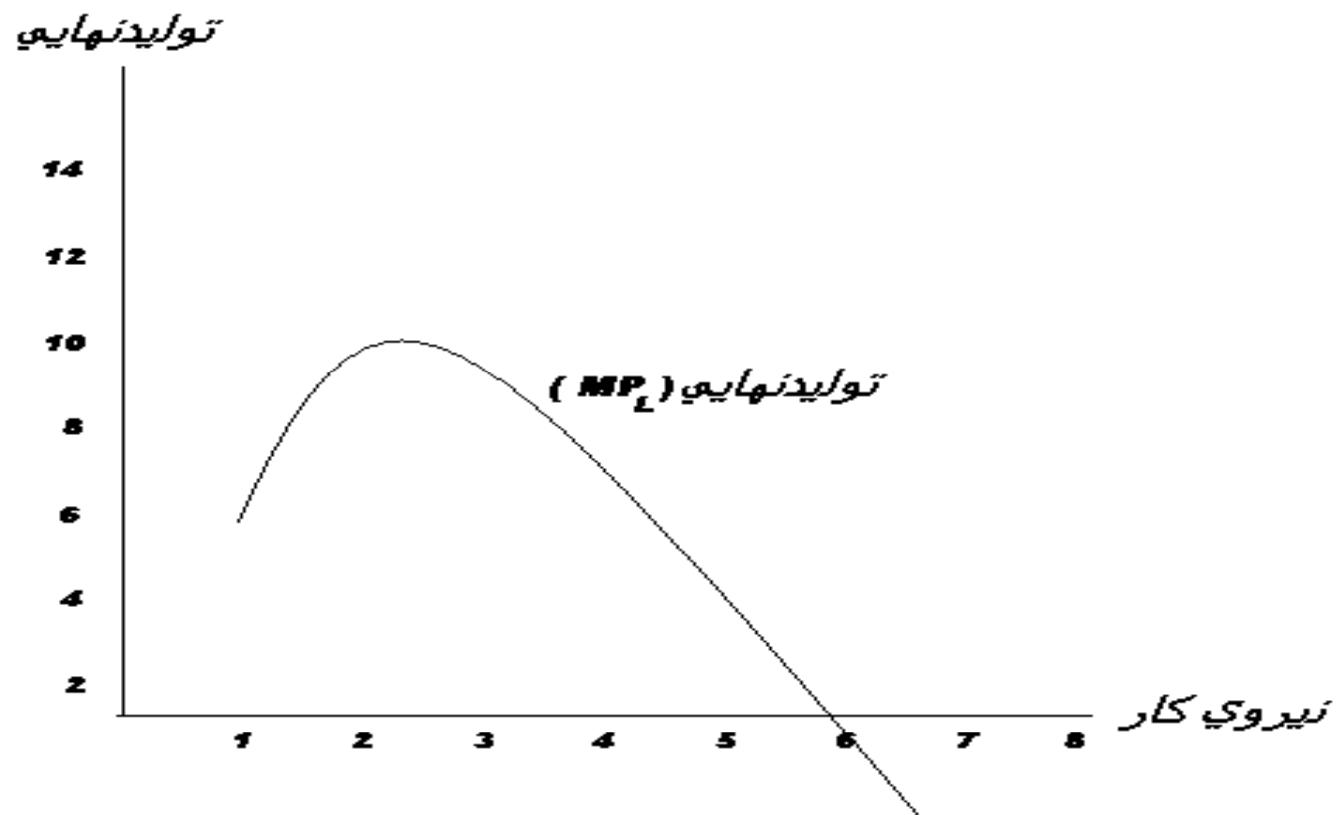
بلند مدت، مدت زمانی است که واحد تولیدی، در طول این مدت ، قادر است مقدار تمام عوامل تولید به کار گرفته در فرایند تولید را تغییر دهد.

۶-۴ تولید در کوتاه مدت
تولید نهایی: مقدار افزایش در میزان کل محصول در
نتیجه افزایش یک واحد در عامل متغیر را تولید نهایی گویند.

تغییر در میزان تولید کل (ΔTP)

$$= \frac{(\Delta x)^{(MP)}}{\text{تغییر در مقدار عامل متغیر}}$$

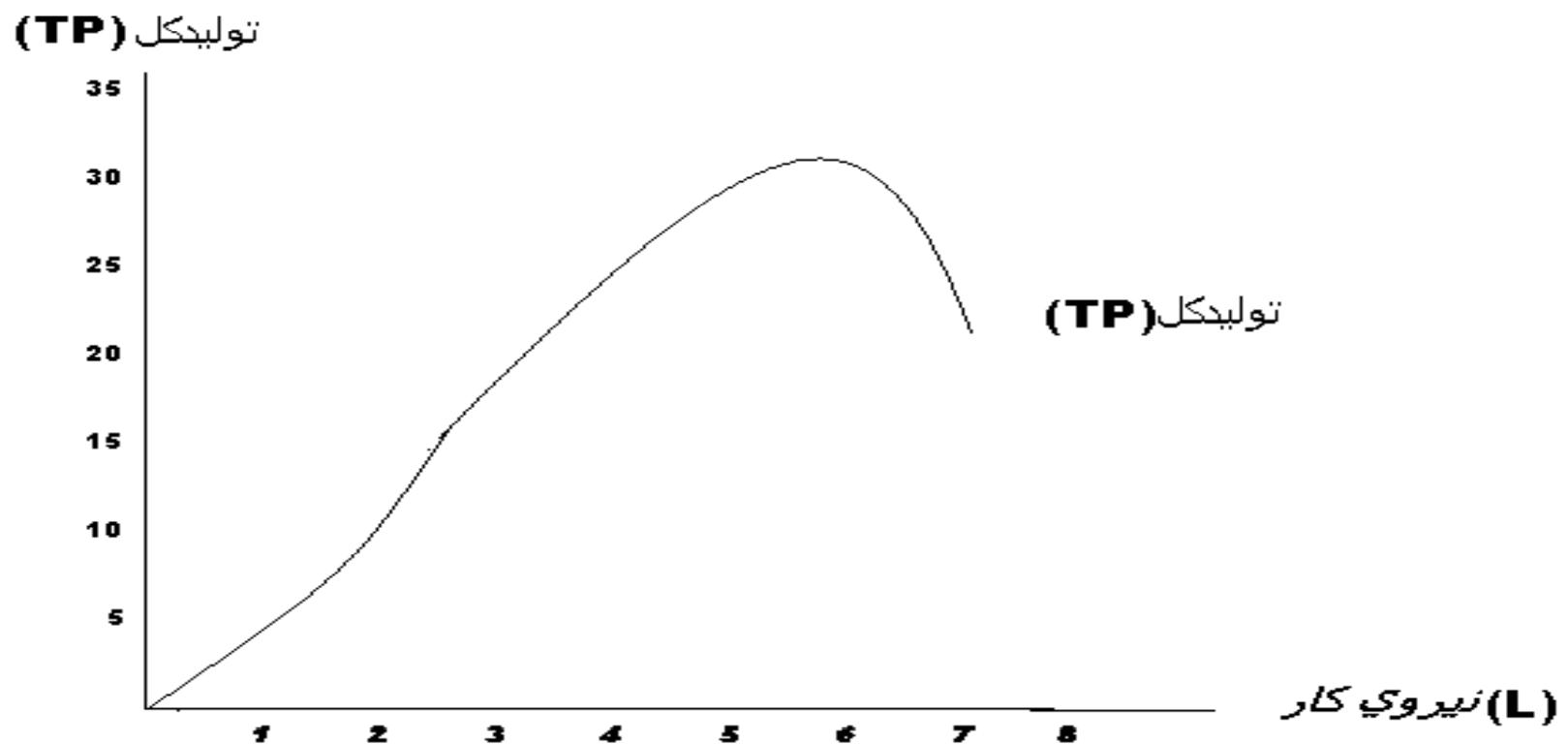
نمودار ۱ تولید نهایی نیروی کار

تولید کل

کل تولید یا محصول ایجاد شده
در یک زمان معین با به کاربردن
مقدار معینی از عوامل تولید

نمودار ۲ - تولید کل

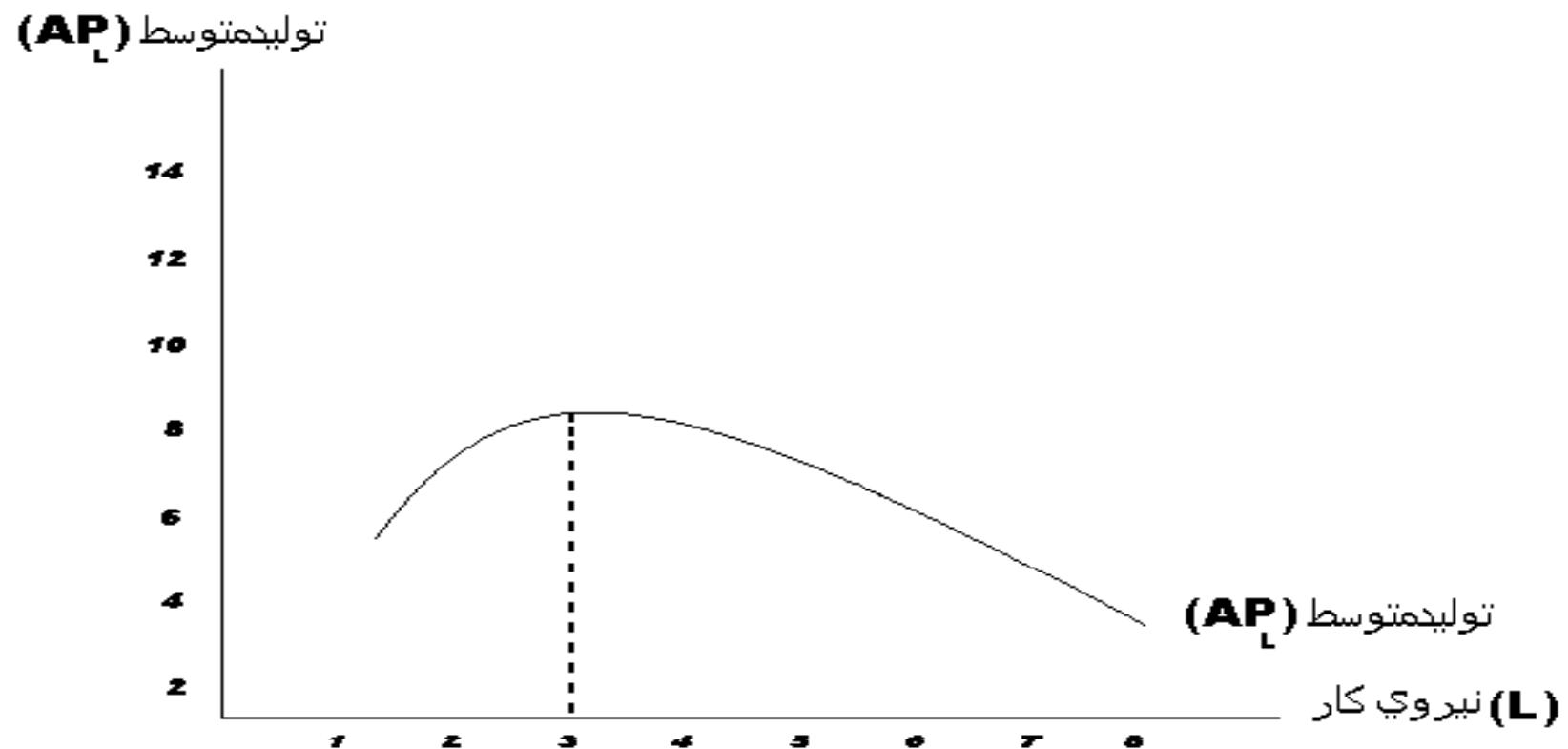

تولید متوسط

تولید متوسط هر عامل تولیدی از حاصل تقسیم
تولید کل ، بر تعداد واحدهای به کار گرفته شده از
آن عامل تولید، به دست می آید.
تولید کل (TP)

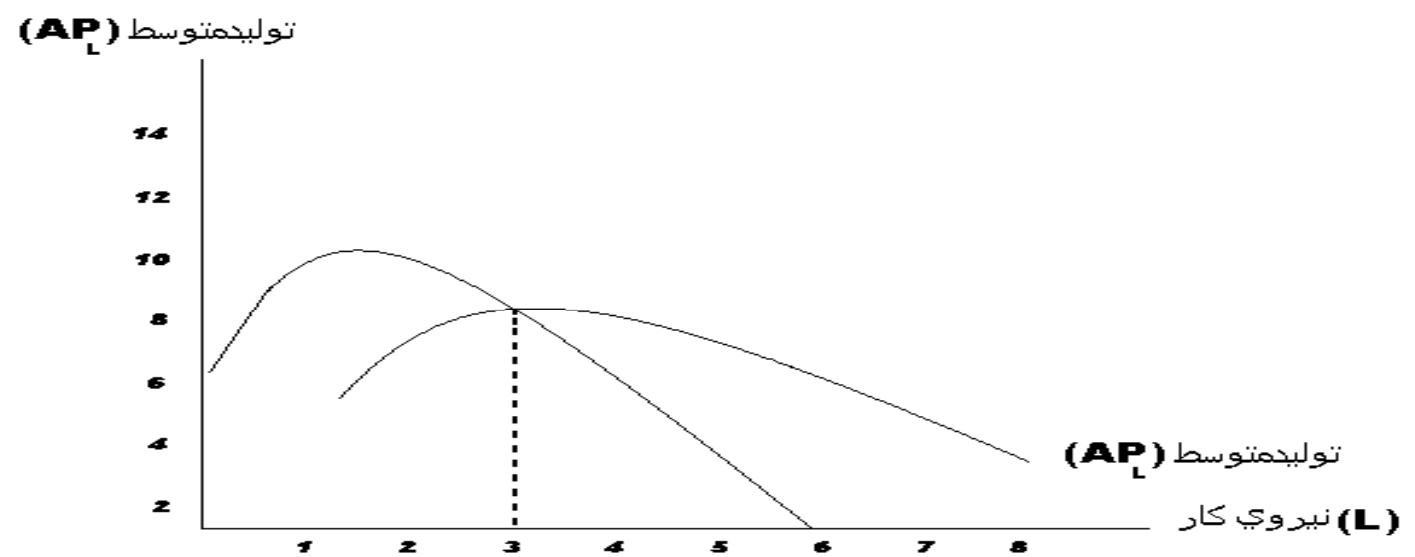
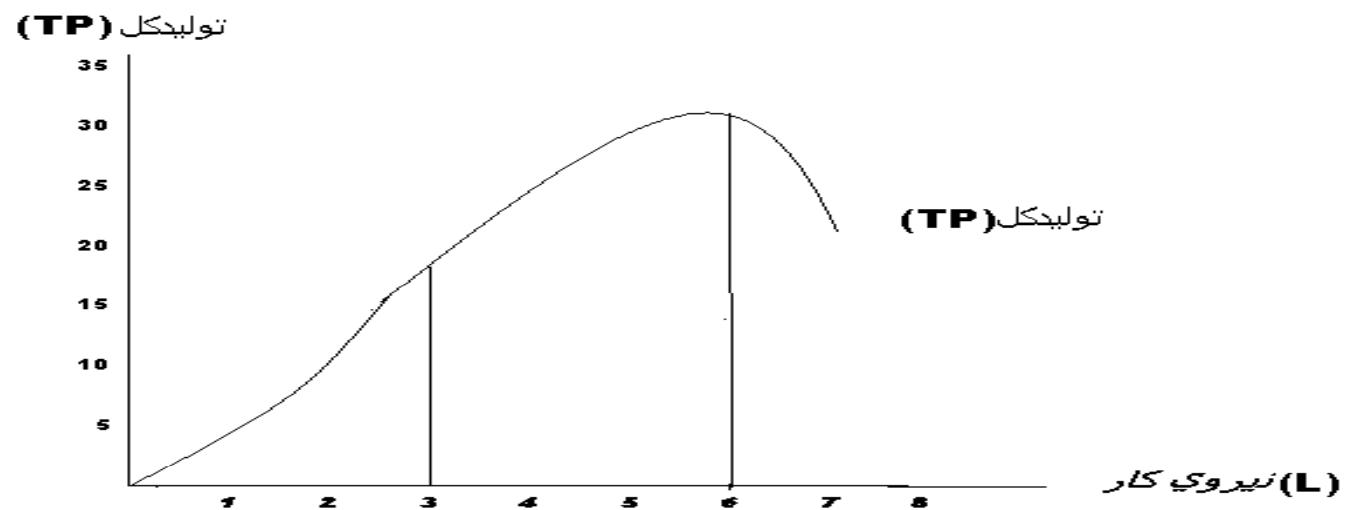
$$(AP_x) = \frac{\text{تولید متوسط}}{\text{تعداد عامل تولید به کار رفته}} (x)$$

نمودار ۳ تولید متوسط نیروی کار

قانون بازده نزولی

اگر مقدار یکی از عوامل تولید، به طور مساوی و پی در پی، افزایش یابد و سایر عوامل ثابت نگه داشته شوند، میزان افزوده شده به تولید، پس از حد معینی، رو به کاهش می گذارد.

مراحل تولید(مرحله اول تولید)

در این مرحله از تولید منحنی تولید نهایی در بالای منحنی تولید متوسط قرار دارد در انتهای این مرحله تولید متوسط با تولید نهایی برابر می شود.

در این مرحله از تولید، تولید کل سیر صعودی دارد.
هر دو منحنی تولید متوسط و تولید نهایی ابتدا صعودی و سپس نزولی می شوند.

مراحل تولید(مرحله دوم تولید)

- ۱- در این مرحله از تولید، تولید نهایی مثبت ولی نزولی است.
- ۲- قانون بازده نزولی بر آن حاکم است.
- ۳- در ابتدای این مرحله، تولید متوسط با تولید نهایی برابر است.
- ۴- در انتهای این مرحله تولید نهایی صفر می شود.
- ۵- تولید کل باروند کاهشی افزایش می یابد تا در انتهای این مرحله به حداقل خود می رسد.
- ۶- تولید متوسط مانند تولید نهایی روند کاهشی دارد.
- ۷- همواره منحنی تولید متوسط بالای تولید نهایی قرار دارد.

مراحل تولید(مرحله سوم تولید)

- ۱- در ابتدای این مرحله از تولید، تولید نهایی صفر است.
- ۲- در تمام این مرحله تولید نهایی منفی است.
- ۳- در این مرحله، تولید متوسط نیز به دلیل کاهش تولید کل، کاهشی است.

۷-۴ تولید با دو عامل متغیر

تا به حال فرض بر این بود که فقط نیروی کار متغیر و سایر عوامل ثابت هستند در بلند مدت تولید کننده می تواند عوامل دیگر تولید از جمله ماشین آلات، مساحت زمین زیر کشت، کود، بذر و را تغییر دهد. در این صورت شکل تابع تولید تغییر می کند.

بيان فصل چارم

Dr.Lashkari

فصل پنجم

تئوری هزینه تولید

طرح درس

- ۱- مفهوم هزینه تولید
- ۲- هزینه های آشکار و ضمنی
- ۳- هزینه کل، هزینه متوسط و هزینه نهایی
- ۴- هزینه های کوتاه مدت
- ۵- هزینه های بلندمدت

هدف کلی

هدف کلی فصل پنجم آن است که
دانشجو ضمن آشنایی با هزینه تولید
درک کند که هزینه های تولید بازتاب
ریالی تابع تولید و بنیان عرضه است.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با مفهوم هزینه
- ۲- آشنایی با هزینه های آشکار و ضمنی
- ۳- آشنایی با واژه های هزینه کل، هزینه متوسط و هزینه نهایی
- ۴- آشنایی با هزینه های کوتاه مدت و منحنی های آن
- ۵- آشنایی با هزینه های بلندمدت و منحنی های آن
- ۶- آشنایی با ارتباط بین منحنی های هزینه های کوتاه مدت
- ۷- آشنایی با ارتباط بین منحنی های هزینه های بلند مدت

۱- مقدمه

یکی از اساسی ترین نکات در تعیین میزان تولید توجه به هزینه های تولیدی است.

هزینه تولید در تصمیم گیری منطقی تولید کننده درباره انتخاب تکنیک تولید و سطح تولید نقش کلیدی دارد.

۲-۵ مفهوم هزینه تولید

هزینه های تولید عبارتند از:

مجموع هزینه هایی که باید به

کارگیری و استخدام عوامل تولید

جهت تولید صرف می شود.

۳-۵ هزینه های آشکار

هزینه های آشکار: هزینه هایی که در قبال در اختیار گرفتن عوامل تولیدی که بنگاه مالک آن نیست پرداخت می کنیم

مانند مزد کارگر و هزینه منابع را هزینه های آشکار می گویند.

۳-۵ هزینه های ضمنی

هزینه های ضمنی : عوامل تولیدی که بنگاه مالک آن است و وجهی در قبال استفاده از آن پرداخت نمی کند مانند ساختمان کارگاه تولیدی، بنگاه به طور ضمنی برای استفاده از آن در نظر می گیرد هزینه های ضمنی تولید می گویند.

۴-۵ هزینه ها در کوتاه مدت و بلند مدت

دوره زمانی کوتاه مدت: دوره زمانی که در آن حداقل یکی از عوامل تولید ثابت است.

دوره زمانی بلندمدت : دوره زمانی که در آن تمامی عوامل تولیدمتغیراست و بنگاه تولیدی قادر است ظرفیت تولیدی خود را تغییر دهد.

۱-۴-۵ هزینه های کوتاه مدت
در کوتاه مدت هزینه کل از مجموع
هزینه های ثابت و هزینه های
متغیر به دست می آید.

هزینه های ثابت کل (TFC) مقدار هزینه ای که بنگاه تولیدی در کوتاه مدت برای عوامل تولید ثابت مثل هزینه آبونمان آب ، برق ، تلفن و اجاره ساختمان صرف می کند.

هزینه های متغیر کل (TVC)

مقدار هزینه ای که بنگاه تولیدی برای عوامل تولید متغیر مثل هزینه آب، برق و تلفن مصرفی، ماده اولیه و سایر عواملی که با تغییر تولید تغییر می کنند می پردازد.

هزینه کل (TC) مجموع هزینه های کل ثابت و هزینه های کل متغیر را هزینه کل تولید گویند.

$$TC = TFC + TVC$$

جدول اهزینه های یک بنگاه فرضی در کوتاه مدت

هزینه نهایی (MC)	هزینه کل متوسط (ATC)	هزینه متغیر متوسط (AVC)	هزینه ثابت متوسط (AFC)	هزینه کل (TC)	هزینه متغیر کل (TVC)	هزینه ثابت کل (TFC)	میزان محصول (Q)
-	-	-	-	۳۰	۰	۳۰	۰
۵۰	۸۰	۵۰	۳۰	۸۰	۵۰	۳۰	۱
۴۰	۶۰	۴۵	۱۵	۱۲۰	۹۰	۳۰	۲
۳۳	۵۱	۴۱	۱۰	۱۵۳	۱۲۳	۳۰	۳
۲۷	۴۵	۵/۳۷	۵/۷	۱۸۰	۱۵۰	۳۰	۴
۳۰	۴۲	۳۶	۶	۲۱۰	۱۸۰	۳۰	۵
۳۶	۴۱	۳۶	۵	۲۴۶	۲۱۶	۳۰	۶
۴۳	۲۹/۴۱	۳۷	۲۹/۴	۲۸۹	۲۵۹	۳۰	۷
۵۳	۷۵/۴۲	۳۹	۷۵/۳	۳۴۲	۳۱۲	۳۰	۸

هزینه کل متوسط

هزینه کل متوسط از تقسیم هزینه کل
تولید بر تعداد محصول به دست می آید

هزینه کل (TC)

(ATC) = هزینه متوسط

تعداد محصول (Q)

هزینه ثابت متوسط

هزینه ثابت متوسط از تقسیم هزینه کل
ثابت تعداد محصول به دست می آید

هزینه کل ثابت (TFC)

$$\text{هزینه متوسط ثابت (AFC)} = \frac{\text{هزینه کل ثابت}}{\text{تعداد محصول (Q)}}$$

هزینه متغیرمتوسط

هزینه متغیرمتوسط از تقسیم هزینه کل
متغیر بر تعداد محصول به دست می آید

$$\text{هزینه کل متغیر}(\text{TVC}) = \frac{\text{هزینه متغیرمتوسط}(\text{AVC})}{\text{تعدادمحصول}(Q)}$$

هزینه کل متوسط
روش دوم

هزینه کل متوسط از مجموع هزینه
ثابت متوسط و هزینه متغیر متوسط
دست می آید

$$ATC = AFC + AVC$$

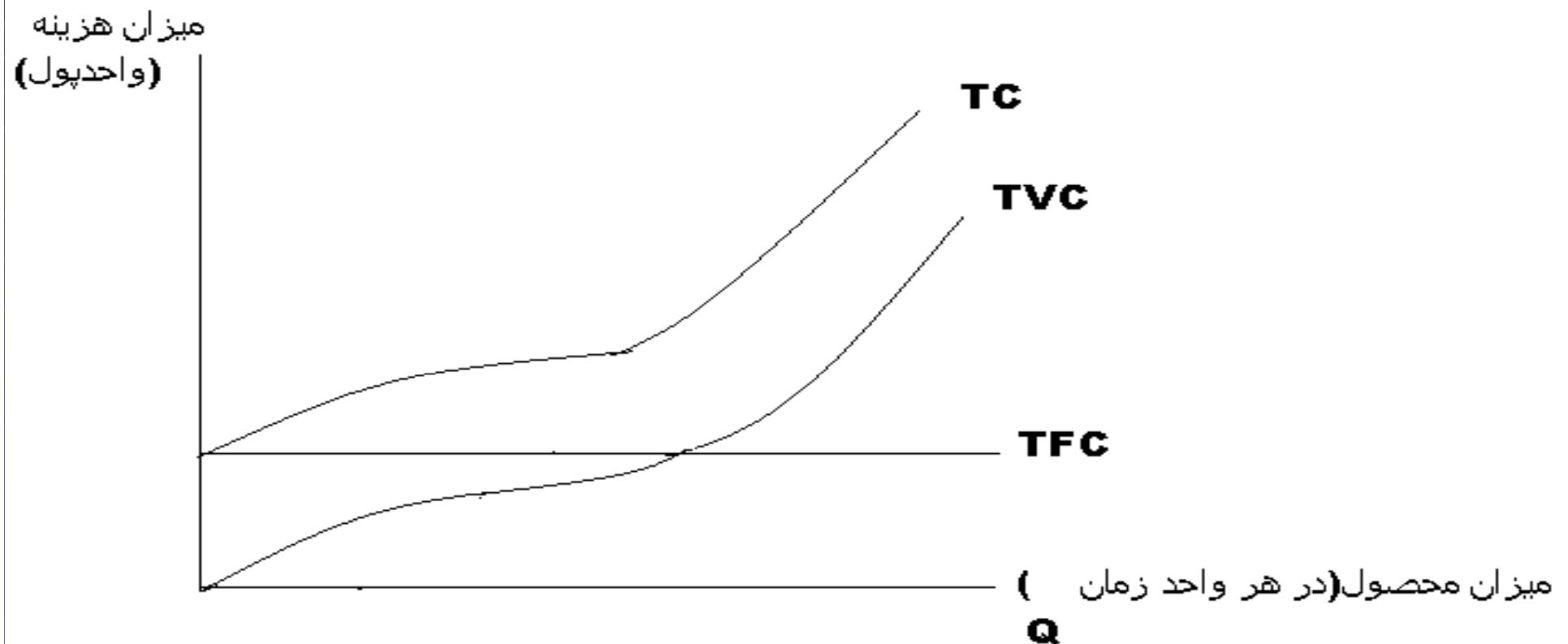
Dr.Lashkari

هزینه نهایی

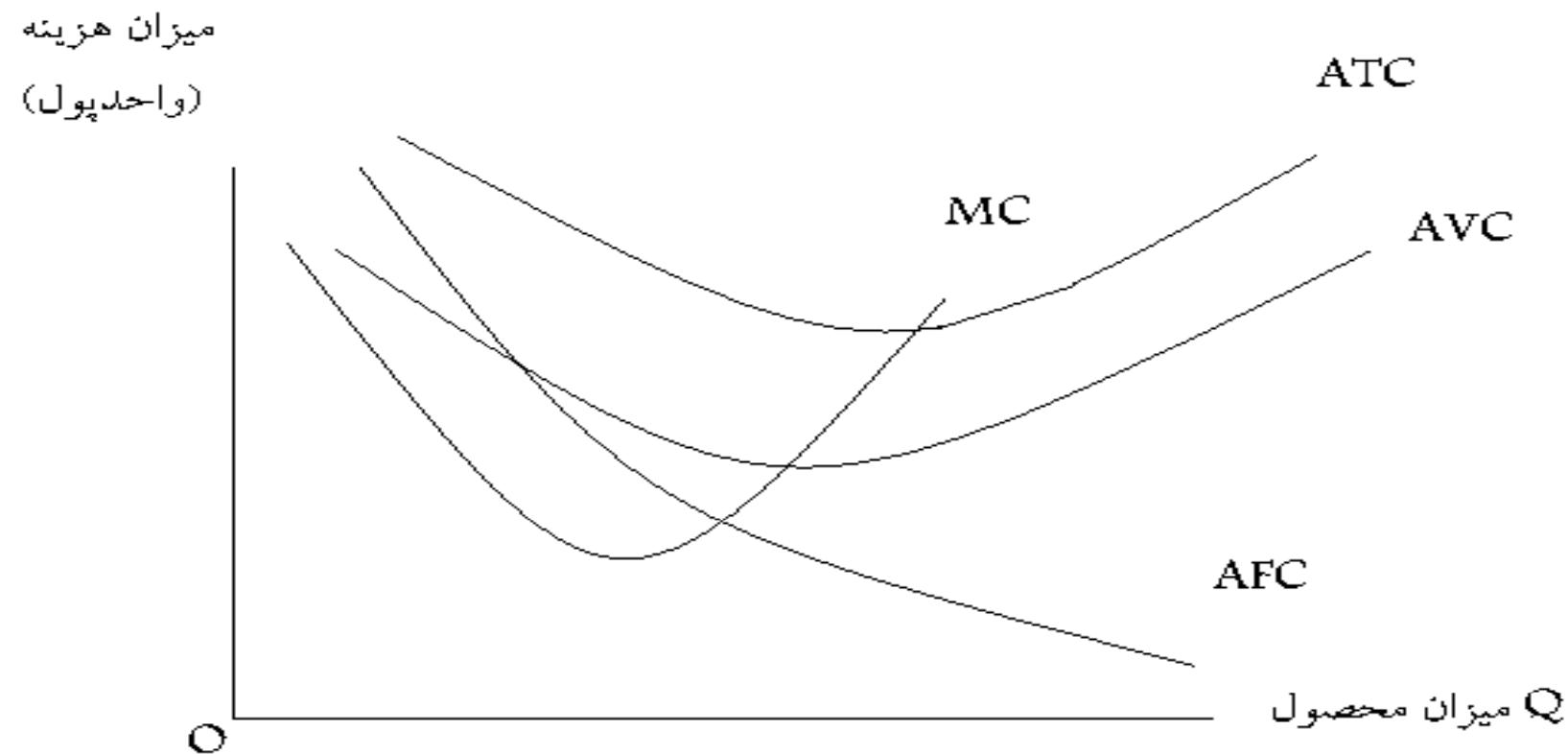
میزان تغییر در هزینه کل به ازاء یک واحد
تغییر در میزان تولید را هزینه نهایی گویند.

$$\text{تغییر در هزینه کل} (\Delta TC) = \frac{\text{هزینه نهایی} (MC)}{\text{تغییر در سطح محصول} (\Delta Q)}$$

نمودار ۱ منحنیهای هزینه در کوتاه مدت

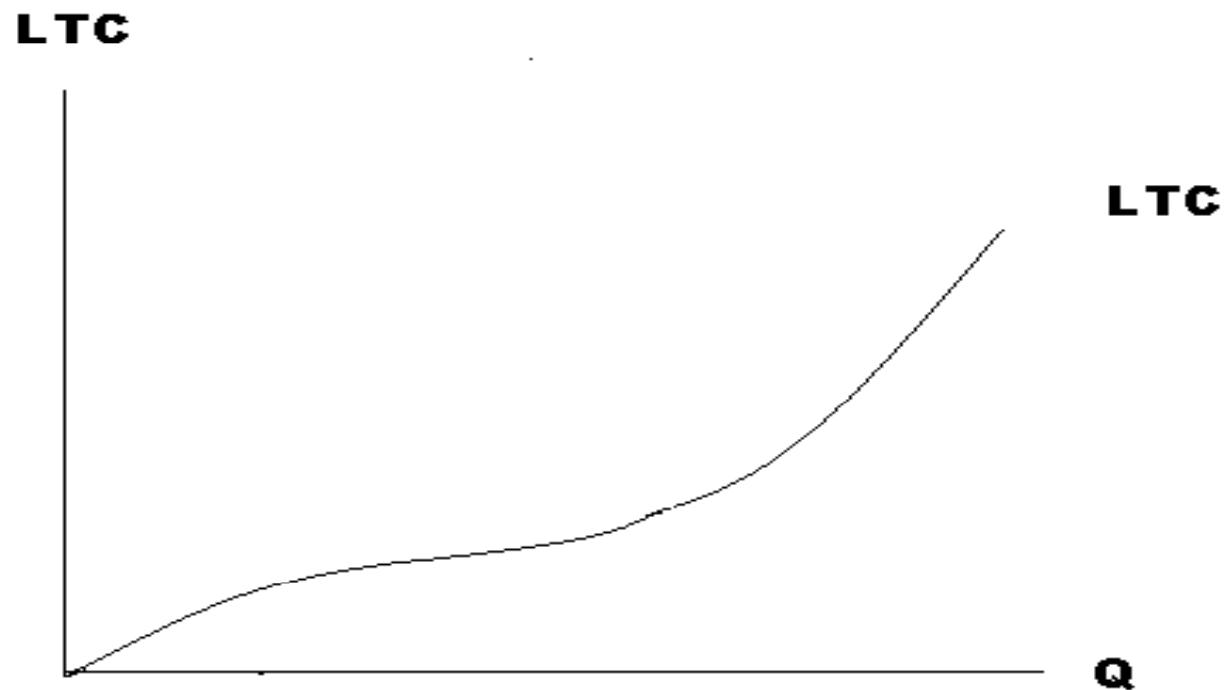

نمودار ۲ منحنیهای هزینه متوسط و نهایی در کوتاه مدت

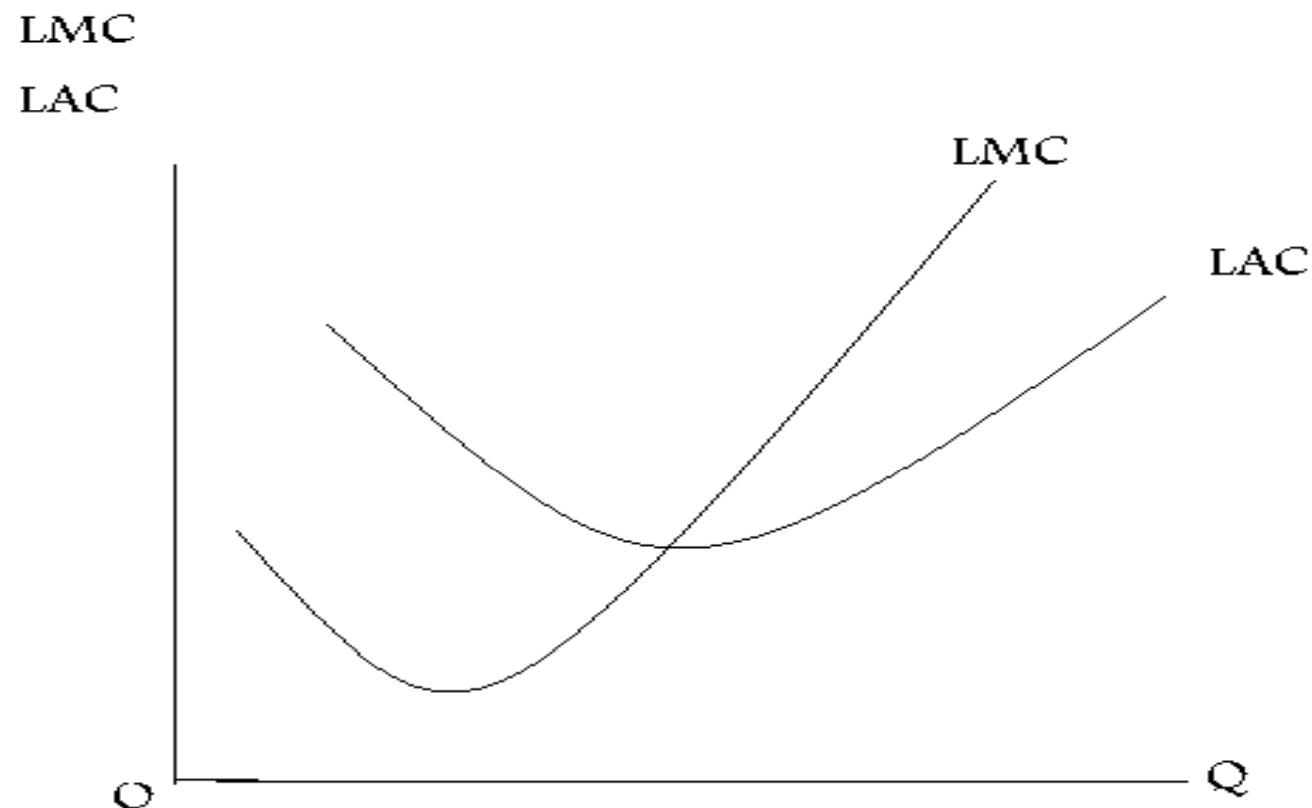

هزینه های بلند مدت
در بلند مدت بنگاه تولیدی
هزینه ثابت ندارد و هزینه ها
همه متغیرند چون تمام عوامل
تولید تغییر می کنند.

نمودار ۳ منحنی هزینه کل بلند مدت

نمودار ۳ منحنی‌های هزینه متوسط و نهایی در بلند مدت

بيان فصل بنيجم

فصل ششم

بازارها و تغییر قیمت

طرح درس

۱- تعریف بازار

۲- تعادل بازار

۳- انواع بازارها

هدف کلی

هدف کلی فصل ششم آن است
که دانشجو درک کند که مفهوم
بازار و تعادل بازار چیست و چگونه
قیمت در بازار تعیین می شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با بازار و تعادل بازار
- ۲- آشنایی با تقاضای بازار و طریقه رسم منحنی آن
- ۳- آشنایی با عرضه بازار و طریقه رسم منحنی آن
- ۴- چگونه قیمت به وسیله عرضه و تقاضا تعیین می شود؟
- ۵- پیش بینی تغییرات قیمتی به دلیل جا به جایی منحنیهای تقاضا و عرضه
- ۶- آشنایی با انواع کششهای تقاضا (قیمتی، درآمد و متقطع)
- ۷- آشنایی با کشش قیمتی عرضه

۱- مقدمه
بررسی و تعیین تعدل در بازار
نیازمند ابزارهایی به نام عرضه
و تقاضای بازار است.

۲-۶ تعریف بازار
بازار محلی است که خریداران و
فروشنده‌گان (متقاضیان و عرضه
کنندگان) در آن با یکدیگر مبادله
می‌کنند.

۳-۶ تعادل در بازار
تعادل در بازار یک کالا از تقاطع
منحنیهای تقاضا و عرضه بازار
آن کالا حاصل می شود.

۱-۳-۶ تقاضای بازار و منحنی آن

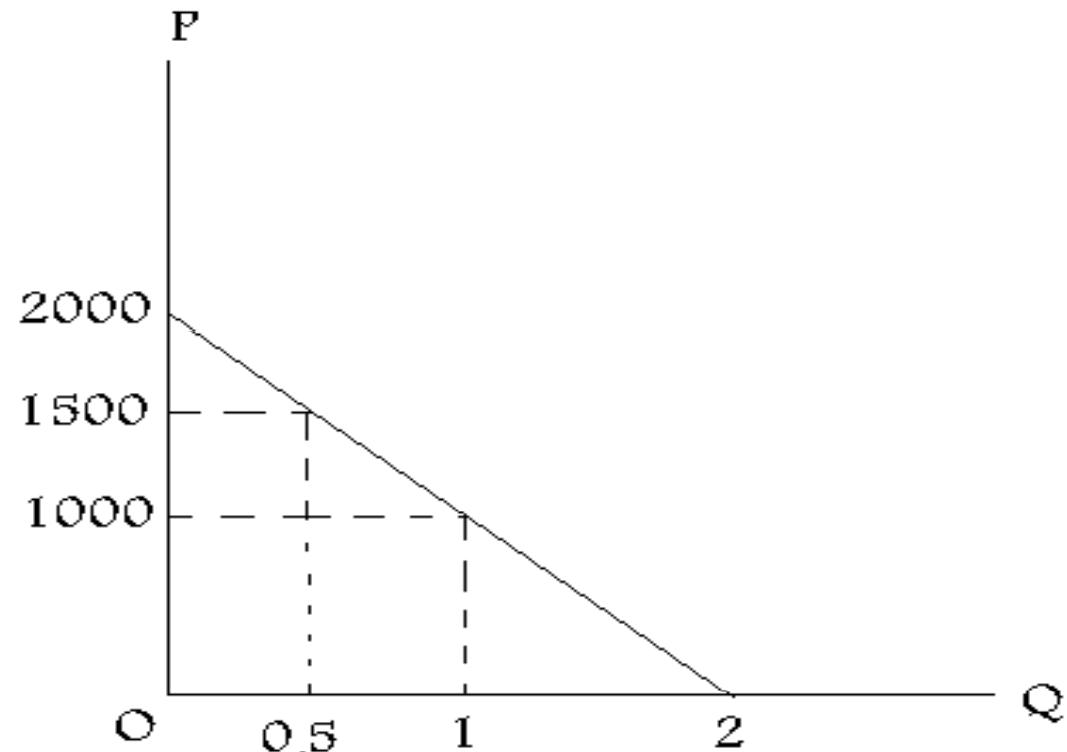
تعریف تقاضای بازار: مقادیر متفاوتی از یک کالا است که خریداران حاضر به خرید آن کالا در قیمت‌های مختلف، در یک دوره زمانی مشخص، هستند.

منحنی تقاضای بازار یک کالا از جمع افقی منحنی‌های تقاضای همه مصرف کنندگان آن کالا به دست می‌آید.

جدول ۱ جدول تقاضای بازار شکر در یک ماه

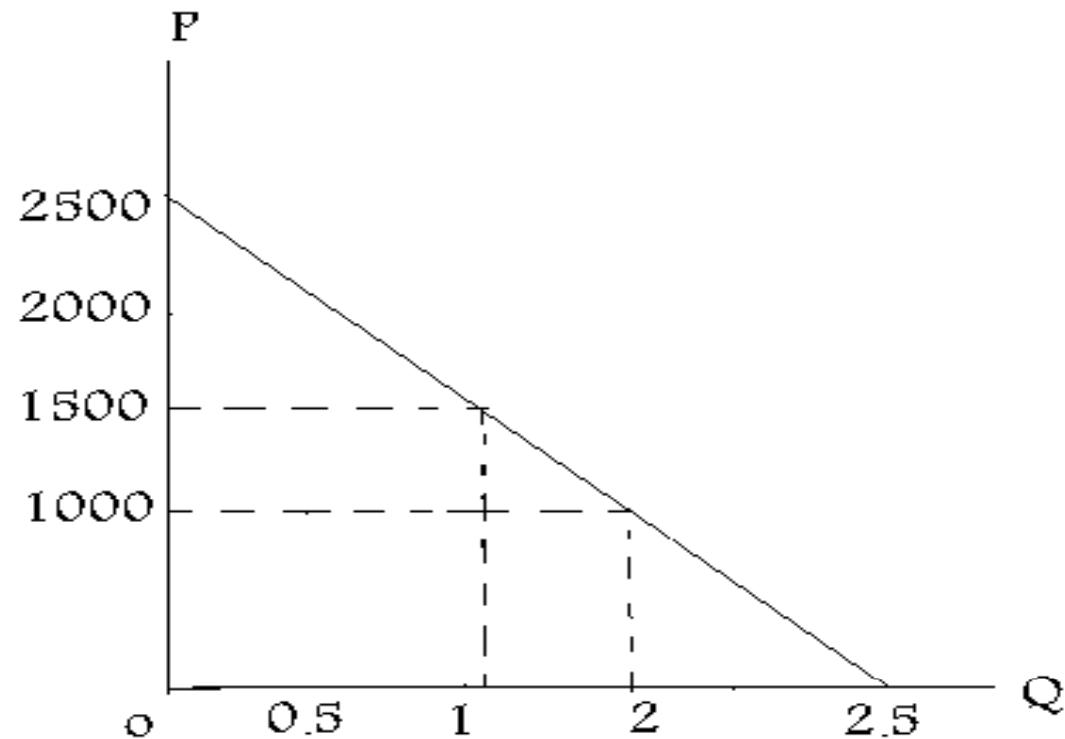
مقدار تقاضای بازار (کیلو گرم)	مقدار تقاضای فرد C (کیلو گرم)	مقدار تقاضای فرد B (کیلو گرم)	مقدار تقاضای فرد A (کیلو گرم)	قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)
۵/۷	۳	۵/۲	۲	♦
۶	۵/۲	۲	۵/۱	۵۰۰
۵/۴	۲	۵/۱	۱	۱۰۰۰
۳	۵/۱	۱	۵/۰	۱۵۰۰
۵/۱	۱	۵/۰	♦	۲۰۰۰
۵/۰	۵/۰	♦	♦	۲۵۰۰
♦	♦	Dr.Lashkari	♦	۳۰۰۰

منحنی تقاضای فرد A

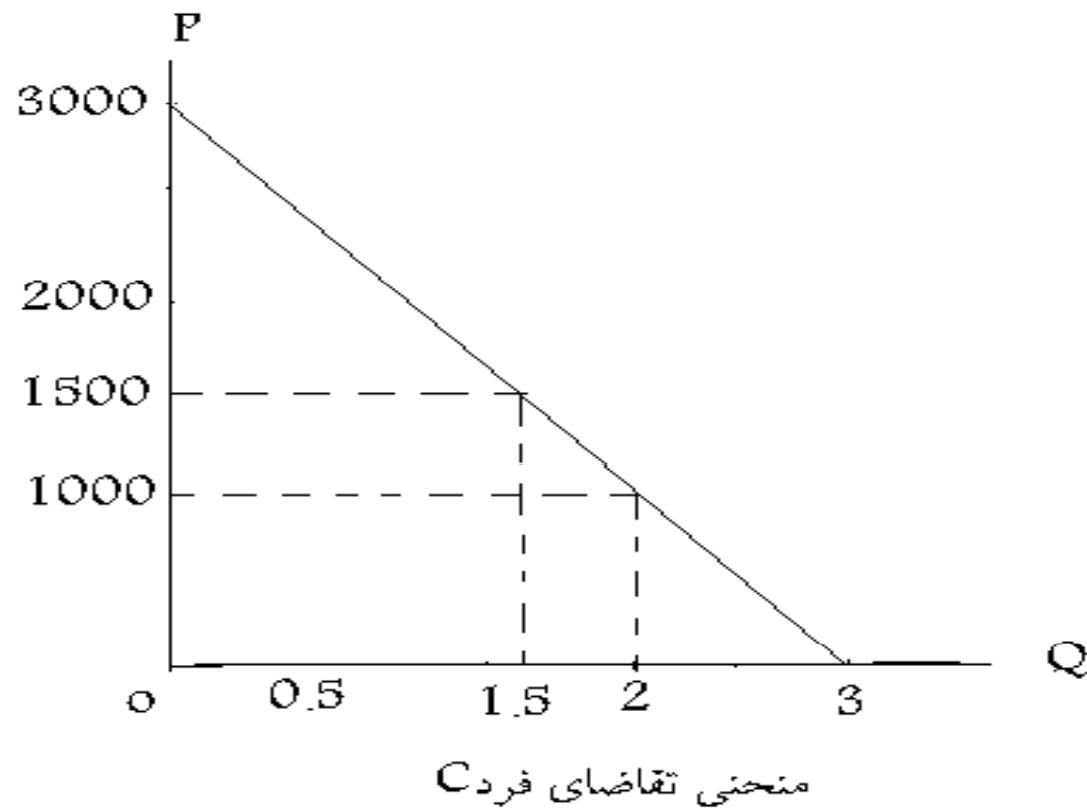
منحنی تقاضای فرد A

منحنی تقاضای فرد B

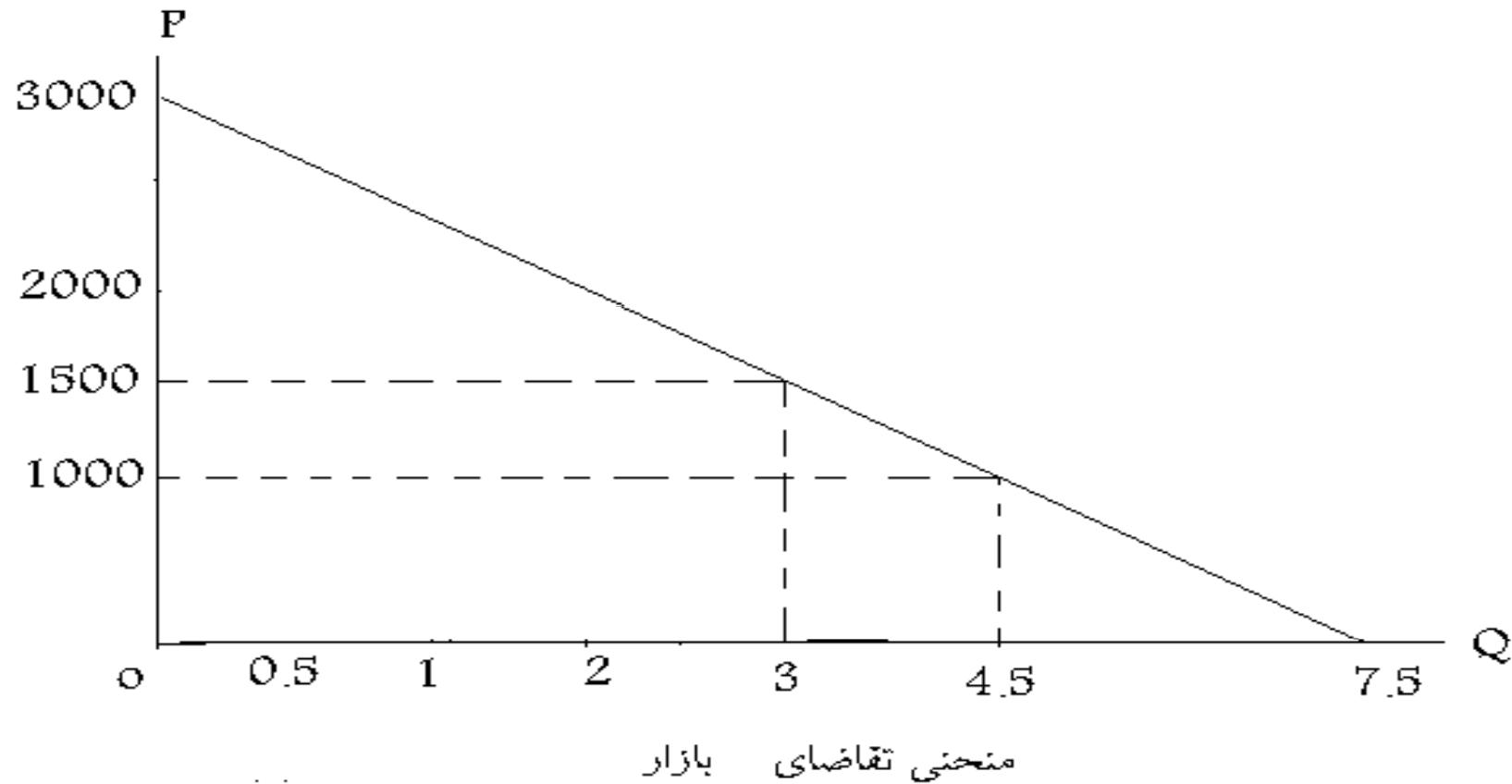

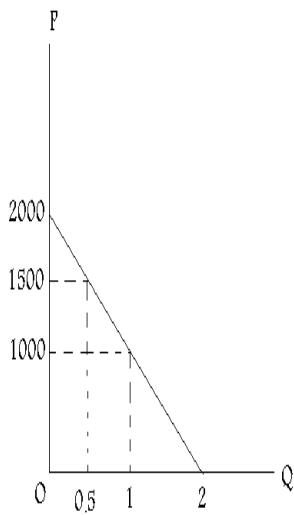
منحنی تقاضای فرد B

منحنی تقاضای فرد

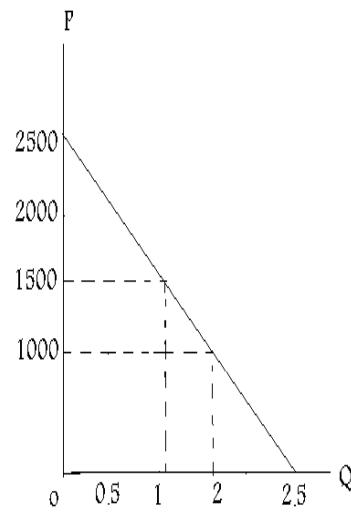

منحنی تقاضای بازار شکر

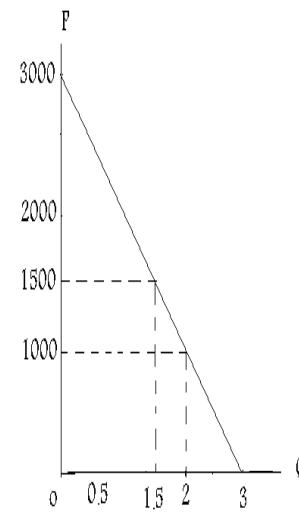

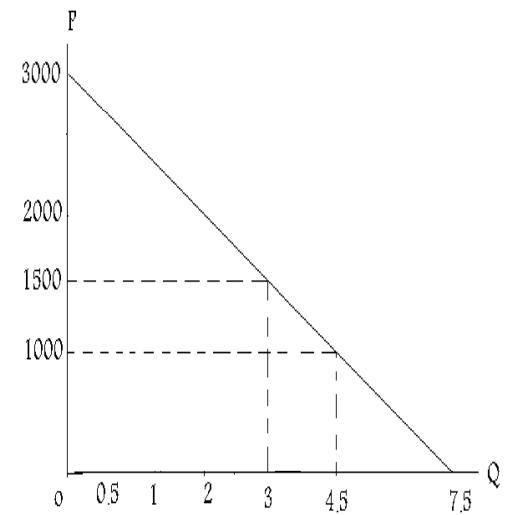
منحنی تقاضای فرد A

منحنی تقاضای فرد B

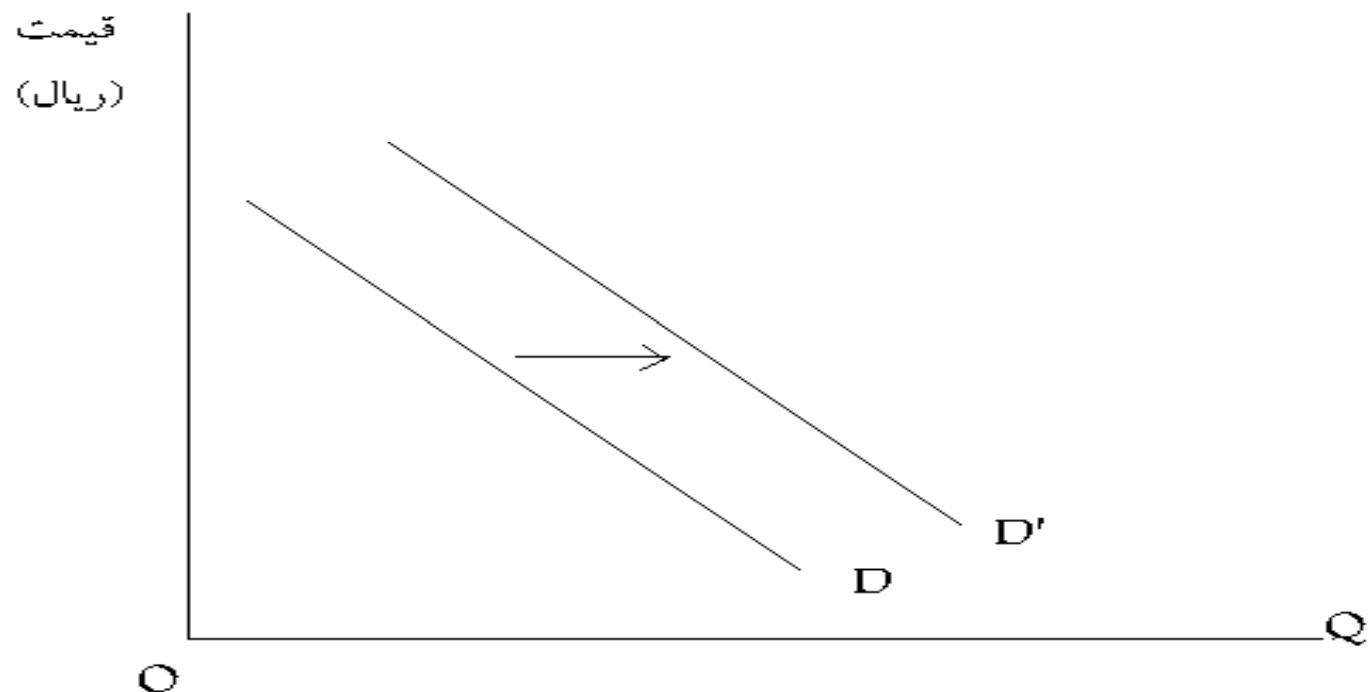
منحنی تقاضای فرد C

منحنی تقاضای بازار

منحنی تقاضای بازار یک کالا از جمع افقی منحنیهای تقاضای همه مصرف کنندگان آن کالا به دست می آید.

نمودار ۲ انتقال منحنی تقاضای بازار شکر به سمت راست اثر افزایش جمعیت

۲-۳-۶ عرضه بازار و منحنی آن

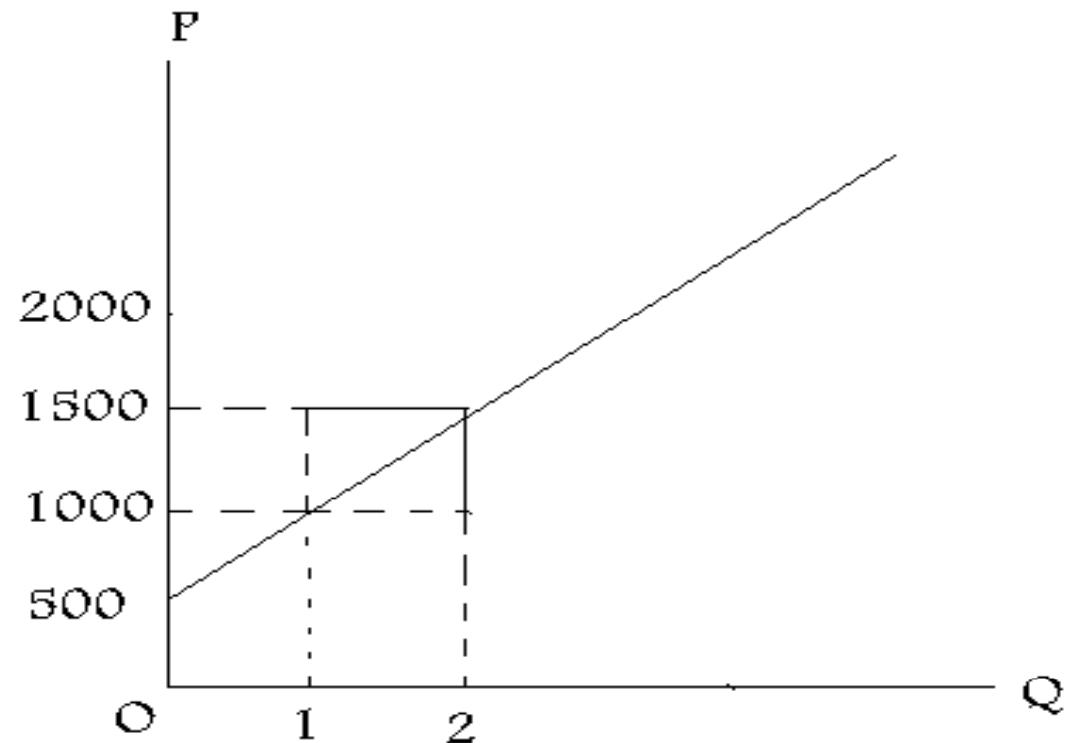
تعریف عرضه بازار : مقادیر متفاوتی از یک کالا است که فروشنده‌گان آن کالا در حاضر به فروش در قیمت‌های مختلف ، در یک دوره زمانی مشخص ، هستند.

منحنی عرضه بازار یک کالا از جمع افقی منحنی‌های عرضه همه بنگاه‌های عرضه کننده آن کالا به دست می‌آید.

جدول ۲ جدول عرضه بازار شکر در یک ماه

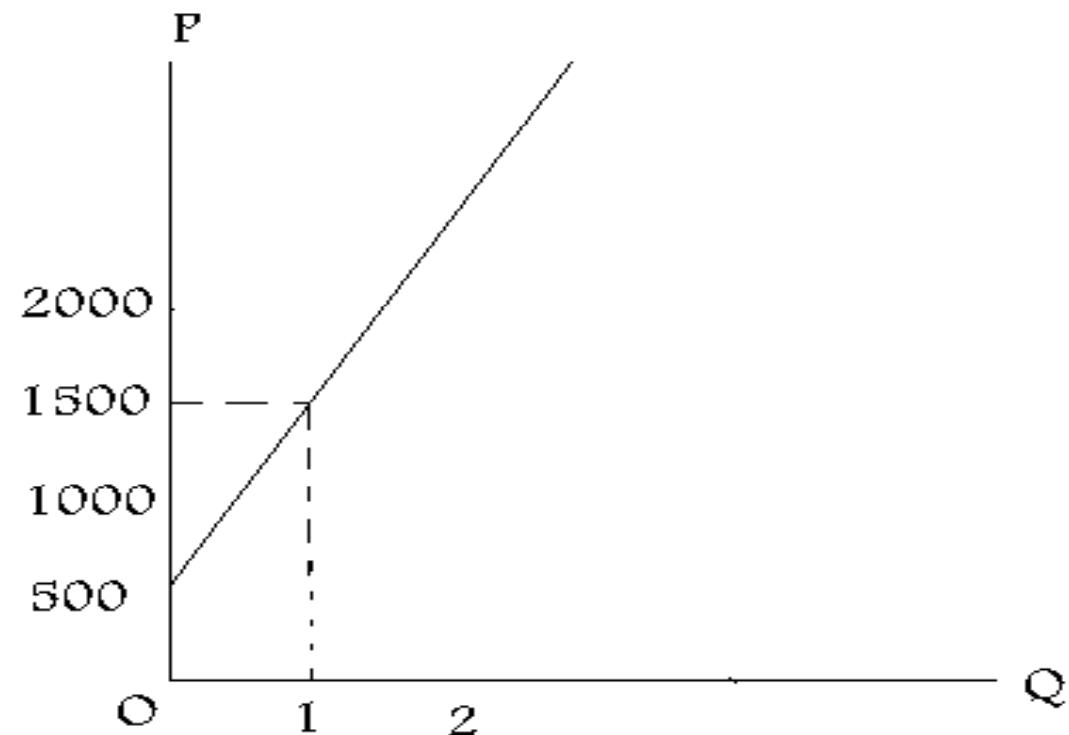
قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)	مقدار عرضه بنگاه L(کیلو گرم)	مقدار عرضه بنگاه K (کیلو گرم)	مقدار عرضه بنگاه D (کیلو گرم)	مقدار تقاضای بازار (کیلو گرم)
۵۰۰	♦	♦	♦	♦
۱۰۰۰	♦	♦	۱	۱
۱۵۰۰	♦	۱	۲	۳
۲۰۰۰	۱	۲	۳	۶
۲۵۰۰	۲	۳	۴	۹
۳۰۰۰	۳	۴	۵	۱۲

منحنی عرضه بنگاه D

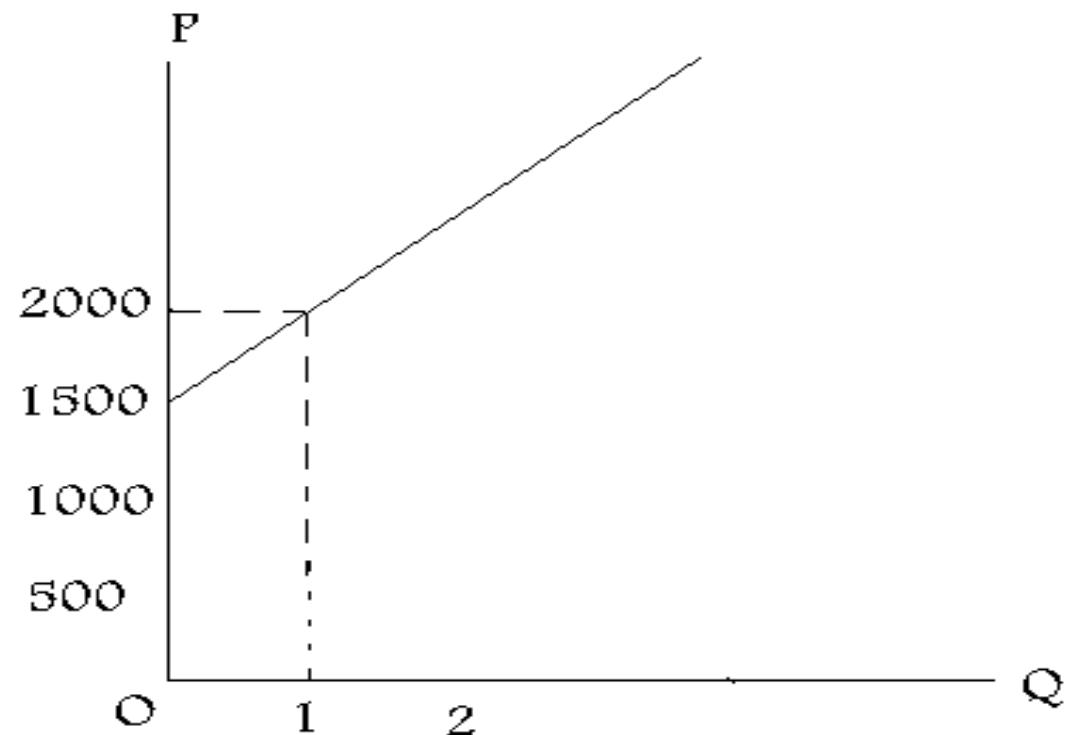
منحنی عرضه بنگاه D

منحنی بنگاه

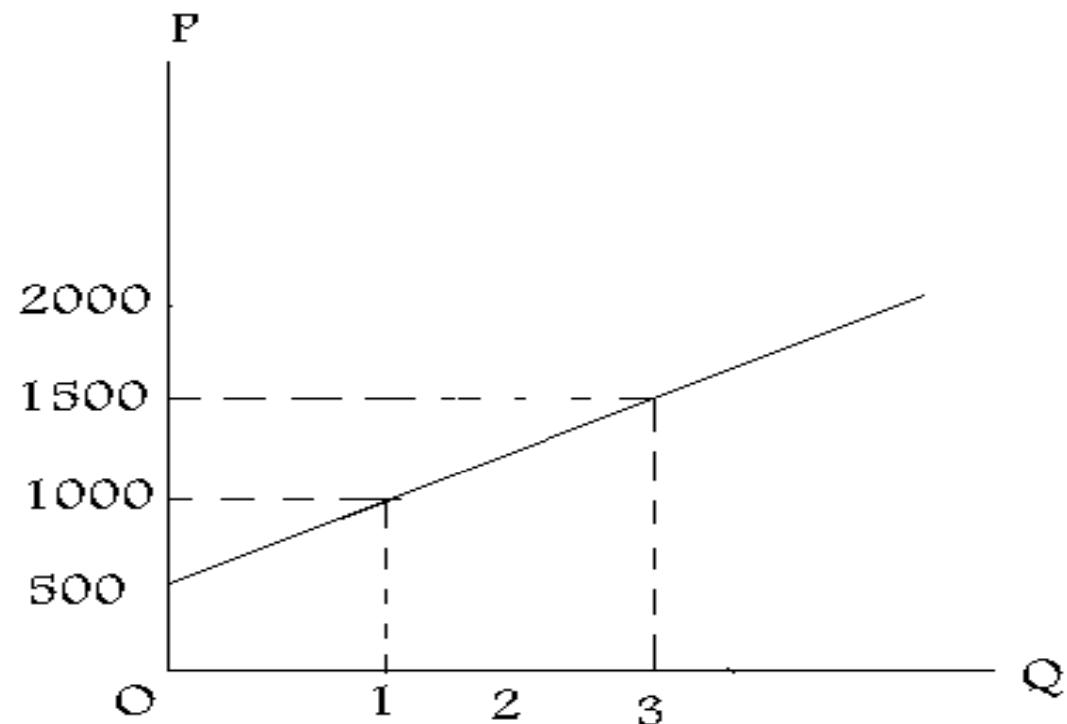
منحنی عرضه بنگاه K

منحنی عرضه بنگاه J

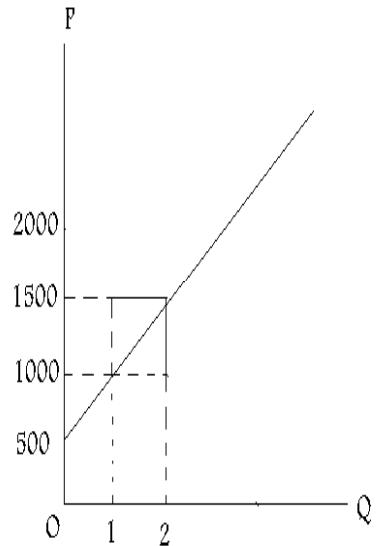

منحنی عرضه بنگاه J

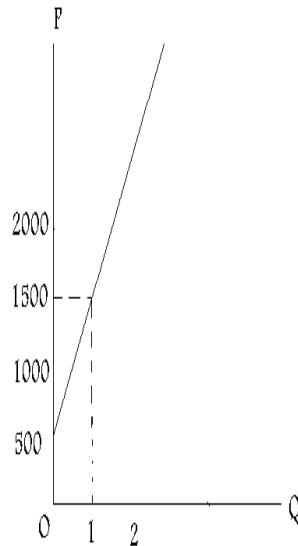
منحنی عرضه بازار شکر

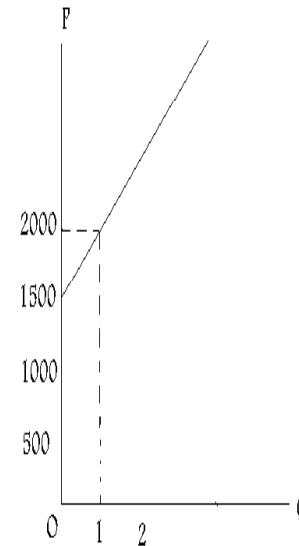
منحنی عرضه بازار شکر

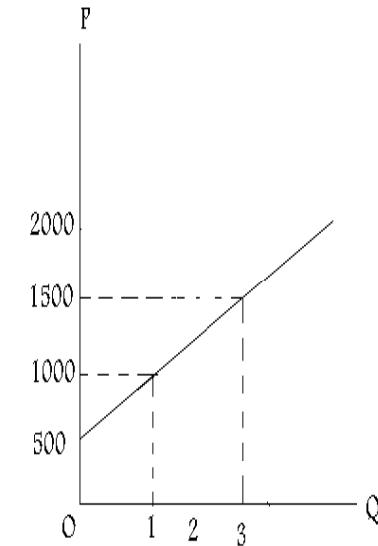
منحنی عرضه بنگاه D

منحنی عرضه بنگاه K

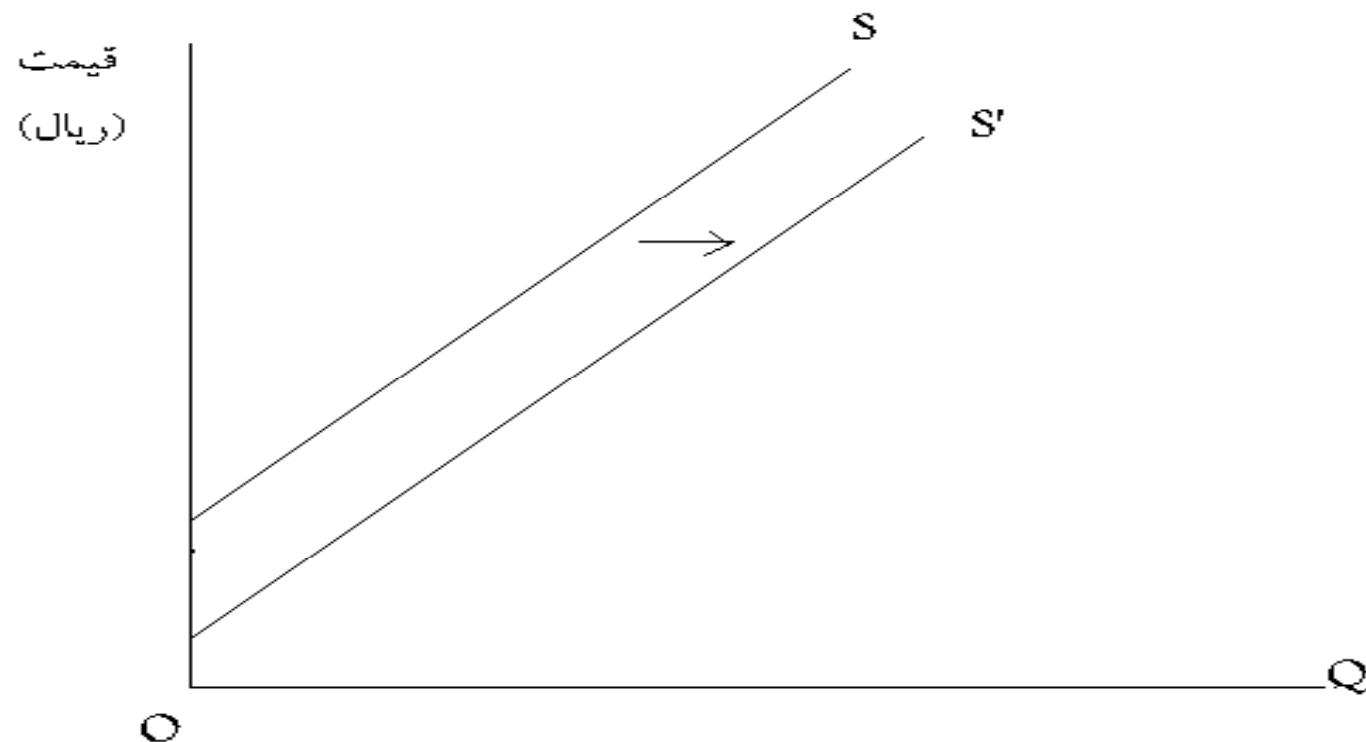
منحنی عرضه بنگاه J

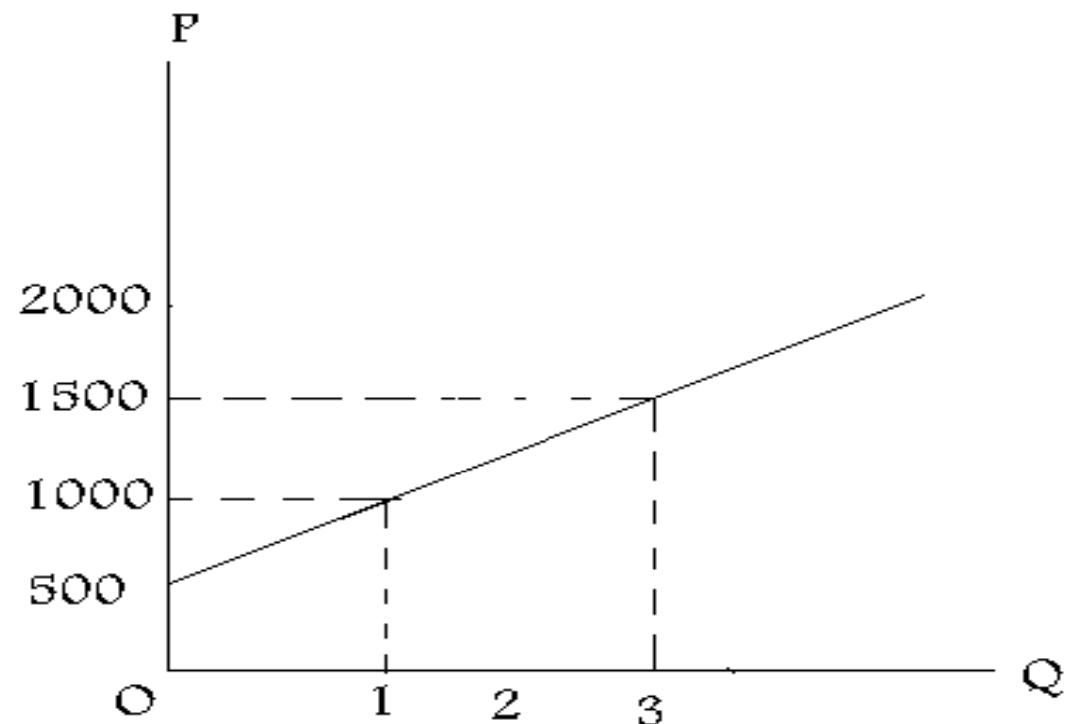
منحنی عرضه بازار شکر

منحنی عرضه بازار یک کالا از جمع افقی منحنی‌های عرضه همه بنگاه‌های عرضه کننده آن کالا به دست می‌آید.

نمودار ۲ انتقال منحنی عرضه بازار شکر به سمت راست در اثر افزایش تعداد عرضه کنندگان

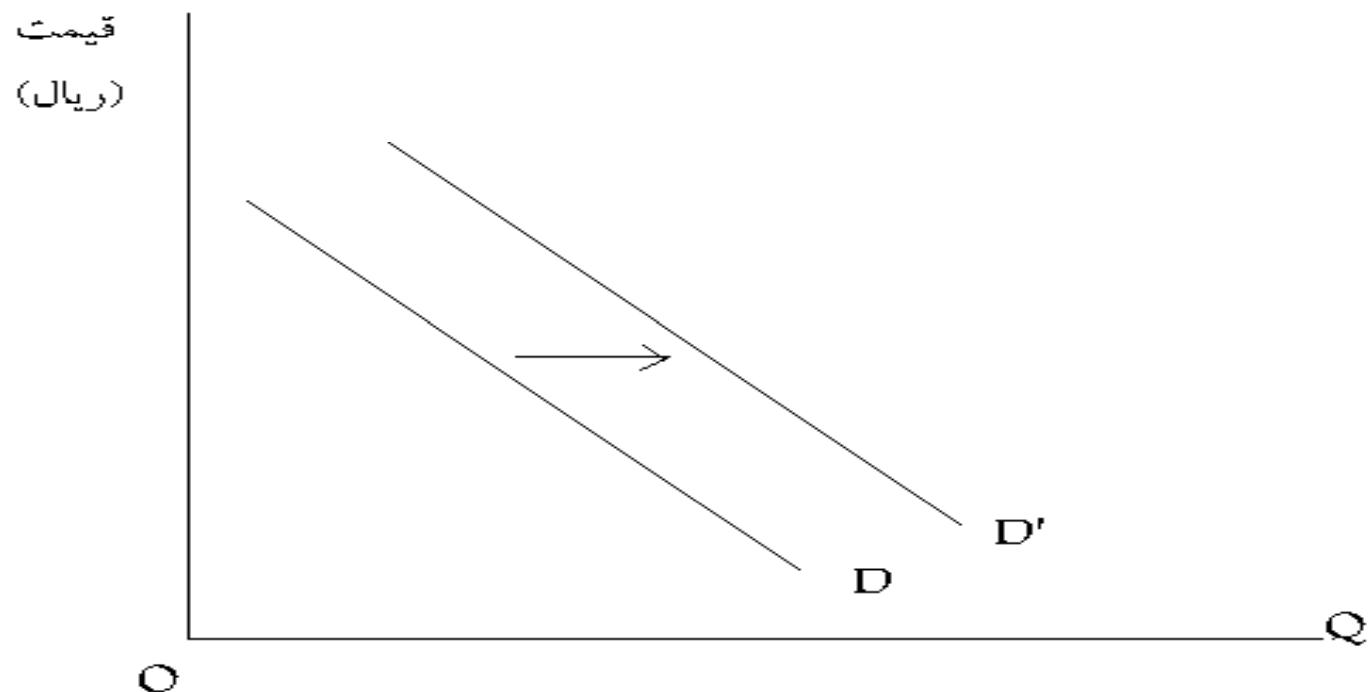

منحنی عرضه بازار شکر

منحنی عرضه بازار شکر

نمودار ۲ انتقال منحنی تقاضای بازار شکر به سمت راست اثر افزایش جمعیت

۳-۶ کشش تقاضا و عرضه

تقاضا و عرضه یک کالا در مقابل تغییر عوامل مؤثر بر آنها عکس العمل نشان می دهند.

میزان حساسیت یا میزان عکس العمل تقاضا و عرضه را در برابر تغییر عوامل مؤثر بر آنها کشش می نامند.

۳-۳-۶-ا) کشش تقاضا

کشش قیمتی تقاضا عبارت از درصد تغییرات در میزان تقاضای کالا به درصد تغییرات در قیمت آن کالاست.

درصد تغییرات در میزان تقاضا

= کشش قیمتی تقاضا

درصد تغییرات در قیمت

تفسیر کشش قیمتی تقاضا

اگر $E=0$ تقاضا کاملاً بی کشش است.

اگر $E<0$ تقاضا کم کشش است.

اگر $E=1$ تقاضا با کشش واحد است.

اگر $E>0$ تقاضا با کشش است.

اگر بینهایت $E=\infty$ تقاضا کاملاً با کشش است.

کشش درآمدی تقاضا

کشش درآمدی تقاضا عبارت از درصد تغییرات در میزان تقاضای کالا به درصد تغییرات در درآمد درصد تغییرات در میزان تقاضا

=
کشش درآمدی

تقاضا

درصد تغییرات در درآمد

کشش متقاطع تقاضا

کشش متقاطع تقاضا عبارت از درصد تغییرات در
میزان تقاضای کالای X به درصد تغییرات در
قیمت کالای Y

درصد تغییرات در میزان تقاضای X

$$= \frac{\text{کشش متقاطع تقاضای } X}{\text{درصد تغییرات در قیمت کالای } Y}$$

۳-۳-۶-۲-کشش عرضه

کشش قیمتی عرضه عبارت از درصد تغییرات در میزان عرضه کالا به درصد تغییرات در قیمت آن کالاست.

درصد تغییرات در میزان عرضه

=
کشش قیمتی عرضه

درصد تغییرات در قیمت

۴-۳-۶ چگونگی تعیین مقدار و قیمت

تعادلی در بازار

مقدار و قیمت تعادلی از محل برخورد منحنی عرضه و تقاضای بازار تعیین می شود.

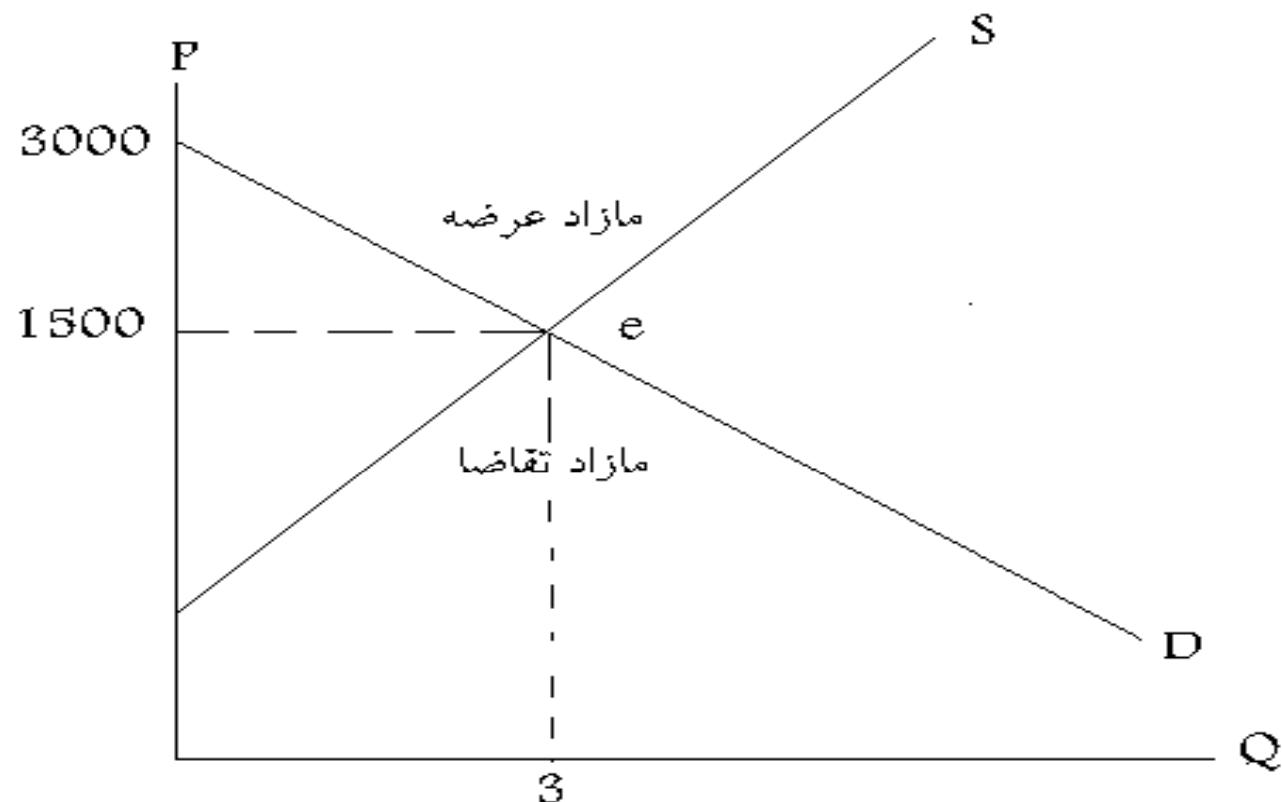
در قیمت‌های بالاتر از قیمت تعادلی تقاضا کاهش و عرضه افزایش می یابد لذا کمبود تقاضا وجود دارد.

در قیمت‌های پایین تر از قیمت تعادلی تقاضا افزایش و عرضه کاهش می یابد لذا مازاد تقاضا وجود دارد.

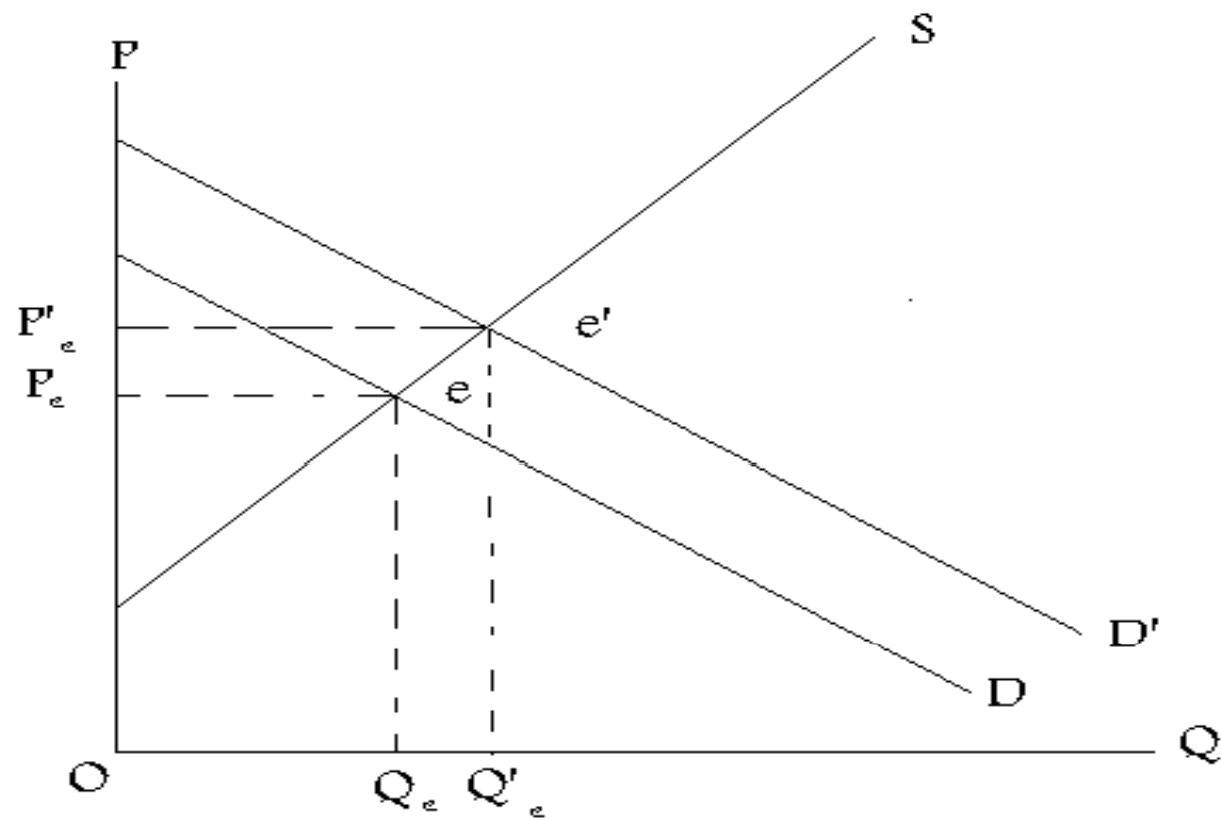
جدول ۳ بازار شکر و تعیین مقدار و قیمت تعادلی

مقدار تقاضای بازار (کیلو گرم)	مقدار عرضه بازار (کیلو گرم)	قیمت هر کیلو گرم شکر (ریال)
۶	۰	۵۰۰
۵/۴	۱	۱۰۰۰
۳	۳	۱۵۰۰
۵/۱	۶	۲۰۰۰
۵/۰	۹	۲۵۰۰
.	۱۲	۳۰۰۰

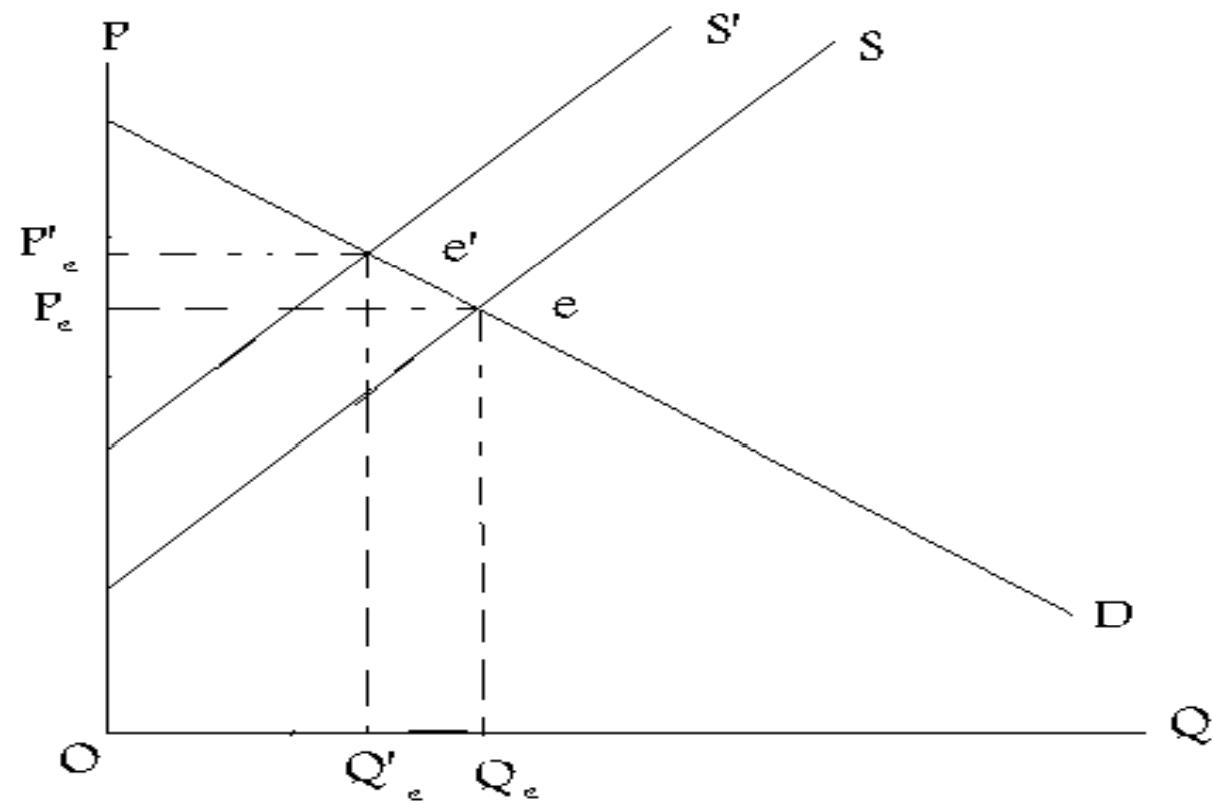
نمودار ۵ بازار شکر و تعیین مقدار و قیمت تعادلی

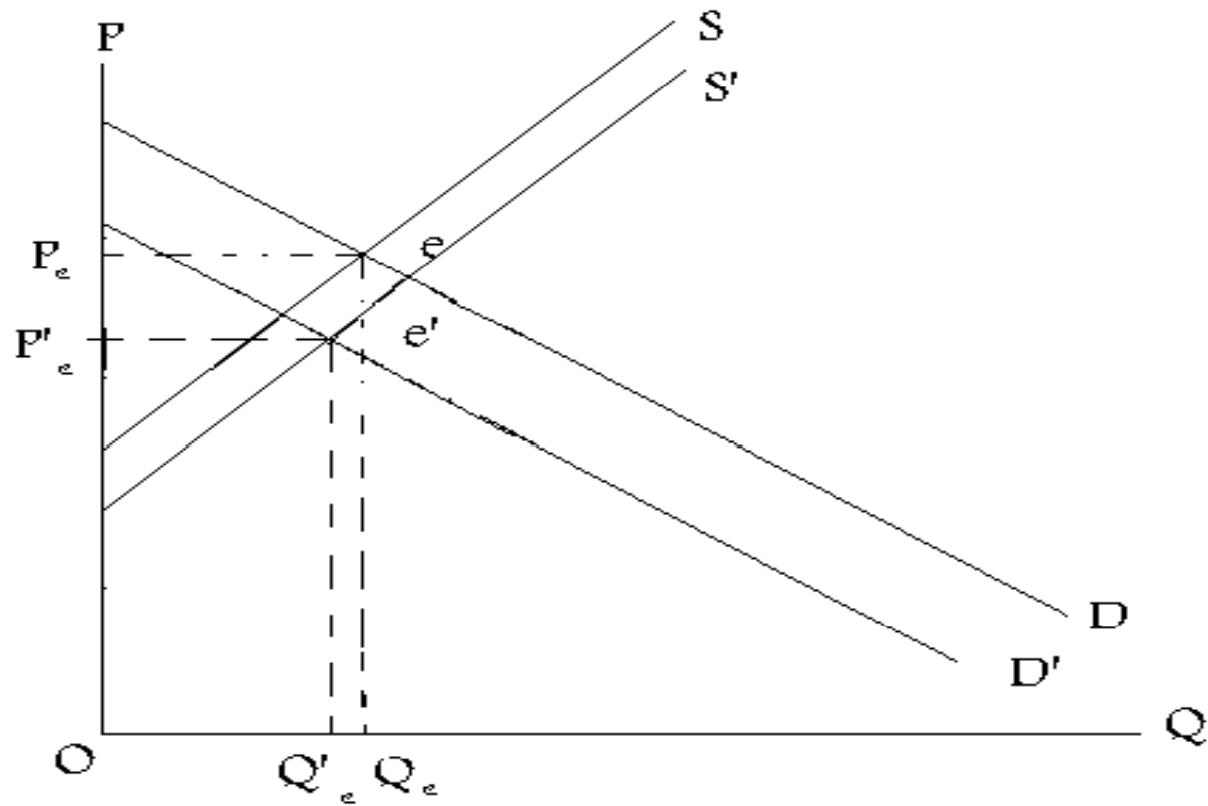
نمودار ۶ جا به جایی منحنی تقاضای بازار و تغییر نقطه تعادلی

نمودار ۷ جا به جایی منحنی عرضه بازار و تغییر نقطه تعادلی

نمودار ۸ جا به جایی هردو منحنی عرضه و تقاضای بازار و تغییر نقطه تعادلی

۶- ۴ انواع بازارها

بازارها بر حسب تعداد متقارضیان،
تعداد عرضه کنندگان و همچنین
همگن بودن یا نبودن کالاها به
انواع مختلف تقسیم بندی می شوند.

۶-۴-۱ بازار رقابت کامل

بازار رقابت کامل پنج ویژگی دارد که آن را از سایر بازارها متمایز می کند این پنج ویژگی عبارتند از:

- ۱- تعداد زیاد تقاضا کننده و تعداد زیاد عرضه کننده

- ۲- همگن بودن و مشابه بودن کالاها
- ۳- عدم وجود محدودیت مصنوعی در مورد تقاضا، عرضه و قیمت کالاها و منابع تولیدی
- ۴- آزادی ورود و خروج
- ۵- وجود اطلاعات کامل برای تقاضا کنندگان و تعداد زیاد عرضه کنندگان

۶-۴-۱-۱ تعیین قیمت در شرایط رقابت کامل

در بازار رقابت کامل رفتار مصرف کنندگان بر اساس هدف حد کثر کردن مطلوبیت شکل می گیرد.

در بازار رقابت کامل رفتار تولید کنندگان بر اساس هدف حد کثر کردن سود شکل می گیرد.

سود بنگاه

هزینه - درآمد - سود

مقدار = درآمد \times قیمت

$$\Pi = TR - TC$$

$$TR = P \times Q$$

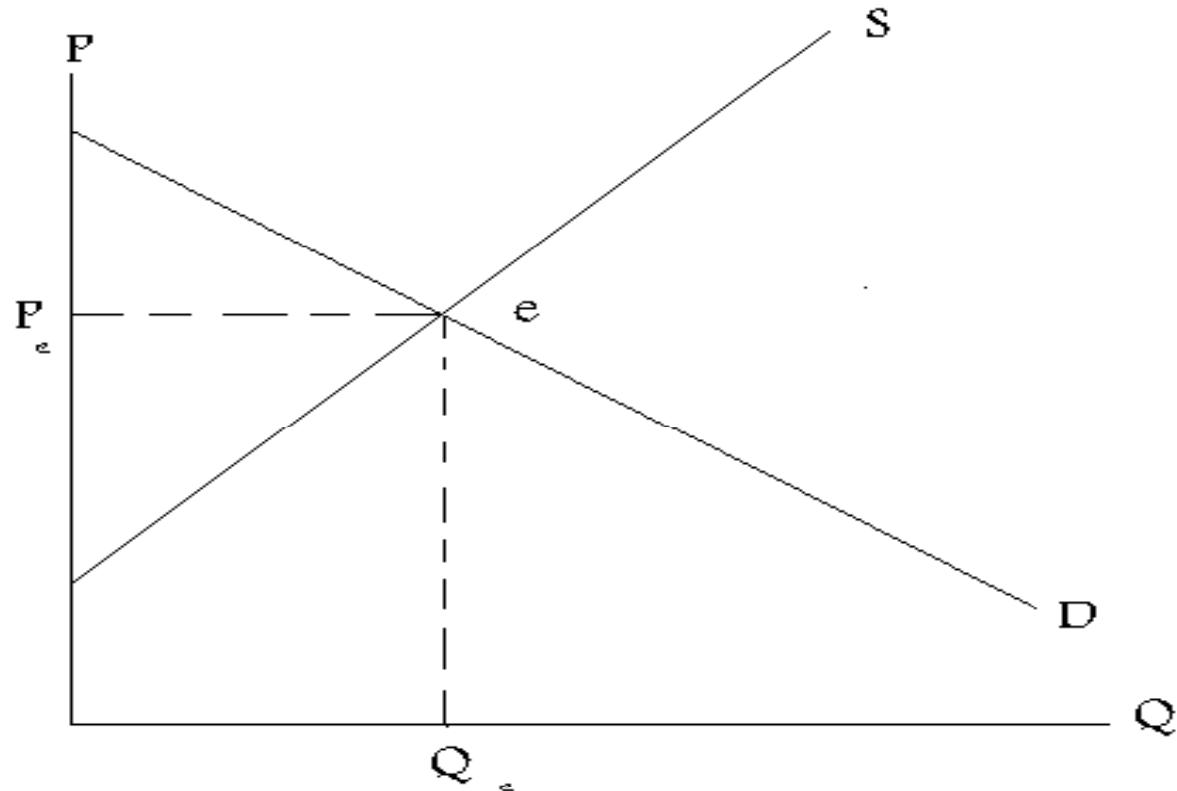
تعیین قیمت در کوتاه مدت

در کوتاه مدت در بازار رقابت

کامل قیمت از تقاطع عرضه و

تقاضای بازار به دست می آید

نمودار ۱۰ تعیین قیمت در کوتاه مدت در بازار رقابت کامل

۶-۲-رقابت انحصاری

در بازار رقابت انحصاری تعداد خریداران و

فروشندگان زیاد است. کالاها همگن نیستند

و تفاوت جزئی از نظر رنگ ، بسته بندی و

نوع جنس دارند و جانشینهای مناسبی برای

یکدیگر به شمار می آیند.

وجه تشابه رقابت انحصاری و رقابت
کامل
در هر در بازار رقابت انحصاری و
رقابت کامل تعداد خریداران و
فروشنده‌گان زیاد است.

وجوه تمایز رقابت انحصاری و رقابت کامل

در بازار رقابت کامل کالاها همگن هستند

ولی در بازار رقابت انحصاری کالاها همگن نیستند.

در بازار رقابت کامل تبلیغات مؤثر نیست ولی

در بازار رقابت انحصاری تبلیغات مؤثر است.

۶-۴-۳- انحصاری چند جانبه بازار انحصار چند جانبه دو نوع است:

- ۱ - بازار انحصار چند جانبه خرید
- ۲ - بازار انحصار چند جانبه فروش

خرید

در چین بازاری تعداد متقاضیان یا
صرف کنندگان کم ولی تعداد
عرضه کنندگان یا تولید کنندگان
زیاد است.

فروش

در چنین بازاری تعداد متقاضیان یا مصرف کنندگان زیاد ولی تعداد عرضه کنندگان یا تولید کنندگان کم است. مثال: صنایع اتومبیل سازی در ایران.

۶-۴- بازار انحصار کامل

بازاری است که در آن فقط یک تولید کننده (فروشنده) با تعداد زیادی خریدار رو به رو باشد یا به تنها یک خریدار (یا متقاض) با تعداد زیادی عرضه کننده (یا تولید کننده) مواجه باشد.

حالت اول انحصار کامل فروش نام دارد.

حالت اول انحصار کامل خرید نام دارد.

۶-۵- بازار انحصار دوطرفه
بازاری است که در آن فقط تنها خریدار
یا گروهی از خریداران متحد و فقط یک
فروشنده با گروهی از فروشندگان متحد
به مبالغه با یکدیگر می پردازند.

بیان فصل ششم

بخش سوم

اقتصاد کلان

Dr.Lashkari

فصل هفتم

مقدمه ای بر اقتصاد کلان

طرح درس

۱- علل شکل گیری اقتصاد کلان

۲- انقلاب کینز

۳- تحولات اقتصاد کلان پس از کینز

۴- نقش دولت در مسائل اقتصادی

۵- ارتباط اقتصاد خرد و کلان

هدف کلی

هدف کلی فصل هفتم آن است
که دانشجو با موضوع اقتصاد
کلان و سوالات این حوزه از علم
اقتصاد آشنا شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- درک تفاوت اقتصاد خرد و اقتصاد کلان و ارتباط آنها
- ۲- آشنایی با علل شکل گیری و منشأ اقتصاد کلان
- ۳- آشنایی با متغیرهای کلان اقتصادی
- ۴- آشنایی با ابزار دخالت دولت در اقتصاد
- ۵- آشنایی با اجزای تشکیل دهنده اقتصاد و نحوه ارتباط آنها
- ۶- آشنایی با تفاوت بین اقتصاد دو بخشی ، سه بخشی و چهار بخشی

۱-۷ مقدمه

اقتصاد خرد شاخه‌ای از علم اقتصاد است که رفتار و عملکرد واحدهای انفرادی مثل خانوارها و بنگاهها را بررسی می‌کند. اقتصاد کلان با پدیده‌های اقتصادی در سطح وسیع سروکار دارد و رابطه بین متغیرهای کلی اقتصاد را تحلیل می‌کند.

متغیرهای کلی عبارتنداز:

- ۱- سطح عمومی قیمتها
- ۲- ستاده ملی (درآمد ملی)
- ۳- بیکاری و اشتغال

۷-۲ علل شکل گیری اقتصاد کلان

حوادث اقتصادی دهه ۳۰ میلادی و بحران بزرگ این دهه بحث راجع به اقتصاد کلان را دامن زد. در این دهه نرخ بیکاری به شدت افزایش یافت کارخانه ها مملو از کالا بود ولی به علت کالاهای بسیار پایین بود. بالا بودن بیکاری تقاضا برای خرید

۷-۲-۱ انقلاب کینز

کینز معتقد بود مکانیزمی که امور اقتصادی را تنظیم کند وجود ندارد.

علت رکود و بیکاری کمبود تقاضا در بازارها است.
در زمانی که تقاضای بخش خصوصی قادر به تحرک اقتصاد نمی باشد دولت می تواند تقاضای کل را افزایش دهد و بخشی از کالاهای خدمات را خریداری کند در این صورت اقتصاد از بحران به سمت رونق هدایت می شود.

۲-۷-۲ تحولات اقتصاد کلان پس از کینز

پس از جنگ جهانی دوم عقاید کینز به شدت مورد توجه قرار گرفت و در دهه ۶۰ به اوج محبوبیت خود رسید.

بروز رکود تورمی در دهه ۷۰ موجب کم رنگ شدن اعتماد عمومی نسبت به عقاید کینز شد. مسائل اقتصادی آن قدر پیچیده شد که با نسخه کینز قابل حل نبود.

۷-۳ موضوعات و مفاهیم کلیدی اقتصاد کلان

موضوعاتی که در اقتصاد کلان مورد بررسی قرار می‌گیرد عبارتند از:

۱- سطح عمومی قیمتها

۲- ستاده کل

۳- بیکاری و اشتغال کل

بهترین شرایط اقتصاد کلان نرخ پایین تورم و میزان تولید و اشتغال بالا است.

۷- ۴ نقش دولت در مسائل کلان اقتصادی

دولتها چهار نوع ابزار سیاستی را به کار می‌گیرند تا اقتصاد را هدایت نمایند:

- ۱- سیاست مالی
- ۲- سیاست پولی
- ۳- سیاست درآمدی
- ۴- سیاست طرف عرضه

سیاست مالی

مدیریت تقاضای کل از طریق کنترل مالیاتها و
مخارج دولت را سیاست مالی گویند.

کینز معتقد بود با استفاده از سیاستهای مالی
می توان سطح اشتغال و ستاده کل را ثبیت
نمود و از بروز نوسانات اقتصادی جلوگیری نمود.

سیاست پولی

مدیریت تقاضای کل از طریق کنترل حجم پول راسیاست پولی گویند.

اکثر اقتصاد دانان معتقدند تغییر در حجم پول بر متغیرهای کلان یعنی سطح عمومی قیمتها، نرخ بهره، نرخ برابری پول کشور در مقابل سایر کشورها، نرخ بیکاری و سطح اشتغال تأثیر دارد.

اما اقتصاد دانان در مورد نحوه و میزان تأثیر سیاست پولی توافق ندارند.

سیاست درآمدی
مجموعه‌ای از اقدامات دولت
جهت کنترل نرخ افزایش
قیمت‌ها، دستمزدها و سایر
درآمدها.

سیاست های طرف عرضه

- اقداماتی که افراد را به کار و تلاش
- بیشتر تشویق می کند و علاوه بر این
- با تشویق افراد به پس انداز بیشتر
- زمینه افزایش سرمایه را فراهم می
- کند.

۷-۵ اجزا تشکیل دهنده اقتصاد و جریان دوری کالاها و خدمات

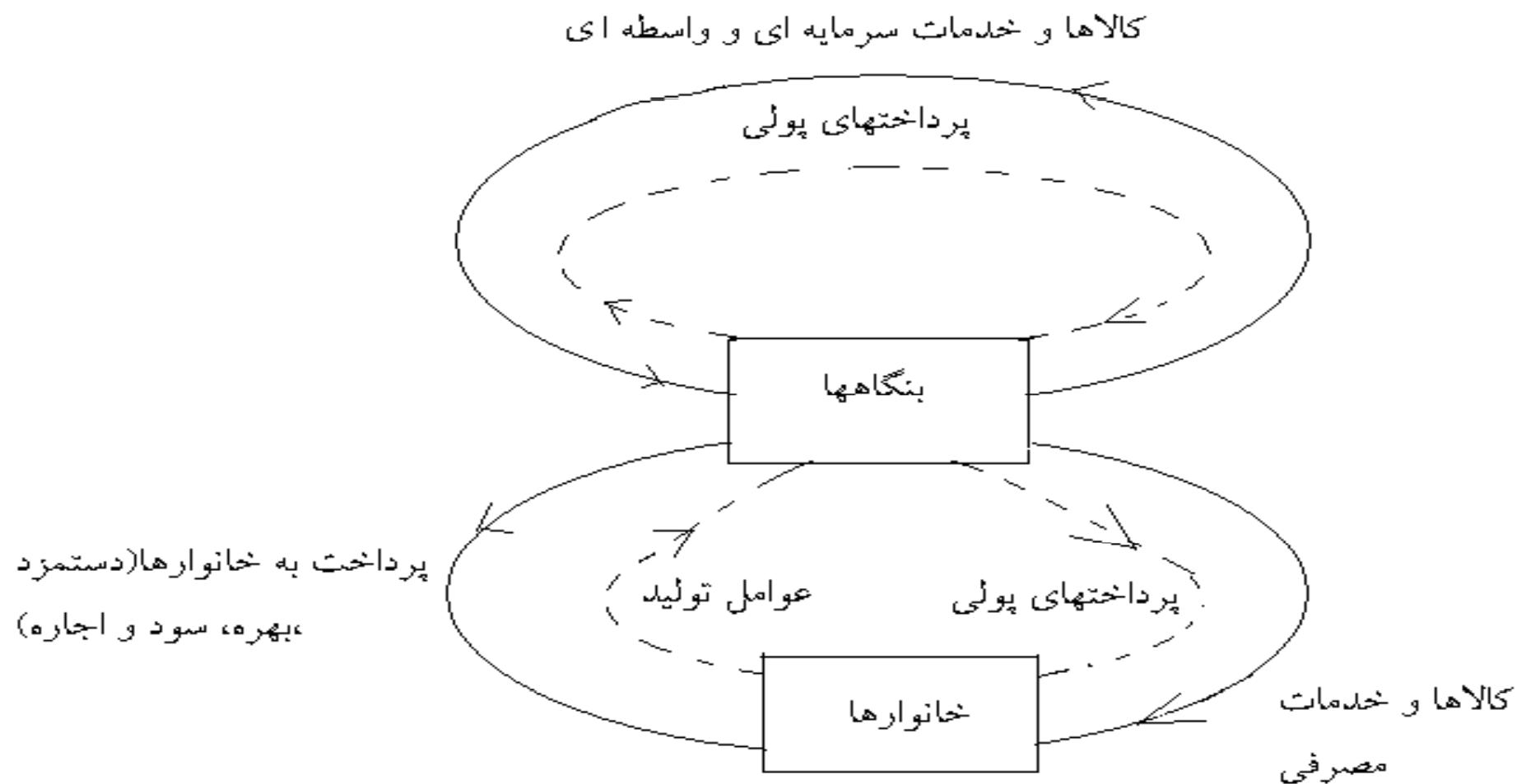
- در اقتصاد چهار گروه عمدہ به فعالیت اقتصادی مشغول می باشند:
 - ۱- خانوارها
 - ۲- بنگاهها
 - ۳- دولت
 - ۴- بخش خارجی

بازارهای اقتصاد کلان

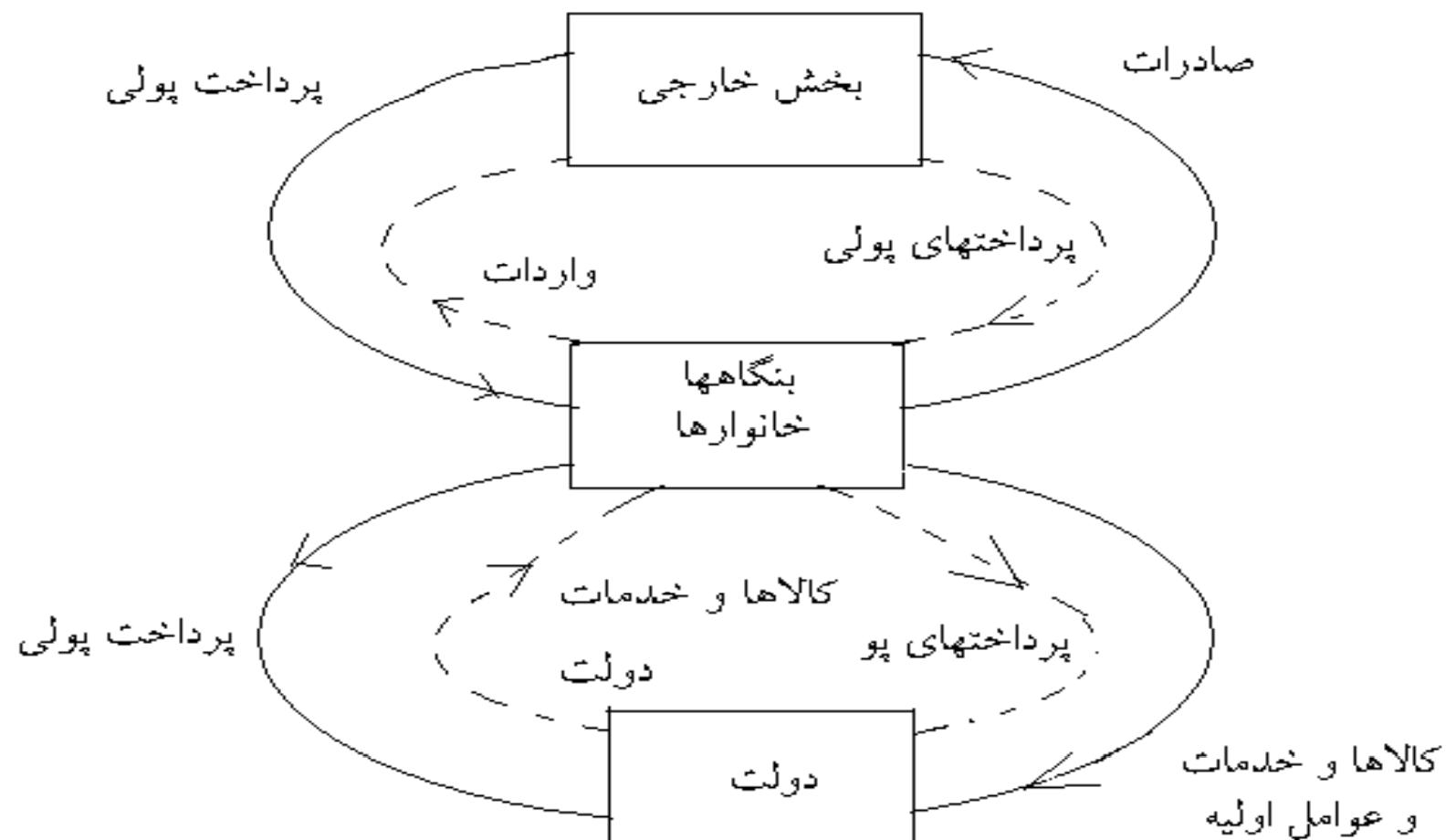
بازارهای اقتصاد کلان عبارتند از:

- ۱- بازار کار(بازار عوامل تولید)
- ۲- بازار کالاهای و خدمات
- ۳- بازار مالی(شامل بازار پول، بازار ارز و بازار سرمایه)

۷-۵-۱) جریان کالاها و خدمات در اقتصاد

۷-۵-۲- جریان کالاها و خدمات در اقتصاد

۷-۶ ارتباط اقتصاد خرد و کلان

روش شناسی اقتصاد خرد و کلان مشابه است.

عواملی که بر رفتارهای انفرادی تأثیر گذار است
رفتار مجمعه کلی را نیز متأثر می کند.

مثال: در اقتصاد خرد عادات مصرفی و عرضه کار
تابعی از دستمزد است.

صرف کل جامعه و عرضه کل نیروی کار تابعی از
نرخ متوسط دستمزد در اقتصاد می باشد.

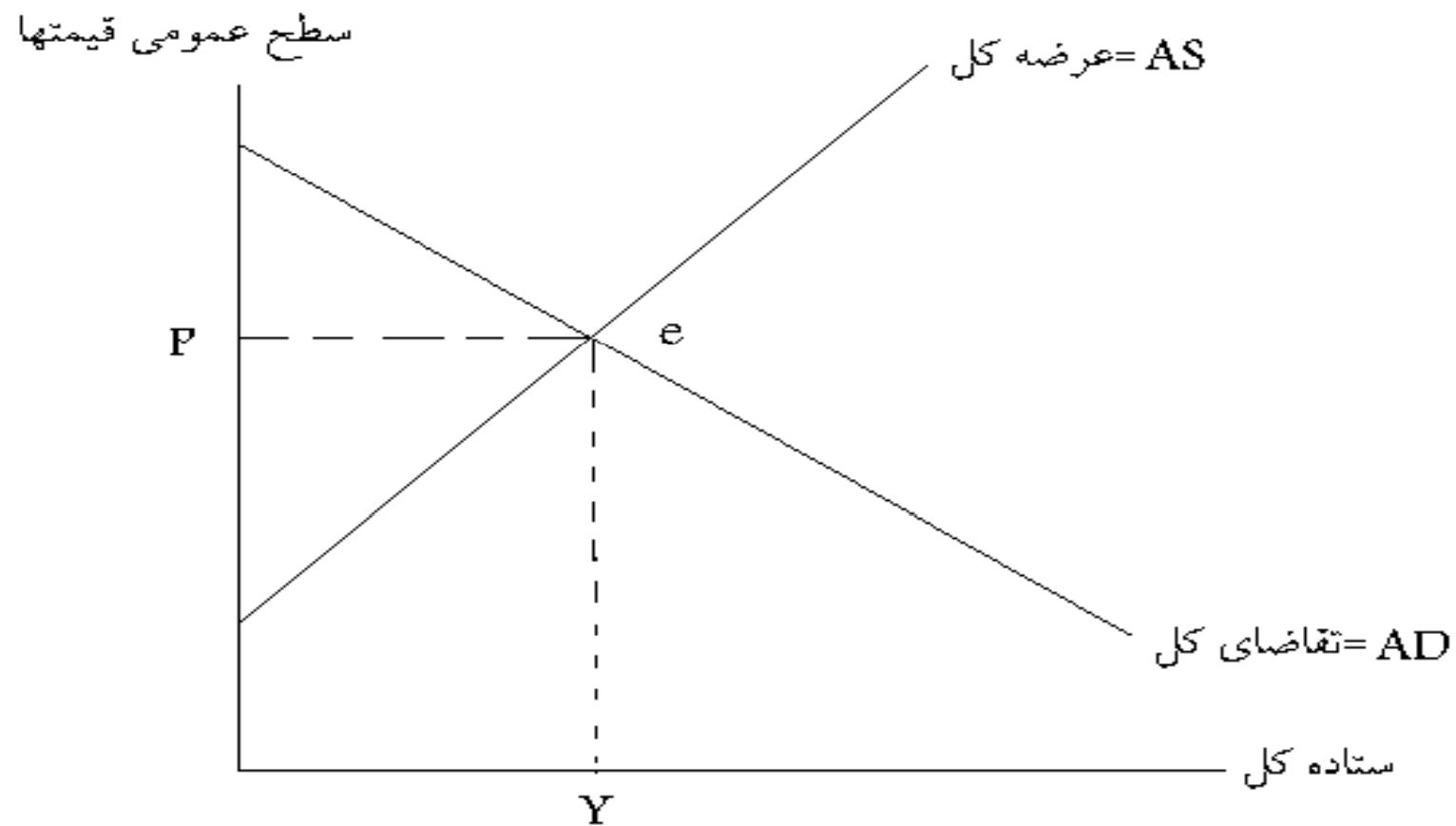
۷-۷ تقاضای کل و عرضه کل

تقاضای کل عبارتست از مجموع تقاضا برای کالاهای خدمات. عرضه کل عبارتست از مجموع کالاهای خدمات تولید شده در اقتصاد.

تقاضای کل و عرضه کل با تقاضا و عرضه اقتصاد خرد متفاوت است.

در اقتصاد خرد عرضه و تقاضا و رابطه آنها با قیمت کالا به شرط ثابت بودن سایر عوامل تعیین می‌شود ولی در اقتصاد کلان سایر عوامل ثابت نیستند.

شکل ۴ عرضه و تقاضای کل

مقایسه نزولی بودن منحنی تقاضا در اقتصاد خرد و اقتصاد کلان

- در اقتصاد خرد وقتی قیمت یک کالا بالا می رود فرض می شود قیمت سایر کالاهای ثابت است و در اثر جانشینی مصرف کننده سایر کالاهای را جانشین کالای مورد نظر کرده و تقاضای خود را کاهش می دهد.
- در اقتصاد کلان فرض ثابت بودن سایر عوامل وجود ندارد و در روی محور عمودی سطح عمومی قیمتها را داریم. لذل در اینجا به علت دو اثر : ۱- اثر بهره ؛ ۲- اثر ثروت است که منحنی تقاضای کل شکل نزولی دارد.

بيان فصل هفتم

فصل هشتم

اندازه گیری درآمد و ستاده ملی

طرح درس

- ۱- محصول ناخالص ملی (GNP)
- ۲- محصول ناخالص داخلی (GDP)
- ۳- محصول خالص ملی (NNP)
- ۴- GNP و رفاه اقتصادی و اجتماعی
- ۵- محدودیتهای مفهوم GNP و روشهای محاسبه آن

هدف کلی هدف کلی فصل
هشتم آن است که دانشجو با متغیرهای کلان اقتصادی وضعیت عمومی اقتصاد را متوجه شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با اجزاء حسابهای ملی
- ۲- آشنایی با ارتباط متغیرهای اقتصاد کلان
- ۳- آشنایی با روش‌های محاسبه محصول ناخالص ملی
- ۴- تشخیص تفاوت بین روش‌های محاسبه محصول ناخالص ملی
- ۵- ارزیابی سطح رفاه جامعه به ارقام حسابهای ملی

۱- مقدمه

حسابهای ملی ابزاری است که از طریق ثبت جریانها و موجودیهای اقتصادی، عملکرد اقتصاد را ترسیم می کند و این امکان را فراهم می آورد که عملکرد اقتصاد و انحراف آن از اهداف تعیین شده ارزیابی گردد.

واژه های کلیدی

- ۱- محصول ناخالص ملی (GNP)
- ۲- محصول ناخالص داخلی (GDP)
- ۳- محصول خالص ملی (NNP)
- ۴- درآمد ملی (NI)
- ۵- درآمد شخصی (PI)
- ۶- درآمد شخصی قابل تصرف (DPI)

۸-۲ GNP و سایر متغیرهای حسابداری ملی
۸-۲-۱ محصول ناخالص ملی (GNP)

محصول ناخالص ملی عبارت از ارزش بازاری
کل ستاده‌ای که با کاربرد عوامل تولید و منابع
یک کشور در طی یک دوره زمانی معین مثلاً
یک سال در اقتصاد ملی ایجاد شده است.

۲-۸-۲ حدود GNP

عناصری که باید در GNP لحاظ شود عبارتند از:

- ۱- درآمد و ارزش ایجاد شده توسط عوامل تولید تحت تملک شهروندان ایرانی.
- ۲- ارزش کالاهای و خدمات نهایی

برای پرهیز از احتساب مضاعف عناصر زیر
نباید در GNP لحاظ شود عبارتند از:

۱- کالاهای دست دوم

۲- خرید و فروش اسناد مالی

۳-۲-۸ محصول ناخالص داخلی (GDP) محصول ناخالص داخلی عبارتست از ارزش کالاهای و خدمات نهایی تولید شده در درون مرزهای ملی در طی یک دوره معین مثلاً یک سال.

۸-۲-۴ سرمایه گذاری

سرمایه گذاری به معنی خرید

ساختمان، ماشین آلات و

تجهیزات به منظور افزایش

توان تولید اقتصاد است.

۸-۲-۵ محصول خالص ملی (NNP)

محصول خالص ملی عبارت
است از محصول ناخالص
ملی منهای استهلاک

۸ - ۶ درآمد ملی (NI) مجموع درآمد عوامل تولید که با عرضه عوامل خود(کار، زمین و سرمایه) برای تولید کالاها و خدمات در آمد کسب می کنند درآمد ملی نامیده می شود.

استخراج درآمد ملی

$GNP - \text{استهلاک سرمایه های ثابت} = NNP$

$NNP - \text{کمک دولت به شرکتها + مالیات های غیر مستقیم} = NI$

۸-۷- درآمد شخصی

درآمد شخصی عبارت است
از کل درآمدی که عملاً
نصيب خانوارها می شود.

استخراج درآمد شخصی
سود توزیع شده شرکتها پرداخت بابت NI-
بیمه های اجتماعی -
 $PI = \text{پرداختهای انتقالی} +$
 $PI - \text{مالیات شخصی} = DPI$

۲-۸- درآمد شخصی قابل تصرف
درآمد شخصی قابل تصرف
عبارة است از درآمد شخصی
منهای مالیات شخصی

GNP

۸- ۳ روش‌های مختلف محاسبه

GNP با روش‌های مختلف محاسبه می

شود که همه آنها رقم یکسانی را می

دهند بنابر این :

مخراج = ارزش ستاده = درآمد

۸-۱-۳ روش محاسبه GNP از طریق مخارج

در هر کشور چهار گروه عمدۀ به فعالیت اقتصادی مشغول هستند

۱- خانوارها

۲- بنگاه‌ها

۳- دولت

۴- بخش خارجی

در روش مخارج مجموع خریدهای این چهار گروه GNP را نشان می

$$GNP = C + I + G + (X - M)$$

دهد یعنی:

۸-۳-۲ روشن محاسبه GNP از طریق درآمد

در این روشن از مجموع درآمدهای عوامل تولید به GNP دست خواهیم یافت. این درآمدها عبارتند از:

- ۱- جبران خدمات کارکنان (دستمزد و اضافه حقوق)
- ۲- سود شرکتها
- ۳- درآمد ناشی از فعالیتهای غیر شرکتی مثل آرایشگری
- ۴- درآمد اجاره
- ۵- خالص بهره دریافتی

٨-٣-٣ روشه محاسبه GNP از طریق
سناده
در این روشن از مجموع
ارزش کالاهای و خدمات
نهایی به GNP دست
خواهیم یافت.

۸- ۴ محدودیتهای مفهوم GNP و روش‌های محاسبه آن
روش‌های تخمین GNP به دلایل مختلف تصویر کاملی از عملکرد اقتصادی و ارزش تولیدات را فراهم نمی‌کنند این دلایل عبارتند از:

- ۱- تولید برای خود مصرفی
- ۲- اقتصاد زیر زمینی
- ۳- رفاه اقتصادی و اجتماعی

۸-۴-۱- تولید برای خود مصرفی

بخش قابل توجهی از محصولات تولید شده به
ویژه محصولات کشاورزی جهت مصرف تولید
کننده ایجاد می شود و چون در بازار عرضه
نمی شود در GNP محاسبه نمی شود.

۸-۲- اقتصاد زیر زمینی

در هر اقتصادی مقداری از معاملات اساساً ثبت نمی شود یا عمداً کمتر از مقدار واقعی ثبت می شوند.

علت این امر عبارتست از:

۱- معاملات قانونی نمی باشد.

۲- برای فرار از مالیات

این معاملات اقتصاد زیر زمینی یا اقتصاد سیاه نامیده می شود.

۴-۸ - GNP و رفاه اقتصادی و اجتماعی

طرفداران صلح سبز معتقدند فعالیتهای اقتصادی منابع طبیعی را کاهش می دهد و محیط زیست را آلوده می کند و GNP اینها را نشان نمی دهد.

کاهش نرخ جرم و جنایت رفاه را افزایش می دهد. افزایش اوقات فراغت رفاه را افزایش می دهد. ولی و GNP اینها را نشان نمی دهد.

۵-۸ GNP اسمی و GNP واقعی
هرگاه GNP بر حسب قیمت‌های جاری محاسبه گردد
اسمی نامیده می‌شود.

GNP اسمی در بسیار از موارد قابل اعتماد نیست چون با
افزایش قیمت‌ها و حتی کاهش تولید ممکن است افزایش یابد.

GNP واقعی عبارت است از ارزش تولیدات کشور بر
حسب

قیمت‌های ثابت (قیمت‌های سال پایه).

۸-۱-۵ سرانه GNP

به منظور کسب اطلاع دقیق از وضعیت اقتصادی از GNP سرانه استفاده می شود.

GNP سرانه از تقسیم GNP بر میزان جمعیت به دست می آید.

اگر نرخ رشد GNP با نرخ رشد جمعیت کشور برابر باشد ،

میزان رفاه و سطح زندگی افراد جامعه به طور متوسط هیچ تغییری نکرده است.

بایان فصل هشتم

مشکلات کلان اقتصادی

فصل نهم

طرح درس

- ۱- بحران، کسادی، رونق و ادوار تجاری
- ۲- بیکاری و چگونگی اندازه گیری آن
- ۳- انواع بیکاری
- ۴- تورم و چگونگی اندازه گیری آن
- ۵- شاخص قیمت و انواع آن

هدف کلی
هدف کلی فصل نهم آن
است که دانشجو معضلات
کلان اقتصادی را متوجه
شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با تورم و بیکاری
- ۲- آشنایی با ادوار تجاری
- ۳- آشنایی لا انواع بیکاری و علل بروز آن
- ۴- نحوه محاسبه شاخص قیمتها و نرخ تورم
- ۵- ارتباط بین بیکاری و تورم و رونق اقتصادی و رکود

۱-۹ مقدمه

تورم و بیکاری دو معطل اساسی اقتصاد می باشند که حل همزمان هر دو به سختی امکان پذیر است.

تا قبل از دهه ۱۳۵۰ نرخ تورم در ایران یک رقمی بود ولی پس از افزایش قیمت جهانی نفت در سال ۱۳۵۳ اقتصاد ایران نرخ تورم دو رقمی را تجربه کرد.

۲-۹ بحران و کسادی

به دورانی که GNP حداقل برای دو فصل متوالی کاهش یابد بحران می‌گویند.

وقتی بحران بسیار عمیق باشد و برای مدت طولانی استمرار یابد به آن کسادی می‌گویند.

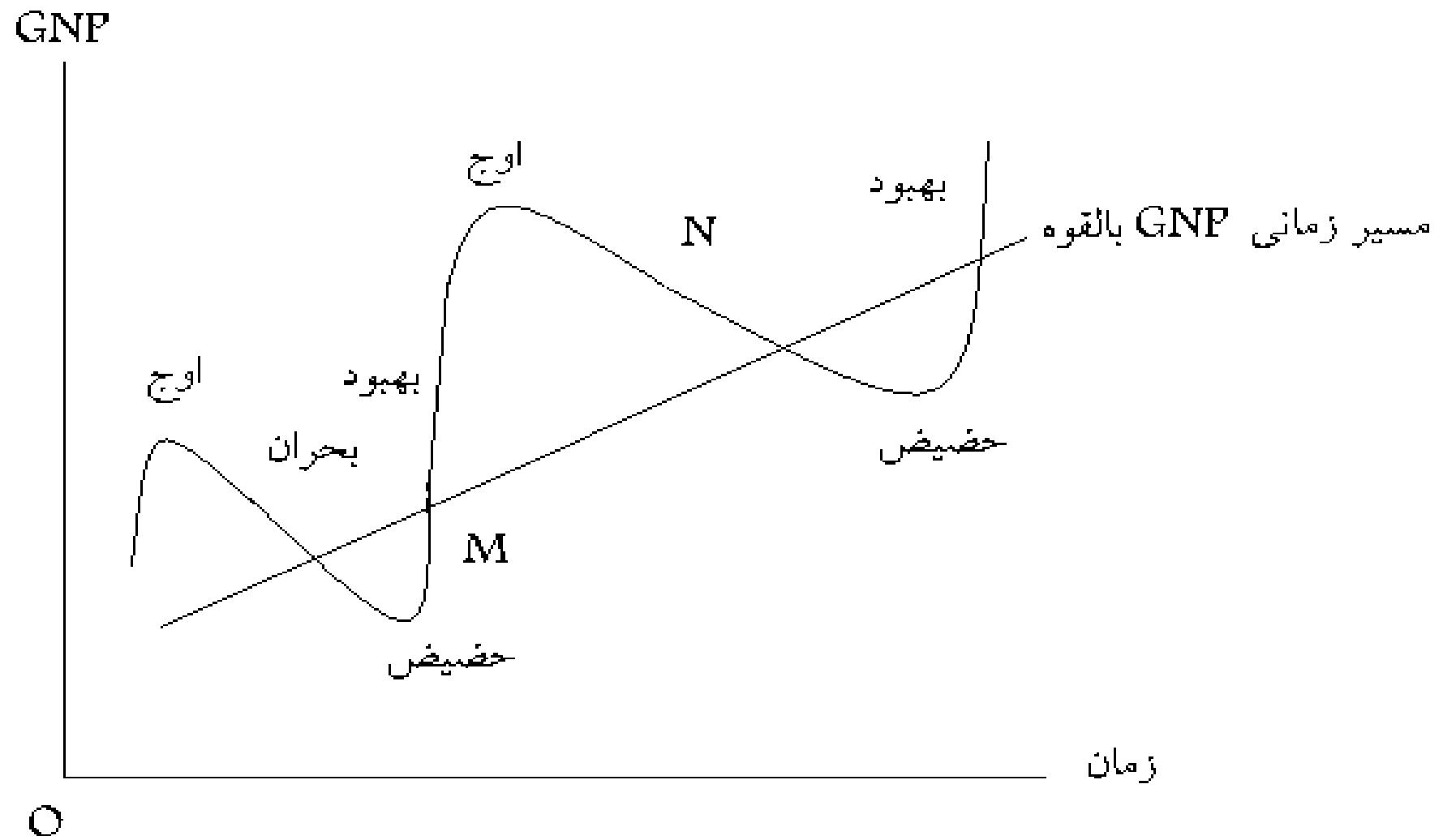
در دوران رکود و کسادی بر شدت بیکاری افزوده می‌شود.

۲-۹ رونق و ادوار تجاری

اگر اقتصاد از وضعیت خضیض به سمت نقطه اوج حرکت کند اقتصاد با رونق مواجه می شود.

ادوار تجاری عبارت است از نوسان اقتصاد حول نیرو های بالقوه

شکل ۱. بحران، رکود و ادوار تجاری

۳- بیکاری و چگونگی اندازه

بیکاری آن وضعیتی گفته می شود که گیری برای آن بخشنده از نیروی کار که حاضر است با دستمزدهای جاری مشغول به کار شود فرصت شغلی موجود نباشد.

مفهوم بیکار

بیکار به فردی گفته می شود که حاضر به کار باشد و علیرغم کوشش ، شغلی به او پیشنهاد نشود.

افرادی که برای یافتن شغل کوشش نمی کنند در زمرة نیروی کار محسوب نمی شوند.

نرخ بیکاری
نرخ بیکاری عبارت است از
نسبت افراد بدون شغل به
کل نیروی کار

فرمول نرخ بیکاری

تعداد افراد بیکار

$$= \frac{\text{نرخ}}{\text{بیکاری}}$$

تعداد افراد بیکار + تعداد افراد دارای شغل

نرخ مشارکت

نرخ مشارکت عبارت است از نسبت
نیروی کار به کل جمیعت کشور که
در سن مجاز فعالیت اقتصادی می
باشند.

نکته

نرخ بیکار شاخصی است که میزان
بیکاری را در یک لحظه معین از زمان
نشان می دهد ولی راجع به مدت
استمرار آن اطلاعی نمی دهد.

۹-۳-۱ انواع بیکاری

بیکاری انواع مختلفی دارد که عبارتند از:

- ۱- بیکاری اصطکاکی
- ۲- بیکاری ساختاری
- ۳- بیکاری ادواری

بیکاری اصطکاکی
بیکاری اصطکاکی پدیده‌ای است که به دلیل عدم انطباق سریع مهارت‌های افراد با فرصت‌های شغلی پدید می‌آید.

بیکاری ساختاری

به علت تغییر ساختار اقتصاد مثلاً

کاهش نقش دولت و کاهش کارکنان

بخش عمومی بیکاری پدید می آید که

به آن بیکاری ساختاری می گویند.

بیکاری ادواری
بیکاری که به هنگام کسادی و
رکود اقتصادی ظاهر می شود
بیکاری ادواری نام دارد.

۹- ۲ تورم

تورم به معنی افزایش دائمی سطح عمومی
قیمتها است.

تورم پدیده مشکل زا است زیرا موجب
کاهش قدرت خرید می شود.

۹-۱-۴ تعریف تورم و چگونگی اندازه گیری آن

تورم را باید با افزایش قیمت یک یا چند کالا یکسان پنداشت. تورم به معنی افزایش سطح کلی قیمتها است.

اقتصاددانان آن افزایش در سطح کلی قیمتها را که فقط یک بار اتفاق می افتد به عنوان تورم نمی پذیرند.

۹-۲-۴ شاخص قیمت

شاخص قیمت ابزاری است

برای اندازه گیری میزان

تغییر در سطح کلی قیمتها

شاخص قیمت خرده فروشی

شاخص قیمت خرده فروشی را با CPI نشان می دهند.

در ایران CPI توسط بانک مرکزی اندازه گیری می شود.

برای محاسبه CPI سبدی از کالاهایی که توسط یک فرد به عنوان نماینده شهر نشینان مصرف می شود انتخاب می شود به این سبد بازار می گویند.

شاخص قیمت خرده فروشی ابزاری برای اندازه گیری تغییرات قیمت موجود در این سبد است.

فرمول محاسبه نرخ تورم

$$P^0 = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}}$$

tourm zdayi GNP

tourm zdayi shaxchi ast ke be kamk
an tgeyir dr arzsh tamami kala ha vxdmat
tolid shde dr aqtsad mabshe mi shod.

فرمول محاسبه تورم زدایی

GNP

ارزش ستاده جاری بر حسب قیمت‌های سال جاری

$$\text{تورم زدایی} = \frac{\text{ارزش ستاده جاری بر حسب قیمت‌های سال پایه}}{\text{GNP}} \times 100$$

ارزش ستاده جاری بر حسب قیمت‌های سال پایه

شاخص قیمت خرده تولید کننده

این شاخص به شاخص قیمت عمدہ فروشی معروف است.

این شاخص متوسط قیمت دریافتی تولید کنندگان می باشد.

شاخص قیمت عمدہ فروشی برای سه گروه کالا:

۱- کالاهای ساخته شده

۲- کالاهای واسطه

۳- مواد خام

محاسبه می شود.

محاسبه GNP واقعی

برای محاسبه GNP واقعی هر سال، کافی است که GNP اسمی همان سال را بر شاخص قیمت همان سال تقسیم می کنیم.

بيان فصل نسخ

فصل دهم

تعیین الگوی درآمد ملی

طرح درس

- ۱- اجزاء تقاضای کل
- ۲- نحوه تعیین درآمد ملی به صورت نموداری
- ۳- برابری جریان نشت و تزریق
- ۴- اثر فزاینده: تغییر در تقاضای کل
- ۵- تعیین درآمد در الگوی سه بخشی

هدف کلی
هدف کلی فصل دهم آن
است که دانشجو با چگونگی
تعیین درآمد و عوامل مؤثر
بر سطح درآمد ملی آشنا شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با تقاضای کل و اجزاء آن
- ۲- آشنایی با ارتباط تقاضای کل و درآمد ملی
- ۳- آشنایی با عوامل مؤثر بر مصرف
- ۴- آشنایی با سرمایه گذاری به مفهوم اقتصادی
- ۵- آشنایی با با ضریب فزاینده

(一) مقدمه

در فصل نحوه تعیین درآمد با استفاده از نظریه کینز بررسی می شود.

به نظر کینز درآمد ملی متأثر از میزانی است که بنگاهها قصد دارند برای خرید کالاها و خدمات خرج کنند.

فرض اساسی

- ۱- در هر سطحی از درآمد ملی قیمتها و دستمزدها ثابت می باشند.
- ۲- اقتصاد از اشتغال کامل دور است یعنی تعدادی از نیروی کار جامعه بیکار و در جستجوی کار می باشند و کارخانه ها دارای ظرفیت بلا استفاده هستند.

۲- اجزاء تقاضای کل

در یک اقتصاد دو بخشی تقاضای کل از دو عنصر زیر تشکیل شده است:

۱- مخارج مصرفی خانوارها

۲- مخارج سرمایه گذاری بنگاهها

۱-۲-۰) مخارج مصرفی خانوارها

در هر دوره‌ای از زمان خانوارها درآمدی کسب می‌کنند و بخشی از آن را مصرف و بخش دیگر را پس انداز می‌کنند.

عوامل مختلفی بر سطح مصرف جامعه مؤثر می‌باشند از جمله درآمد، ثروت و نرخ بهره

درآمد قابل تصرف

کینز مصرف را تابعی از درآمد قابل تصرف می داند.

درآمد قابل تصرف عبارت است از درآمدهای خانوارها از طریق کار کردن کسب می کنند به علاوه پرداختهای انتقالی دولت منهای مالیات دریافتی دولت

تابع مصرف

به طور کلی مصرف تابعی از درآمد است یعنی:

$$C=f(Y)$$

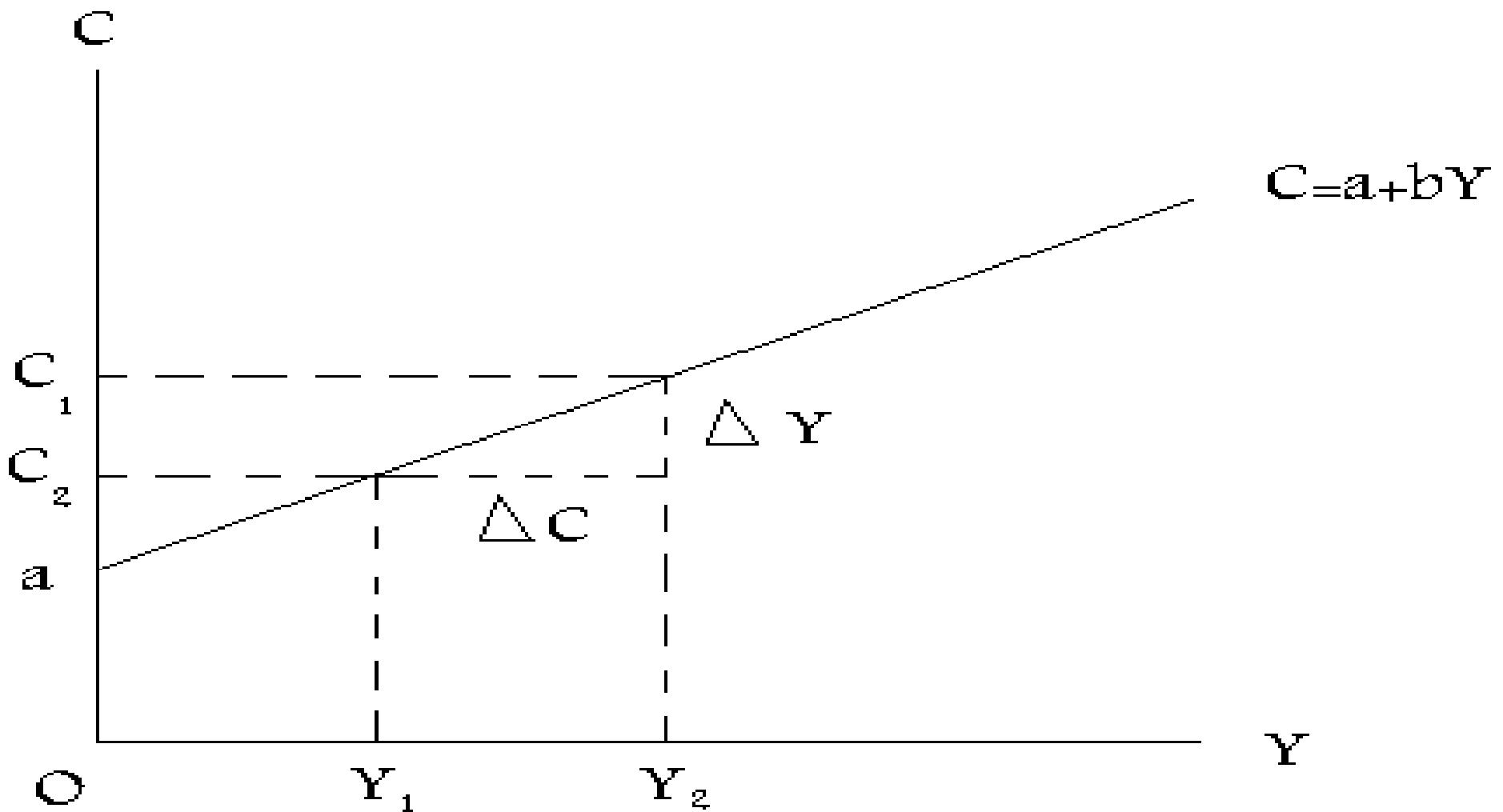
کینز مصرف را تابع خطی درآمد می داند:

$$C=a+bY$$

در تابع فوق C نشان دهنده مصرف، Y نشان

دهنده درآمد و a مصرف مستقل است.

نمودار (منحنی مصرف)

میل نهایی به مصرف

میل نهایی به مصرف (MPC) عبارت است از آن بخشی از تغییر درآمد که مصرف می شود میل نهایی به مصرف را به صورت زیر محاسبه می کنند.

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \beta$$

میل نهایی به پس انداز

میل نهایی به پس انداز (MPS) عبارت است از آن بخشی از تغییر درآمد که پس انداز می شود. میل نهایی به پس انداز را به صورت زیر محاسبه می کنند.

$$MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

میل متوسط به مصرف

میل متوسط به مصرف(APC) عبارت است از تقسیم مصرف بر درآمد. میل متوسط به مصرف را به صورت زیر محاسبه می کنند.

$$APC = \frac{C}{Y} = \frac{\alpha + \beta C}{Y} = \frac{\alpha}{Y} + \beta$$

میل متوسط به پس انداز

میل متوسط به پس انداز (APS) عبارت است از تقسیم پس انداز به درآمد. میل متوسط به پس انداز را به صورت زیر محاسبه می کنند.

$$APS = \frac{S}{Y}$$

رابطه میل نهایی به مصرف و میل متوسط به

مصرف

میل نهایی به مصرف (MPC) از میل متوسط به
مصرف کوچکتر است زیرا:

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = b$$

$$APC = \frac{C}{Y} = \frac{a + bC}{Y} = \frac{a}{Y} + b$$

۲-۲-۱ سرمایه گذاری

سرمایه گذاری عبارت است

از خرید کالاهای سرمایه ای

مثل ماشین آلات و ساختمان

به منظور تولید کالاهای خدمات.

انواع مخارج سرمایه گذاری

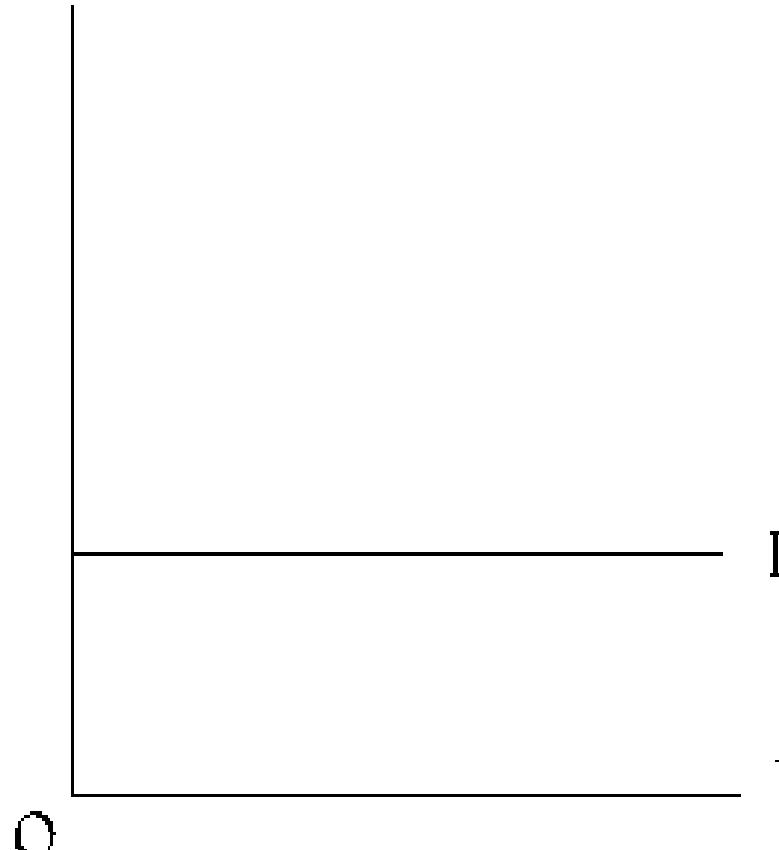
سرمایه گذاری به سه جزء تفکیک می شود:

- ۱- سرمایه گذاریهای شرکتها در ایجاد ساختمان و خرید ماشین آلات و تجهیزات
- ۲- سرمایه گذاری در ایجاد ساختمانهای مسکونی
- ۳- سرمایه گذاری در موجودی انبار

نمودار سرمایه گذاری

سرمایه گذاری تابعی از
سطح درآمد نیست و مقدار
آن در هر دوره ثابت است.

سرمایه گذاری

درآمد $I =$

شرط تعادل در اقتصاد دو بخشی

$$AD=C+I$$

در رابطه بالا | سرمایه

گذاری C مصرف و AD

تقاضای کل را نشان می

دهند.

۳-۱) تعیین درآمد تعادلی در اقتصاد دو

در اقتصاد کلان هنگامی که
 تقاضای برنامه ریزی شده و
 عرضه برنامه ریزی شده برابر
 باشند بازار کالاهای خدمات در
 تعادل خواهد بود.

مثال

فرض کنید $C=50+0.75Y$

و $I=100$ باشد. درآمد تعادلی را

محاسبه کنید در سطح تعادلی از

درآمد مصرف را محاسبه کنید.

راه حل

$$AD = Y$$

$$C + I = Y$$

$$50 + 0.75y + 100 - y$$

$$Y = 60$$

$$C = 50 + 0.75(60) = 95$$

تغییر خواسته و ناخواسته در موجودی

انبار

نگهداری کالاهای ساخته شده و قطعات واسطه

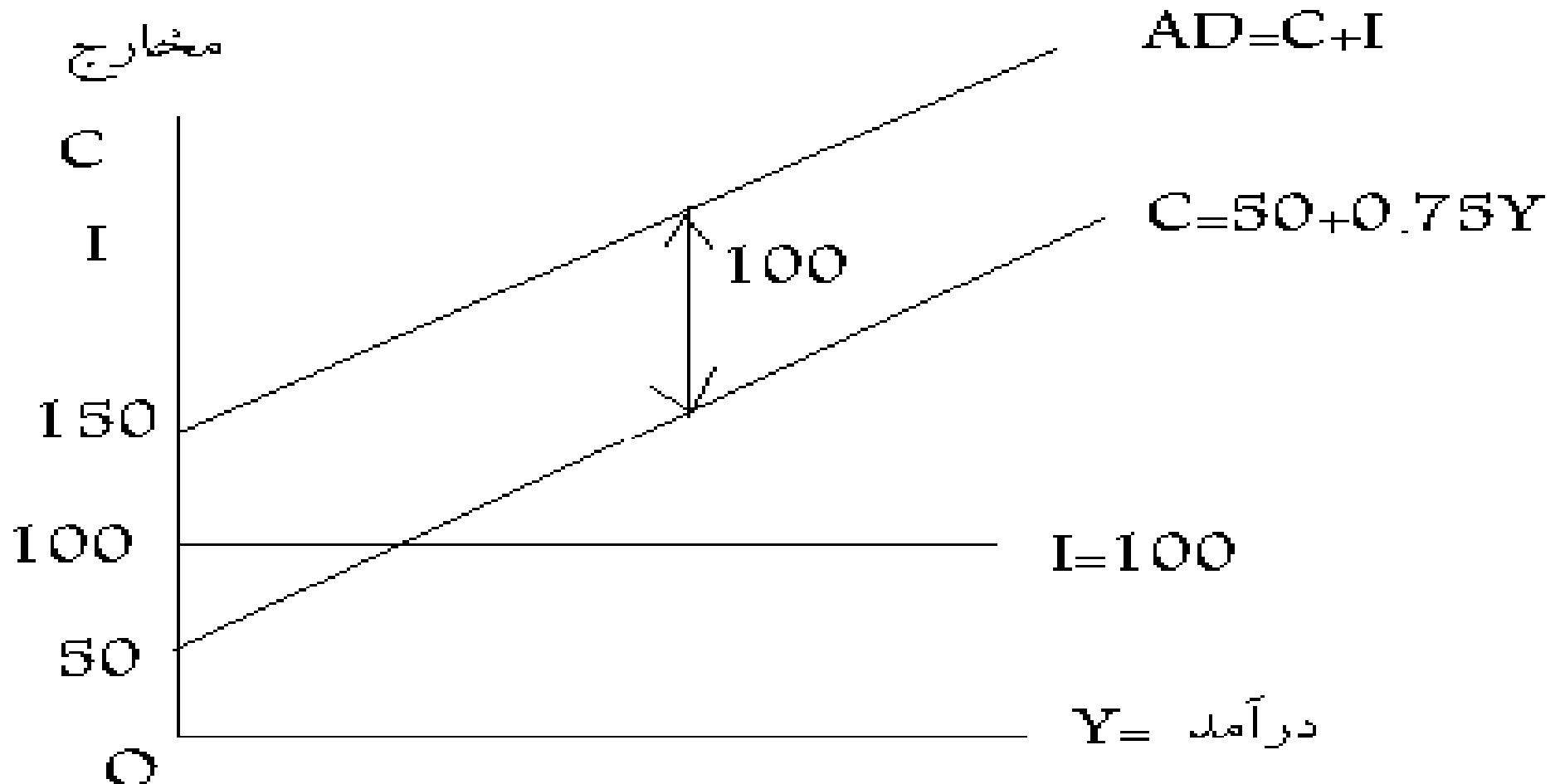
در انبار نوعی سرمایه گذاری است.

اگر این ام با برنامه ریزی قبلی باشد تغییر خواسته

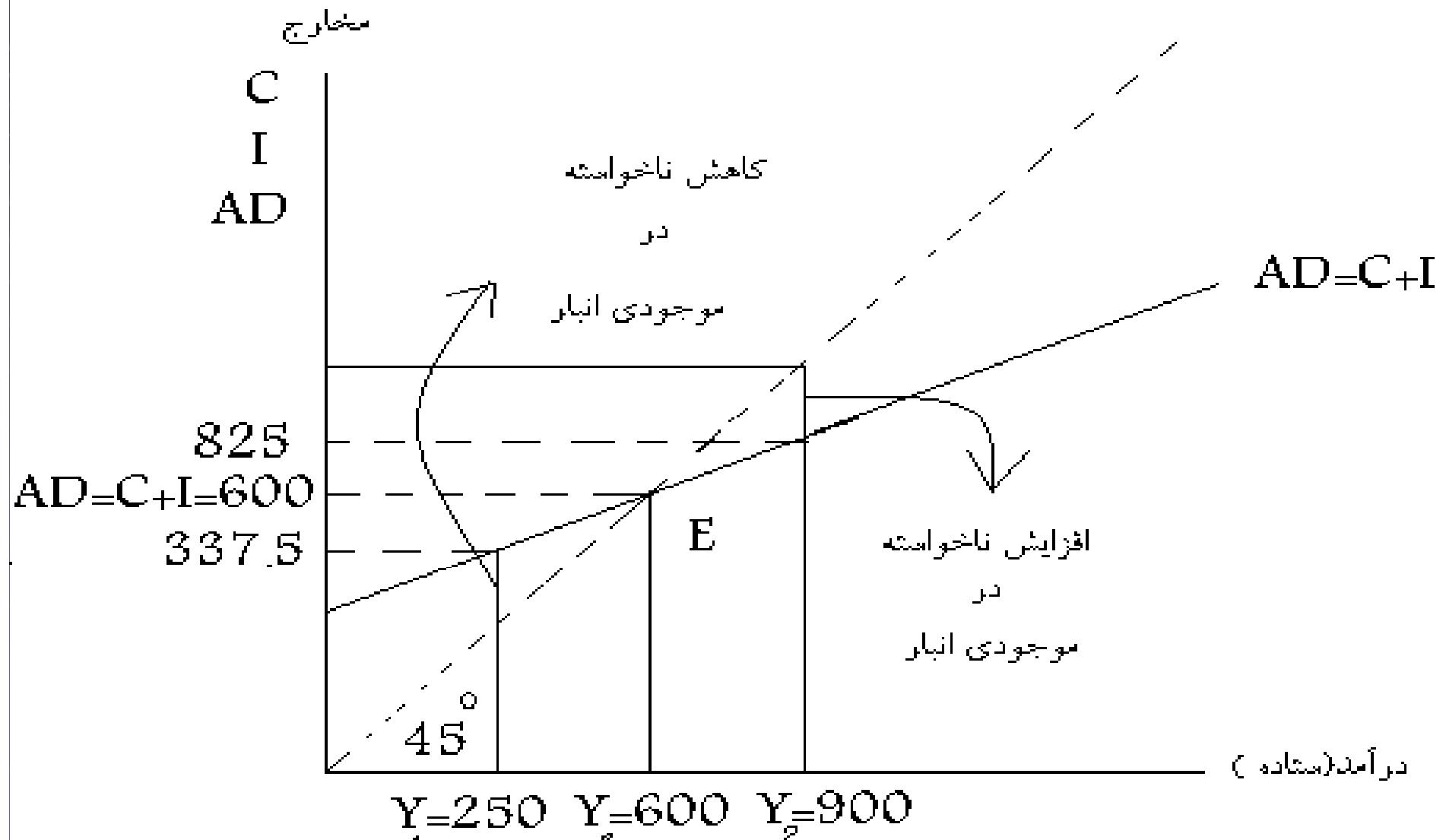
تغییر خواسته در موجودی انبار و اگر بدون برنامه

ریزی باشد ناخواسته در موجودی انبار خواهد بود.

توضیح نموداری نحوه تعیین درآمد ملی

نمودار ۳ درآمد تعادلی در یک اقتصاد دو بخشی

۴-۱) تعیین درآمد تعادلی: رویکرد برابری جریان نشت و تزریق

درآمد افراد یا مصرف می شود و یا پس انداز:

$$Y = C + S$$

شرط تعادل برابری عرضه و تقاضای کل

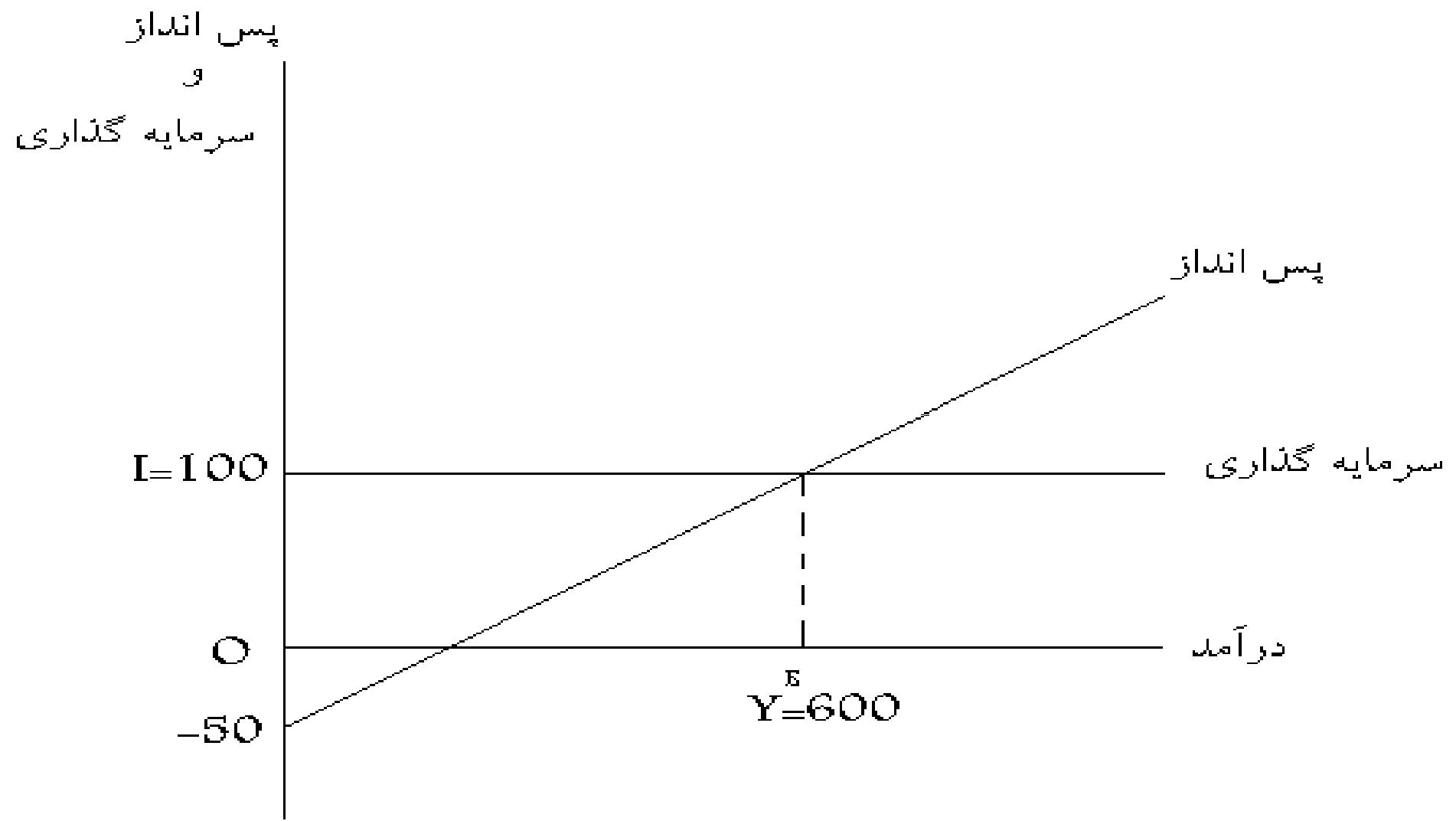
$$C + I = C + S$$

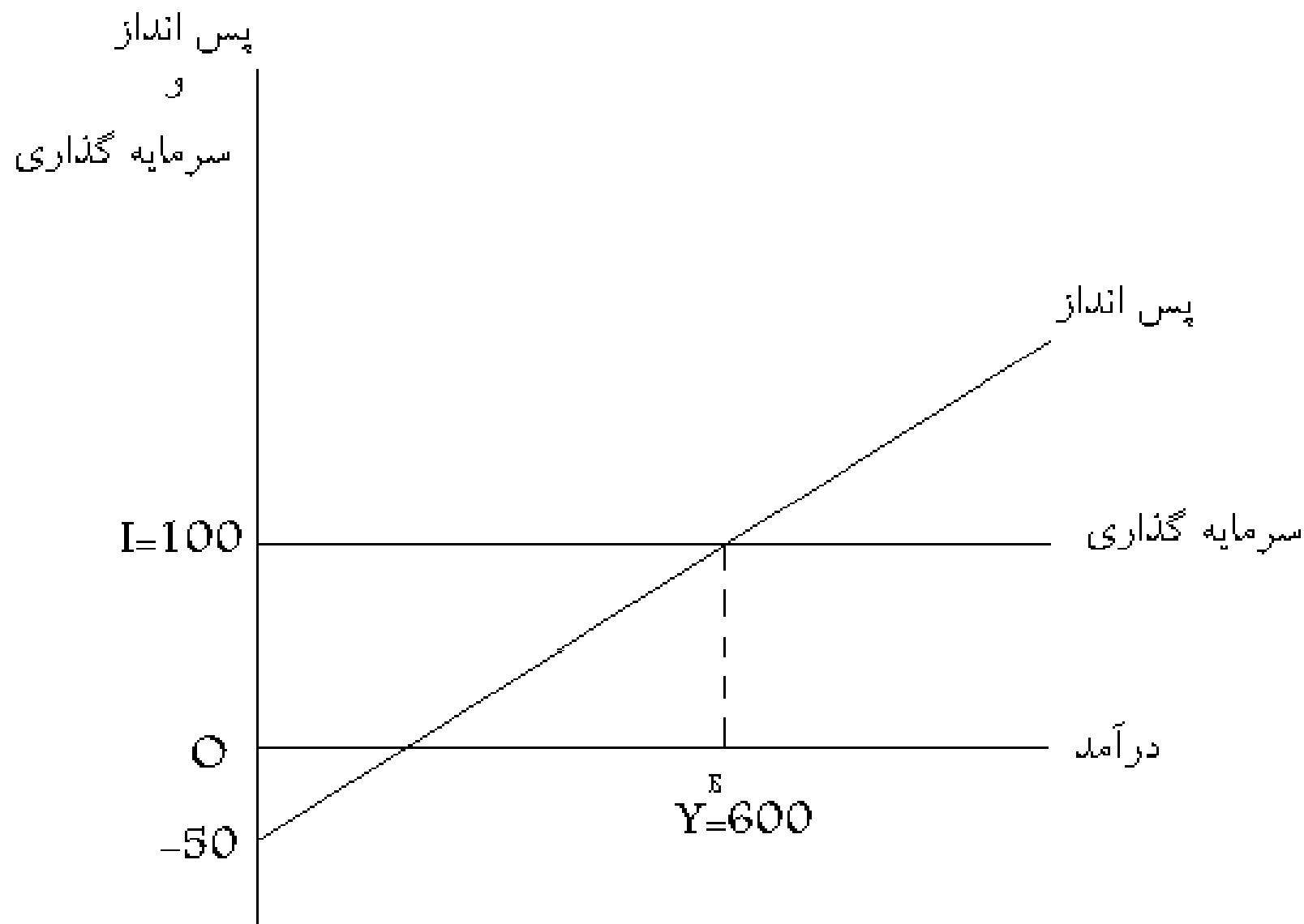
است:

$$I = C$$

بنابراین:

نمودار ۴ پس انداز، سرمایه گذاری و تعادل

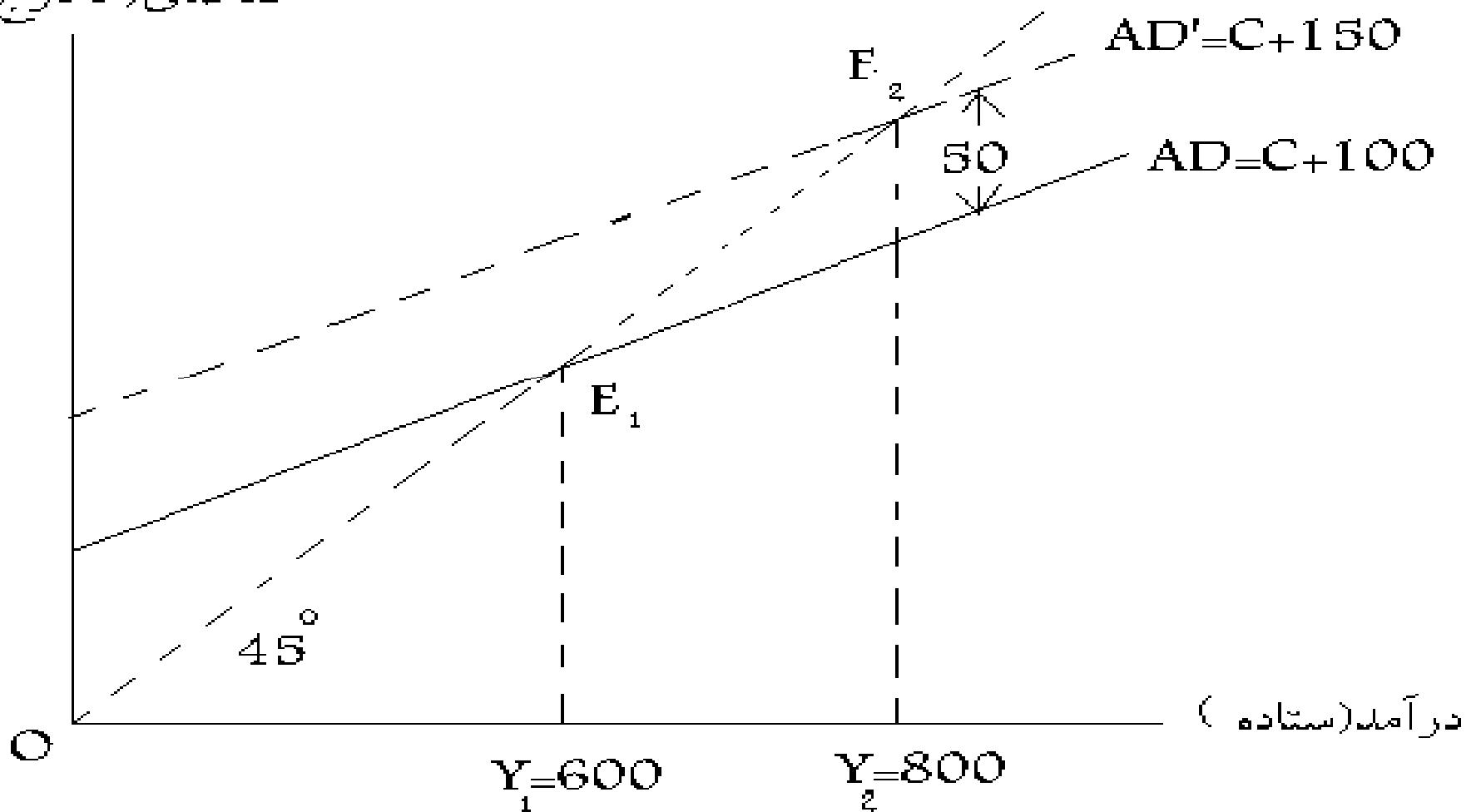

نمودار ۴ پس انداز، سرمایه گذاری و تعادل

۱-۵ اثر فزاینده: تغییر در تعادل
یک افزایش اولیه در سرمایه گذاری یک
موجی از افزایش مخارج و درآمد ایجاد می
کند که در نهایت میزان افزایش تولید و درآمد
به مراتب بیشتر از افزایش اولیه سرمایه
گذاری خواهد شد. به این موضوع اثر فزاینده
می گویند.

نمودار ۵ افزایش سرمایه گذاری و اثر فزاینده

تفاضل (مخارج) کل

۱-۵-۱- ضریب فزاینده

ضریب فزاینده عبارت است از تغییر در ستاده(درآمد) به تغییر در سرمایه گذاری یعنی:

$$K = \frac{Y}{I}$$

۱۰-۵-۲- روش جبری برای محاسبه ضریب فزاینده

$$\triangle Y = \triangle I$$

در دور اول:

$$\triangle Y = \triangle I + b \triangle I$$

در دور دوم:

$$\triangle Y = \triangle I + b \triangle I + b(b \triangle I)$$

در دور سوم:

$$\triangle Y = \triangle I + b \triangle I + b^2 \triangle I + b^3 \triangle I + \dots + b^n \triangle I \quad \text{در دور } n \text{ام:}$$

$$\triangle Y = \triangle I (1 + b + b^2 + b^3 + b^4 + \dots + b^n)$$

$$K = \frac{\triangle Y}{\triangle I} = \frac{1}{1-b} = \frac{1}{1-MPC}$$

۱-۶ تعیین درآمد ملی

در اقتصاد سه بخشی

در یک اقتصاد سه بخشی تقاضای کل

، (AD) مشتمل است بر مخارج مصرفی (C) ،

مخارج سرمایه گذاری (I) و مخارج دولت (G)

$$AD = C + I + G$$

۱-۸-۱

درآمد تعادلی

در الگوی سه بخشی

الف) روش برابری عرضه و تقاضای کل

$$AD = C + I + G$$

$$Y = AD$$

$$Y = C + I + G$$

ب) رویکرد نشت و تزریق

$$Y = C + I + S$$

$$Y = C + I + G$$

بنابراین

$$G + I = S + T$$

۱-۴-۳ ضریب فزاینده با حضور دولت

$$C = a + b Y_d$$

$$I = I_0$$

$$T = T_0$$

$$G = G_0$$

$$Y = a + b(Y - T) + I + G$$

$$Y(1 - b) = a - bT + I + G$$

$$K = \frac{\Delta Y}{\Delta G} = \frac{1}{1 - b}$$

$$K = \frac{\Delta Y}{\Delta I} = \frac{1}{1 - b}$$

۱۰-۴- ضریب فزاینده بودجه

متوازن

منظور از بودجه متوازن تغییر یکسان در مخارج و مالیات دولت است.

درآمد تعادلی به میزان بودجه متعادل $(G=T)$ تغییر می کند.

بنابراین ضریب بودجه متوارن برابر ۱ است.

۱-۷ تعیین درآمد ملی در اقتصاد باز (چهار بخشی)

اقتصاد باز اقتصادی است که به جهان
خارج رابطه دارد و در آن واردات (M)
و صادرات (X) صورت می‌گیرد.

۱-۷-۱- تقاضای کل

در اقتصاد باز (چهار بخشی)

تقاضای کل(AD) در اقتصاد باز مشتمل است مشتمل است بر مخارج مصرفی (C)، مخارج سرمایه گذاری (I)، مخارج دولت (G) و مخارج جی که افراد سایر کشورها برای خرید کالاهای داخلی ما(M) و مخارج جی که عوامل داخلی برای خرید از خارج(X) صرف می کنند.

$$AD = C + I + G + (X - M)$$

Dr.Lashkari

۱-۷-۲- درآمد تعادلی در یک اقتصاد باز (رویکرد برابری عرضه و تقاضای کل)

$$Y = AD$$

$$AD = C + I + G + (X - M)$$

$$Y = a + b Y_d + I + G + (X - M)$$

$$Y = a + b(Y - T) + I + G + (X - M)$$

۱۰- ۷- ۲- درآمد تعادلی در یک اقتصاد باز

(رویکرد برابری جریان نشت و تزریق)

$$AD = C + I + G + (X - M)$$

$$Y = C + S + T + (X - M)$$

$$Y = AD$$

$$I + G + X = S + T + M$$

بیان فصل دهم

فصل دوازدهم

دولت و نقش اقتصادی
آن

طرح درس

- ۱- دیدگاه آدام اسمیت و کلاسیکهای از دولت
- ۲- سیاستهای اقتصادی اقتصاد کلان
- ۳- برنامه ریزی اقتصاد
- ۴- اقتصاد رفاه
- ۵- اقتصاد اجتماعی یا تأمین اجتماعی
- ۶- وظایف دولت

هدف کلی

هدف کلی فصل دوازدهم آن است
که دانشجو نقش دولت را در اقتصاد
درک کند و با دیدگاه‌های مختلف
راجع به دخالت یا عدم دخالت دولت
آشنا شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با نظر کلاسیکها و مخالفین آنها در مورد دخالت دولت در اقتصاد
- ۲- آشنایی با وظایف دولت در حوزه اقتصاد
- ۳- آشنایی با نقطه نظرات پیگو
- ۴- آشنایی با بهینه پرتو در توزیع کالاها و خدمات
- ۵- آشنایی با پیامدهای خارجی

۱-۱۲ مقدمه

در مورد اندازه اقتصاد بخش عمومی و دخالت دولت در اقتصاد بین اقتصاد دانان توافق وجود ندارد.

کلاسیکها طرفدار عدم دخالت دولت در اقتصاد و کینزینهای طرفدار دخالت دولت در اقتصاد هستند.

دیدگاه آدام اسمیت و کلاسیکها از دولت

آدام اسمیت بنیانگذار علم اقتصاد در کتاب
ثروت

ملل دو وظیفه برای دولت ذکر می کند:

۱- دفاع از مردم در مقابل تهاجم و خشونت

۲- دفاع از مردم در مقابل بی عدالتیهای

دیگران

اقتصاد کلان(سیاستهای اقتصادی)

اقتصاد کلان با نام جان مینارد کینز اقتصاد دان مشهور انگلیسی و بنیان گذار مکتب کینزین آمیخته است.

کلاسیکها معتقد بودند بازار و مکانیسم قیمت‌ها بحران‌های اقتصادی را بر طرف می‌کند.

کینز معتقد بود دخالت فعالانه دولت در شرایط رکود و بحران اقتصادی می‌تواند بحران را بر طرف کند. این توصیه در آن شرایط تاریخی یک انقلاب محسوب می‌شود.

برنامه ریزی اقتصاد

برنامه ریزی اقتصاد همان سیاستهای اقتصادی دولت است که اجزاء آن به هم مربوط شده و هماهنگ گردیده و بعد زمانی یافته اند.

برنامه یک وسیله عمدہ و اساسی برای حرکت از یک موقعیت و رسیدن به موقعیت مشخص و معلوم دیگر است.

اقتصاد رفاه

اقتصاد رفاه تعیین معیارهایی برای مقایسه حالات مختلف اقتصادی از نظر مبتنی بر کارایی است. بنیان گذار اقتصاد رفاه پیگو اقتصاد دان انگلیسی است.

اقتصاد اجتماعی یا تأمین اجتماعی

اقتصاد اجتماعی یا تأمین اجتماعی علم تنظیم روش عمل دولتها برای تأمین رفاه جامعه است. مسائل اقتصاد اجتماعی یا تأمین اجتماعی عبارتند از: خدمات اجتماعی، بیمه اجتماعی، انواع یارانه، تأمین مسکن، مبارزه با فقر و بیکاری، خدمات بهداشت و درمان و خدمات آموزشی

۲-۱۲) وظایف دولت

مجموعه فعالیتهای دولت تحت سه

وظیفه مطرح می شود:

۱- حفظ ثبات اقتصادی

۲- تخصیص بهینه منابع

۳- توزیع مناسب درآمد

۱۲- ۳ معیارهای کارایی اقتصادی و بهینه پرتو

یکی از موارد فصل مشترک اقتصاد رفاه و اقتصاد بخش عمومی، شرایط کارایی بهینه پرتو است. وظیفه عمدۀ یک اقتصاددان تخصیص منابع کمیاب به نحوی است که تولید کالاها و خدمات و توزیع بین افراد جامعه حتی المقدور کارآمدتر باشد.

اقتصاد رفاه جدید یا معیار پرتو

اقتصاد رفاه جدید بر پایه احکام علم اقتصاد

تغییرات رفه جامعه را اندازه می گیرد.

اقتصاد رفاه جدید معیارهای پرتو اقتصاددان

ایتالیایی را در تحلیلهای خود مورد استفاده

قرار می دهد.

بھینه پرتو در توزیع کالاها و خدمات

موقعیتی از توزیع کالاها و خدمات را بھینه پرتو
می نامند که نتوان با توزیع مجدد کالاها و
خدمات بین افراد ، مطلوبیت حداقل یک نفر را
افزایش داد بدون آنکه مطلوبیت کسی کاهش
یابد.

بجهینه پرتو در تخصیص منابع(یا تولید)

آن تخصیص از منابع را در تولید کالاها و خدمات بجهینه
پرتو می نامند که نتوان با تخصیص مجدد منابع،
مقدار تولیدیک کالا یا خدمت را افزایش داد بدون آنکه
مقدار تولید کالا یا خدمت دیگری کاهش یابد.

۱۲-۴- پیامدهای خارجی و دخالت دولت
یکی از عمدۀ موارد تعیین کننده
نقش دولت در اقتصاد حضور
پیامدهای خارجی ناشی از تولید و
صرف کالاها و خدمات می باشد.

پیامدهای خارجی

اگر در تولید و مصرف یک کالا یا خدمت علاوه بر فایده و هزینه ای که متوجه متقاضیان و عرضه کنندگان کالا یا خدمت مذکور می شود، فایده و یا هزینه ای نیز متوجه افراد خارج از گویند پیامد خارجی وجود دارد.

پیامدهای خارجی اقتصادی

اگر در تولید و مصرف یک کالا یا خدمت علاوه بر فایده‌ای که متوجه مصرف کنندگان مستقیم آن کالا یا خدمت در بازار می‌شود، فایده‌ای نیز به گروههای دیگر جامعه یا بازارهای دیگر برسد می‌گویند پیامد خارجی اقتصادی یا مثبت وجود دارد.

پیامدهای خارجی اقتصادی

اگر

$$MC_f < MB_f + MB^E_f$$

باشد به این معنی است که تولید کالایی که پی آمد
خارجی اقتصادی دارد بجهینه نیست. بنابراین تولید را باید
آن قدر ادامه دهیم تا :

$$MC_f = MB_f + MB^E_f$$

در این صورت تولید بجهینه خواهد بود.

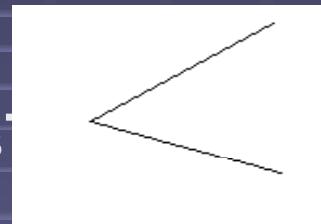
پیامد خارجی غیراقتصادی

اگر در تولید و مصرف یک کالا یا خدمت علاوه بر هزینه ای که برای تولیدکنندگان آن به همراه دارد، هزینه ای نیز برای مصرف کنندگان یا تولیدکنندگان خارج از بازار نیز به همراه داشته باشد می گویند پیامد خارجی غیراقتصادی یا منفی وجود دارد.

پیامدهای خارجی غیر اقتصادی

اگر

MC_s

MB_s

باشد به این معنی است که تولید کالایی که پی آمد
خارجی غیر اقتصادی دارد بجهینه نیست. بنابراین تولید
را باید آن قدر کاهش دهیم تا :

$$MC_s + MB^E_s = MB_s$$

در این صورت تولید بجهینه خواهد بود.

۱۲- ۵ تهییه و تدارک کالاهای عمومی

آدام اسمیت در کتاب ثروت ملل تولید کالاهای عمومی را وظایف دولت می داند.

کالای عمومی چیست؟

ویژگیهای کالای عمومی

کالاهای عمومی دارای دو ویژگی عمدۀ زیر هستند:

۱- رقابت ناپذیری

۲- تخصیص ناپذیری

۱- رقابت ناپذیری

امکان استفاده همزمان کالای عمومی توسط بیش از یک نفر وجود دارد.

کالای عمومی خالص: کالایی که بدون ظرفیت شرط رقابت ناپذیری دارد.

کالای عمومی ناخالص: کالایی که ظرفیت محدود دارد و در شرایط ازدحام رقابت پذیرمی شود.

۲- تخصیص ناپذیری

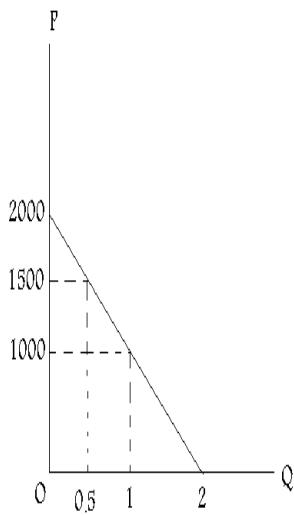
عدم امکان تفکیک و تخصیص منافع را
تخصیص ناپذیری گویند.
در مورد کالاهای عمومی ناخالص مثل
پارک و پل می توان با قرار دادن نگهبان
منافع آن را تخصیص داد.

تولید و ارائه کالاهای عمومی

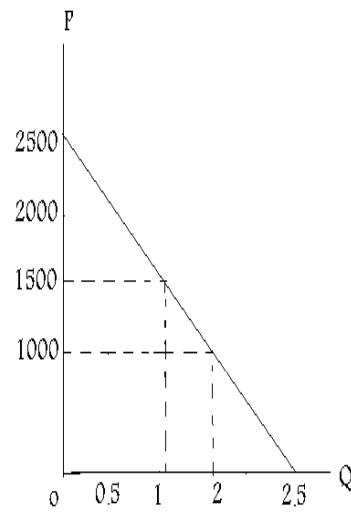
کالاهای عمومی کالاهایی هستند که رقابت ناپذیرند نه اینکه الزاماً توسط دولت تولید شوند.

دولت کالاهای عمومی را ارائه می کند ولی تولید آن می تواند توسط بخش خصوصی انجام شود.

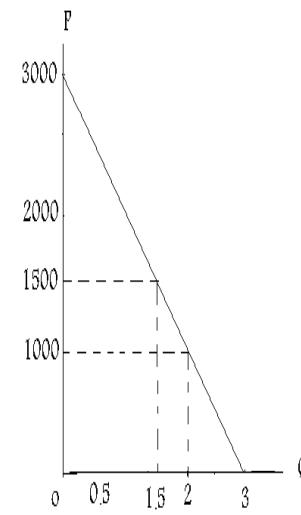
سواری مجانی: چون هزینه نهایی کالاهای عمومی برای استفاده از آن صفر است هر شخصی بدون هیچ گونه پرداختی از آن استفاده می کند.

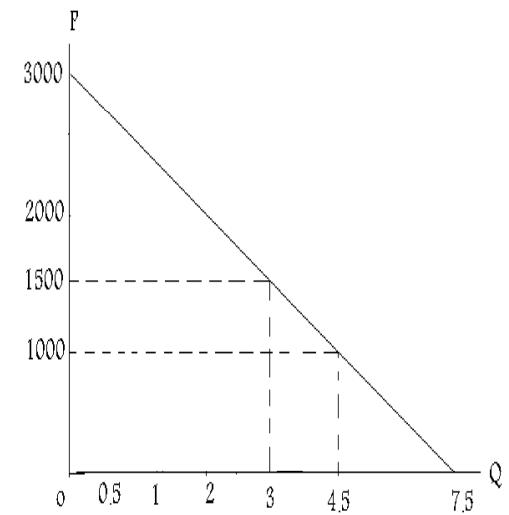
منحنی تقاضای فرد A

منحنی تقاضای فرد B

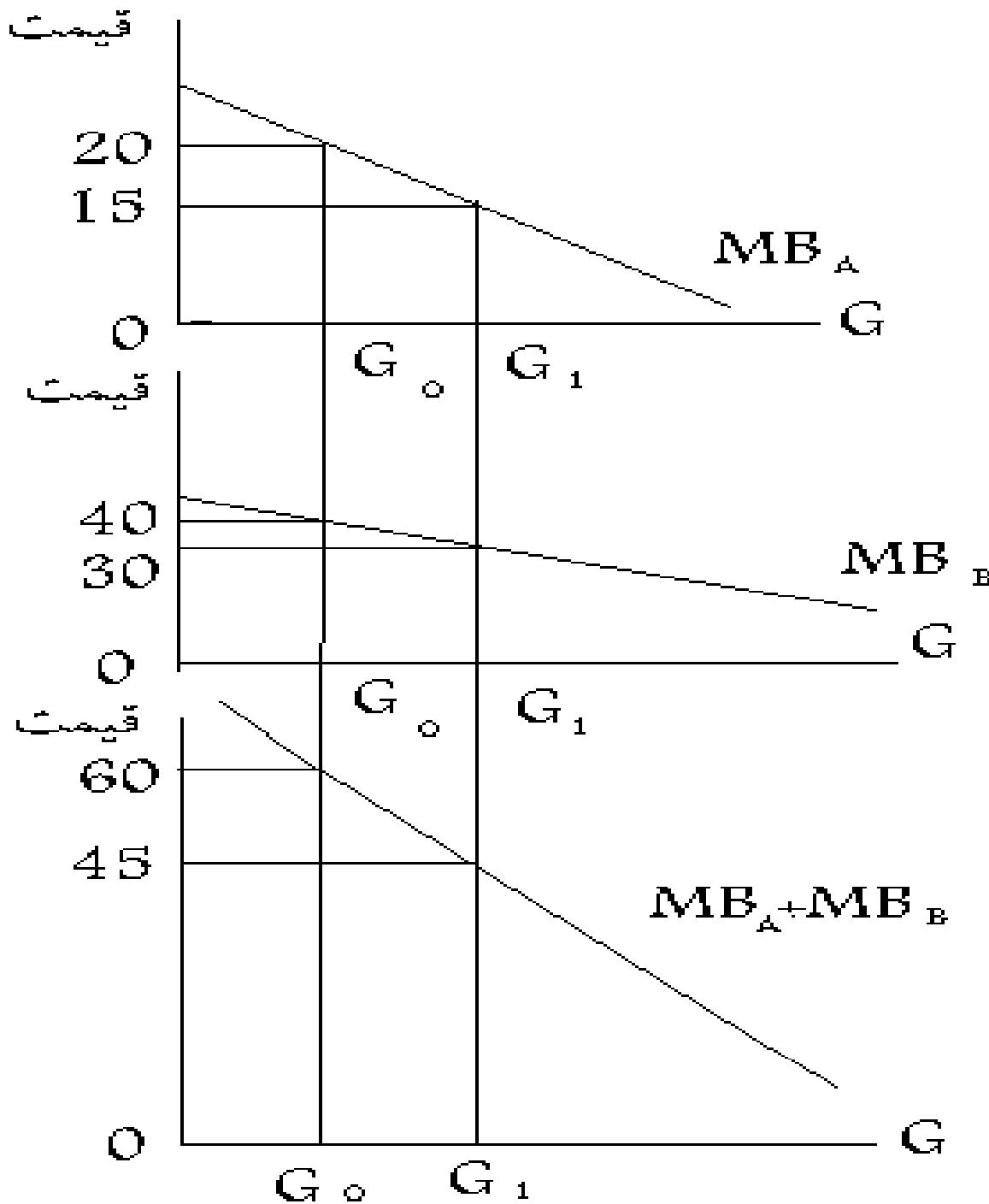
منحنی تقاضای فرد C

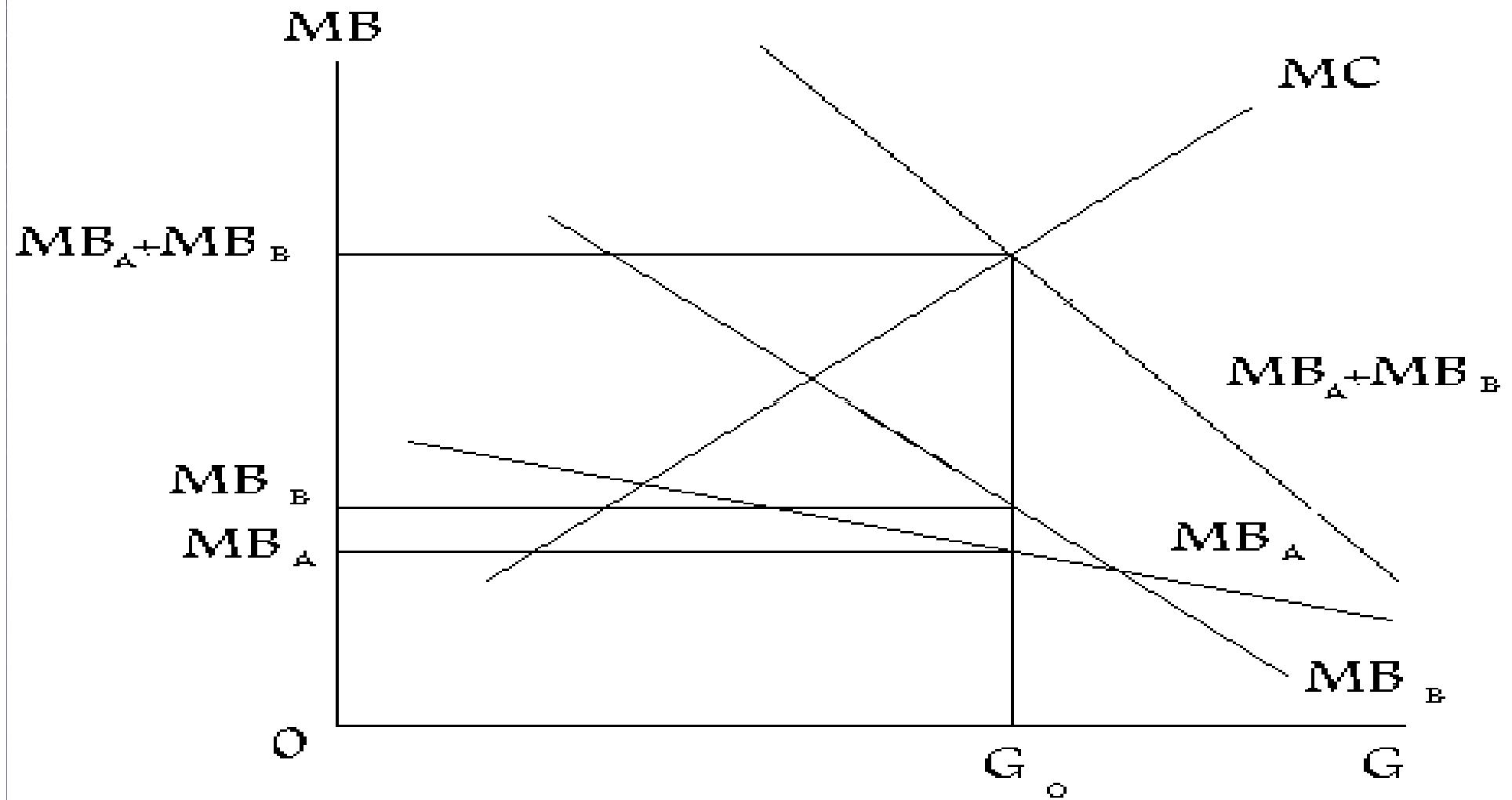
منحنی تقاضای بازار

منحنی تقاضای بازار یک کالای خصوصی از جمع افقی منحنیهای تقاضای همه مصرف کنندگان آن کالا به دست می آید.

منحنی تقاضای
 بازار کالای عمومی
 از جمع عمودی
 منحنیهای تقاضای
 همه مصرف کنندگان
 آن کالا به دست می
 آید.

سطح تولید کارآمد کالای عمومی از برابری مجموع فواید
نهایی و هزینه نهایی تولید به دست می آید

پیان فصل دوازدهم

فصل سیزدهم مالیات

Dr.Lashkari

طرح درس

- ۱- انواع مالیات‌ها
- ۲- نرخ‌های مالیاتی (تصاعدی، تناسبی و تنازلی)
- ۳- نرخ نهایی و نرخ متوسط مالیات
- ۴- اصول مالیات
- ۵- مالیات و عدالت اجتماعی

هدف کلی

هدف کلی فصل سیزدهم آن است که
دانشجو علت حمایت اوری مالیات از طرف
دولت را متوجه شود و جایگاه و نقش
مالیات‌ها را در ثبت اقتصادی و تخصیص
منابع و توزیع درآمد درک کند.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با اهداف متفاوت دولت برای جمع آوری مالیات
- ۲- آشنایی با انواع مالیات و اثرات اقتصادی آنها
- ۳- آشنایی با پایه مالیاتی
- ۴- آشنایی با نرخهای مالیاتی
- ۵- آشنایی با اصول مالیات

۱-۱۳ مقدمه

دولت به دلایل مختلف در امور اقتصادی
دخالت می کند از جمله:

- ۱- رفع نقایص بازار
- ۲- تأمین عدالت اجتماعی
- ۳- توزیع مجدد درآمد

مالیات

درآمدهای دولت عبارتنداز:

۱- مالیات‌ها

۲- نفت

۳- قرضه

۴- سایر درآمدها

مالیات عمده ترین منبع درآمد دولت است.

مالیات از دیدگاه اقتصاد کلان

از دیدگاه اقتصاد کلان، مالیات یکی از عمدۀ ترین از ابزارهای سیاست های اقتصادی دولت محسوب می شود.

مالیات از دیدگاه اقتصاد خرد

از دیدگاه اقتصاد خرد، مالیات

دو اثر عمده دارد:

۱- تخصیص منابع

۲- توزیع درآمد

اجزاء مالیات

مالیات‌ها صرف نظر از نوع و نامشان دارای دو جزء می‌باشند:

- ۱- پایه مالیات
- ۲ نرخ مالیات

در اکثر کشورهای جهان، پایه و نرخ مالیاتی را مجلس و قانون گذاران جامعه تعیین می‌کنند.

پایه مالیات

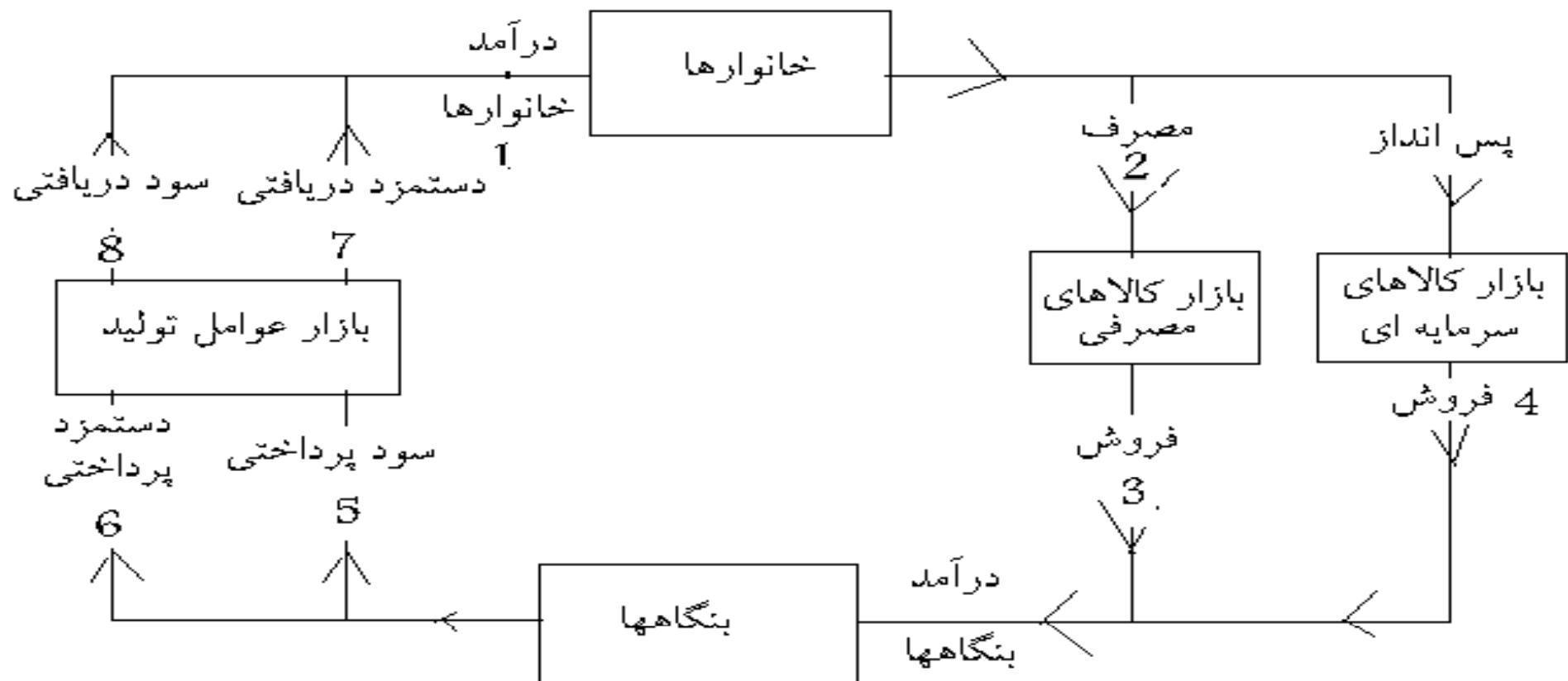
پایه مالیاتی معیار یا ارزشی است که

مالیات بر آن وضع می شود.

پایه مالیاتی می تواند به صورت دستمزد و

حقوق، درآمد، ارث و املاک باشد.

شکل ۱- جریان درآمد بین خانوارها و بعضی از انواع مالیات‌ها

نرخ مالیات

نرخ مالیات تعیین کننده نسبتی از پایه مالیاتی است که می باید به صورت مالیات پرداخت شود مثلاً نرخ ۲۵ درصد.

انواع نرخهای مالیات

مالیات‌ها انواع گوناگون دارند که عبارتند از:

۱- تصاعدی

۲- نسبی

۳- تنازلی

نرخ تصاعدی مالیات

اگر از گروههای پر درآمد در مقایسه با گروههای کم درآمد با نرخ بالاتر مالیات دریافت شود، در آین صورت مالیات تصاعدی برقرار شده است. مثلاً برای درآمد ۱۰۰۰۰۰ هزار تومان ۲۵ درصد مالیات دریافت شود.

نرخ تناسبی مالیات

اگر بار مالیات برای خانوارها به صورت
یک نسبت ثابت باشد، آن را مالیات
نسبی می‌گویند مثلاً 25% درصد درآمد
همه افراد مالیات دریافت شود.

نرخ تنازلی مالیات

اگر نظام مالیاتی از درآمدهای بالا با نرخ کمتری از گروههای کم درآمد مالیات دریافت کند، در این صورت مالیات تنازلی است. مثال مالیات ثابت بر نوشابه

جدول ۱ بار مالیاتی ۵ درصد بر مصرف، برای سه گروه خانوار فرضی

خانوار	درآمد	نرخ پس انداز (درصد)	پس انداز	صرف	۵ درصد صرف مالیات	مالیات به صورت درصد درآمد
الف	۱۰۰۰۰	۲۰	۲۰۰۰	۸۰۰۰	۴۰۰	۴
ب	۲۰۰۰۰	۲۰	۸۰۰۰	۱۲۰۰۰	۶۰۰	۳
ج	۵۰۰۰۰	۵۰	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	۱۲۵۰	۵/۲

۱۳- ۴ نرخ نهایی و نرخ متوسط مالیات

نرخ متوسط مالیات از تقسیم کل مالیاتی که پرداخت می شود بر درآمد کل به دست می آید.

نرخ نهایی مالیات نرخ مالیاتی است که هر فرد برای هر افزایش درآمد خود می پردازد.

۱۳-۵ اصول مالیات

- ۱- درآمد مالیاتی در حد کفايت حاصل شود.
- ۲- بار مالیاتی عادلانه توزيع شود.
- ۳- نظام مالیاتی به راحتی قابل درک باشد.
- ۴- نظام مالیاتی نباید در تخصیص منابع ایجاد اختلال نماید.
- ۵- هزینه اداری جمع آوری مالیات ناچیز باشد.

وظایف دولت

علمای علم اقتصاد سه وظیفه سنتی را
برای دولت قائل بودند:

۱- تخصیص

۲- توزیع

۳- ثابت

۱۳- ۶ هدف از جمع آوری مالیات

مالیات ابزار مناسبی برای انجام وظایف دولت است.

عمده ترین علت جمع آوری مالیات ، تأمین مالی مخارج دولت برای انجام وظایف است.

۱۳- ۷ مالیات و عدالت اجتماعی

با استفاده از مالیات دولت می تواند بخشی از درآمد ثروتمندان را به افراد فقیر انتقال دهد.

البته بار مالیاتی باید به صورت منصفانه توزیع شود.

عدالت افقی

با افراد مشابه به طور یکسان برخورد شود یعنی از افرادی که دارای ثروت و امکان کسب درآمد یکسان می باشند به یک اندازه مالیات دریافت شود.

عدالت عمودی
از افرادی با امکانات مالی
و ثروت متفاوت، مالیات‌های
متفاوت دریافت شود.

قاعده فایده

طبق این قاعده افراد متناسب با فایده ای که از خدمات و کالاهای عمومی نصیشان می شود می باید در هزینه های عمومی مشارکت نمایند.

دریافت عوارض از دارندگان اتومبیل به منظور ایجاد خیابان و تعمیر و نگهداری آن با قاعده فایده سازگار است.

قاعده توانایی پرداخت

برای تعیین میزان مالیات هر فرد، به توانایی پرداخت وی توجه می شود.

قاعده توانایی پرداخت با دو مفهوم عدالت افقی و عدالت عمودی سازگار است.

وجود نرخ مالیات تصاعدی به دلیل قاعده توانایی پرداخت است.

۱۳ - ۸ اندازه گیری ظرفیت مالی

وابرت هیگ و هنری سیمون درآمد شخصی افراد را بهترین معیار برای اندازه گیری توانایی پرداخت می دانند.

ایروینگ فیشر مخارج مصرفی را بهترین معیار برای اندازه گیری توانایی پرداخت می داند.

درآمد به عنوان پایه مالیاتی مناسب

درآمد شخصی واژه‌ای است که مفهوم کسب و در تملک درآوردن را در برابر دارد.

درآمد شخصی عبارت است از جمع جبری مخارج مصرفی فرد به علاوه تغییر در ارزش دارایی‌های وی

$$Y = C + \Delta W$$

طی یک دوره معین :

تعیین میزان تغییر در ارزش دارایی‌های فرد در یک سال معین کار ساده‌ای نیست.

صرف به عنوان پایه مالیاتی مناسب

توماس هابز فیلسوف انگلیسی قرن هفدهم معتقد بود که از مردم می باید متناسب با مصرف آنها مالیات گرفت.

فیشر درآمد واقعی را پایه مالیاتی مناسب می داند و آن را بر حسب مصرف کالاهای خدمات که باعث رفاه و رضایت فرد می شود تعریف می کند.

ثروت به عنوان مناسب ترین پایه مالیاتی

در این دیدگاه توانایی مالی واقعی فرد به وسیله درآمد یک سال او نمی تواند برآورد شود، بلکه مجموع ثروت او معیار توانایی مالی و توانایی پرداخت محسوب می شود.

مخالفین می گویند مالیات بر ثروت مالیات مضاعف است.

مقایسه مالیات بر درآمد و مالیات بر مصرف

در واقع ایروینگ فیشر مصرف بالفعل
و هیگ و سیمون مصرف بالقوه فرد را
پایه مالیاتی مناسب در نظر می
گیرند.

مقایسه دو رویکرد
مالیات بر خرده فروشی با رویکرد
ایروینگ فیشر و مالیات بر درآمد
شخصی با رویکرد هیگ و سیمون
سازگار است.

پیان فصل سیزدهم

مالیات

سینزدهم

طرح درس

- ۱- انواع مالیات‌ها
- ۲- نرخ‌های مالیاتی (تصاعدی، تناسبی و تنازلی)
- ۳- نرخ نهایی و نرخ متوسط مالیات
- ۴- اصول مالیات
- ۵- مالیات و عدالت اجتماعی

هدف کلی

هدف کلی فصل سیزدهم آن است که
دانشجو علت حمایت اوری مالیات از طرف
دولت را متوجه شود و جایگاه و نقش
مالیات‌ها را در ثبت اقتصادی و تخصیص
منابع و توزیع درآمد درک کند.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با اهداف متفاوت دولت برای جمع آوری مالیات
- ۲- آشنایی با انواع مالیات و اثرات اقتصادی آنها
- ۳- آشنایی با پایه مالیاتی
- ۴- آشنایی با نرخهای مالیاتی
- ۵- آشنایی با اصول مالیات

۱-۳) مقدمه

دولت به دلایل مختلف در امور اقتصادی

دخالت می کند از جمله:

۱- رفع نقايس بازار

۲- تأمین عدالت اجتماعی

۳- توزيع مجدد درآمد

مالیات

درآمدهای دولت عبارتنداز:

۱- مالیات‌ها

۲- نفت

۳- قرضه

۴- سایر درآمدها

مالیات عمده ترین منبع درآمد دولت است.

مالیات از دیدگاه اقتصاد کلان

از دیدگاه اقتصاد کلان، مالیات یکی از عمدۀ ترین از ابزارهای سیاست های اقتصادی دولت محسوب می شود.

مالیات از دیدگاه اقتصاد خرد

از دیدگاه اقتصاد خرد، مالیات

دو اثر عمده دارد:

۱- تخصیص منابع

۲- توزیع درآمد

اجزاء مالیات

مالیات‌ها صرف نظر از نوع و نامشان دارای دو جزء می‌باشند:

۱- پایه مالیات

۲ نرخ مالیات

در اکثر کشورهای جهان، پایه و نرخ مالیاتی را مجلس و قانون گذاران جامعه تعیین می‌کنند.

پایه مالیات

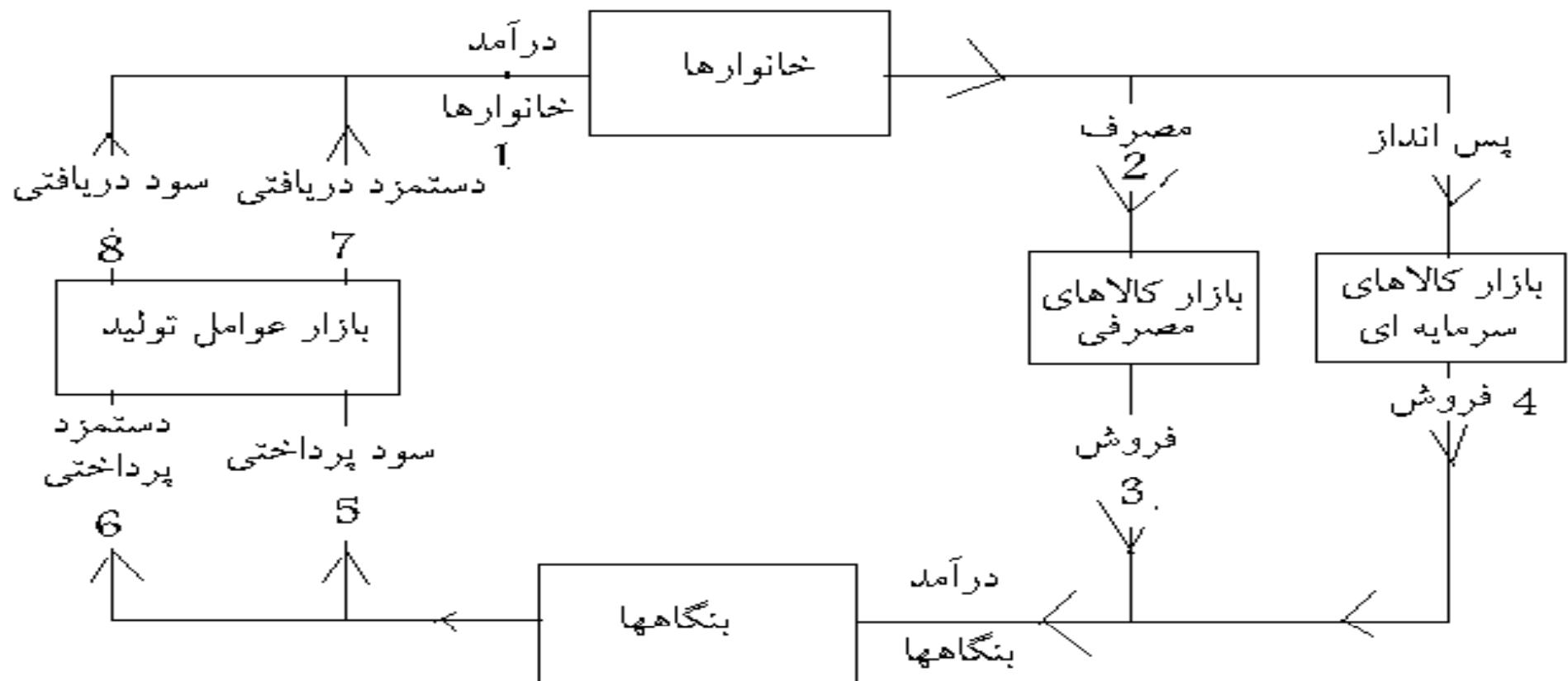
پایه مالیاتی معیار یا ارزشی است که

مالیات بر آن وضع می شود.

پایه مالیاتی می تواند به صورت دستمزد و

حقوق، درآمد، ارث و املاک باشد.

شکل ۱- جریان درآمد بین خانوارها و بعضی از انواع مالیاتها

نرخ مالیات

نرخ مالیات تعیین کننده نسبتی از پایه مالیاتی است که می باید به صورت مالیات پرداخت شود مثلاً نرخ ۲۵ درصد.

انواع نرخهای مالیات

مالیات‌ها انواع گوناگون دارند که عبارتند از:

۱- نصاعدی

۲- نسبی

۳- تنازلی

نرخ تصاعدی مالیات

اگر از گروههای پر درآمد در مقایسه با گروههای کم درآمد با نرخ بالاتر مالیات دریافت شود، در آین صورت مالیات تصاعدی برقرار شده است. مثلاً برای درآمد ۱۰۰۰۰ هزار تومان ۲۵ درصد مالیات دریافت شود.

نرخ تناسبی مالیات

اگر بار مالیات برای خانوارها به صورت
یک نسبت ثابت باشد، آن را مالیات
نسبی می‌گویند مثلاً 25% درصد درآمد
همه افراد مالیات دریافت شود.

نرخ تنازلی مالیات

اگر نظام مالیاتی از درآمدهای بالا با نرخ کمتری از گروههای کم درآمد مالیات دریافت کند، در این صورت مالیات تنازلی است. مثال مالیات ثابت بر نوشابه

جدول ۱ بار مالیاتی ۵ درصد بر مصرف، برای سه گروه خانوار فرضی

خانوار	درآمد	نرخ پس انداز (درصد)	پس انداز	صرف	۵ درصد صرف مالیات	مالیات به صورت درصد درآمد
الف	۱۰۰۰۰	۲۰	۲۰۰۰	۸۰۰۰	۴۰۰	۴
ب	۲۰۰۰۰	۲۰	۸۰۰۰	۱۲۰۰۰	۶۰۰	۳
ج	۵۰۰۰۰	۵۰	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	۱۲۵۰	۵/۲

۱۳- ۴ نرخ نهایی و نرخ متوسط مالیات

نرخ متوسط مالیات از تقسیم کل مالیاتی که پرداخت می شود بر درآمد کل به دست می آید.

نرخ نهایی مالیات نرخ مالیاتی است که هر فرد برای هر افزایش درآمد خود می پردازد.

۱۳-۵ اصول مالیات

- ۱- درآمد مالیاتی در حد کفايت حاصل شود.
- ۲- بار مالیاتی عادلانه توزيع شود.
- ۳- نظام مالیاتی به راحتی قابل درک باشد.
- ۴- نظام مالیاتی نباید در تخصیص منابع ایجاد اختلال نماید.
- ۵- هزینه اداری جمع آوری مالیات ناچیز باشد.

وظایف دولت
علمای علم اقتصاد سه وظیفه سنتی را
برای دولت قائل بودند:

۱- تخصیص

۲- توزیع

۳- ثابت

۱۳- ۶ هدف از جمع آوری مالیات

مالیات ابزار مناسبی برای انجام وظایف دولت است.

عمده ترین علت جمع آوری مالیات ، تأمین مالی مخارج دولت برای انجام وظایف است.

۱۳- ۷ مالیات و عدالت اجتماعی

با استفاده از مالیات دولت می تواند بخشی از درآمد ثروتمندان را به افراد فقیر انتقال دهد.

البته بار مالیاتی باید به صورت منصفانه توزیع شود.

عدالت افقی

با افراد مشابه به طور یکسان برخورد شود یعنی از افرادی که دارای ثروت و امکان کسب درآمد یکسان می باشند به یک اندازه مالیات دریافت شود.

عدالت عمودی
از افرادی با امکانات مالی
و ثروت متفاوت، مالیات‌های
متفاوت دریافت شود.

قاعده فایده

طبق این قاعده افراد متناسب با فایده ای که از خدمات و کالاهای عمومی نصیشان می شود می باید در هزینه های عمومی مشارکت نمایند.

دریافت عوارض از دارندگان اتومبیل به منظور ایجاد خیابان و تعمیر و نگهداری آن با قاعده فایده سازگار است.

قاعده توانایی پرداخت

برای تعیین میزان مالیات هر فرد، به توانایی پرداخت وی توجه می شود.

قاعده توانایی پرداخت با دو مفهوم عدالت افقی و عدالت عمودی سازگار است.

وجود نرخ مالیات تصاعدی به دلیل قاعده توانایی پرداخت است.

۱۳ - ۸ اندازه گیری ظرفیت مالی

وابرت هیگ و هنری سیمون درآمد شخصی افراد را بهترین معیار برای اندازه گیری توانایی پرداخت می دانند.

ایروینگ فیشر مخارج مصرفی را بهترین معیار برای اندازه گیری توانایی پرداخت می داند.

درآمد به عنوان پایه مالیاتی مناسب

درآمد شخصی واژه‌ای است که مفهوم کسب و در تملک درآوردن را در برابر دارد.

درآمد شخصی عبارت است از جمع جبری مخارج مصرفی فرد به علاوه تغییر در ارزش دارایی‌های وی

$$Y = C + \Delta W$$

طی یک دوره معین :

تعیین میزان تغییر در ارزش دارایی‌های فرد در یک سال معین کار ساده‌ای نیست.
Dr.Lashkari

صرف به عنوان پایه مالیاتی مناسب

توماس هابز فیلسوف انگلیسی قرن هفدهم معتقد بود که از مردم می باید متناسب با مصرف آنها مالیات گرفت.

فیشر درآمد واقعی را پایه مالیاتی مناسب می داند و آن را بر حسب مصرف کالاهای خدمات که باعث رفاه و رضایت فرد می شود تعریف می کند.

ثروت به عنوان مناسب ترین پایه مالیاتی

در این دیدگاه توانایی مالی واقعی فرد به وسیله درآمد یک سال او نمی تواند برآورد شود، بلکه مجموع ثروت او معیار توانایی مالی و توانایی پرداخت محسوب می شود.

مخالفین می گویند مالیات بر ثروت مالیات مضاعف است.

مقایسه مالیات بر درآمد و مالیات بر مصرف

در واقع ایروینگ فیشر مصرف بالفعل
و هیگ و سیمون مصرف بالقوه فرد را
پایه مالیاتی مناسب در نظر می
گیرند.

مقایسه دو رویکرد
مالیات بر خرده فروشی با رویکرد
ایروینگ فیشر و مالیات بر درآمد
شخصی با رویکرد هیگ و سیمون
سازگار است.

پایان فصل سیزدهم

طرح درس

- ۱- نقش پول
- ۲- انواع پول
- ۳- بانکداری
- ۴- ذخیره بانکهای بازرگانی
- ۵- تراز نامه بانک

هدف کلی
هدف کلی فصل
است که دانشجو با پول و نقش
آن و چگونگی پیدایش بانکها و
نقش آنها آشنا شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با تعریف پول
- ۲- آشنایی با وظایف پول
- ۳- آشنایی با چگونگی پیدایش بانکها
- ۴- آشنایی با تعریف پول بانکی
- ۵- آشنایی با نقش پول آفرینی بانکها

۱-۱۲ مقدمه

بشر در کلیه جنبه های زندگی اقتصادی با پول سر و کار دارد.

پول وسیله مبادله است.

پول وسیله محاسبات اقتصادی است.

پول وسیله ای برای نگهداری ثروت است.

پول انواع مختلفی دارد.

۱۴- ۳ نقش پول

پول سه نقش یا وظیفه را ایفا می کند:

۱- وسیله پرداخت

۲- ذخیره قدرت خرید

۳- وسیله شمارش

یکی از عمده ترین ویژگیهای پول این است که دارایی معیان دار است.

۱- پول به عنوان وسیله پرداخت

پول هزینه مبادله را کاهش می دهد.

با پول می توان هر کالا یا خدمتی را خریداری کرد.

۲- ذخیره قدرت خرید

پول این امکان را فراهم می کند
که افراد فعالیتهای اقتصادی خود
را به صورت مناسب در طول زمان
انجام دهند.

۳- وسیله شمارش

پول این امکان را فراهم می کند که جریانها و ذخیره های اقتصادی را اندازه گیری نموده و ثبت و ضبط نماییم.

۱۲- ۳ انواع پول

۱- اسکناس

۲- مسکوک

۳- چک

۴- کارت اعتباری

۵- حواله

پول بانکی یا سپرده

مهمترین پول ، پول بانکی یا سپرده است.

سپرده دارایی سپرده گذار و بدھی بانک

محسوب می شود.

سپرده انواع گوناگون دارد و نوعی پول

محسوب می شود.

پول آفرینی بانکها

بانکها چندین برابر سپرده ها وام پرداخت می کنند به این عمل پول آفرینی می گویند. علت پول آفرینی بانکها اعتقاد مردم به سیستم بانکی است.

انواع سپرده

۱- سپرده جاری

۲- سپرده مدت دار

(۱) سپرده جاری

سپرده جاری نوعی سپرده مردم نزد
بانکهاست که فوراً قابل وصول است.
پرداخت از این حساب با چک صورت
می گیرد.

با این سپرده ها بهره تعلق نمی گیرد.
Dr.Lashkari

۲- سپرده مدت دار

سپرده مدت دار چندین نوع است:

۱- کوتاه مدت

۲- متوسط مدت

۳- بلند مدت

با این سپرده ها بهره تعلق می گیرد.

M₁

جمع اسکناسها و مسکوکات
و سپرده های جاری را پول
می گویند و با M₁ نشان می
دهند.

M₂
جمع سپرده های مدت دار و
حسابهای پس انداز را شبیه
پول می گویند و با M₂ نشان می دهند.

۱۴ - ۴ بانکداری یا بانکهای بازرگانی

اولین بانکی که در ایران ایجاد

شد بانک جدید شرق بود که

ملیت آن انگلیسی بود.

اولین بانکی ایرانی بانک سپه بود.

انواع بانکها

- ۱- بانک مرکزی
- ۲- بانکهای تخصصی
- ۳- بانکهای بازرگانی

مهمترین بانکها بانکهای بازرگانی هستند که با پول آفرینی بر عرضه پول تأثیر می گذارند.

صورت ساده از فعالیت بانکهای بازرگانی

مبلغ	سرمهای	نواز بانک هستگاری	مبلغ	درست
٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠
٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠	٥٠٠٠٠٠
٦٥٠٠٠٠٠	٦٥٠٠٠٠٠	٦٥٠٠٠٠٠	٦٥٠٠٠٠٠	٦٥٠٠٠٠٠
٣٥٠٠٠٠٠	٣٥٠٠٠٠٠	٣٥٠٠٠٠٠	٣٥٠٠٠٠٠	٣٥٠٠٠٠٠

تولید مسکاری

جای خودرو جای قایق	محل ساخت	جای خودرو جای قایق	محل ساخت
جای خودرو جای قایق	محل ساخت	جای خودرو جای قایق	محل ساخت

تولید مسکاری

جای خودرو جای قایق	محل ساخت	جای خودرو جای قایق	محل ساخت
جای خودرو جای قایق	محل ساخت	جای خودرو جای قایق	محل ساخت

۱۲- ۵ ذخیره بانکهای بازرگانی

هدف بانکهای بازرگانی حداکثر کردن سود است.

هزینه - درآمد = سود

بانکها با هدف حداکثر کردن سود تمایل به نگهداری یک ذخیره مشخص هستند.

انواع ذخیره بانکهای بازرگانی

۱- ذخیره قانونی

۲- ذخیره احتیاطی

ا- ذخیره قانونی

نرخ این ذخیره توسط بانک مرکزی
تعیین می شود.

هرچه این نرخ کمتر باشد قدرت پول
آفرینی و وام دهی بانک افزایش می
یابد.

۲- ذخیره احتیاطی

بانکها در صورت تمایل می توانند بیش از ذخیره قانونی نگهداری کنند تفاوت این دو ذخیره احتیاطی نام دارد.

ذخیره قانونی - ذخیره مورد تمایل = ذخیره احتیاطی

پیان فصل چهاردهم

بخش هفتم

رشد و توسعه اقتصادی

نهادهای رشد اقتصادی

Dr.Lashkari

طرح درس

- ۱- فرایند رشد اقتصادی
- ۲- منابع و عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی
- ۳- رشد اقتصادی و مزیت نسبی
- ۴- فواید و هزینه های رشد اقتصادی
- ۵- رشد اقتصادی و سیاستهای دولت

هدف کلی

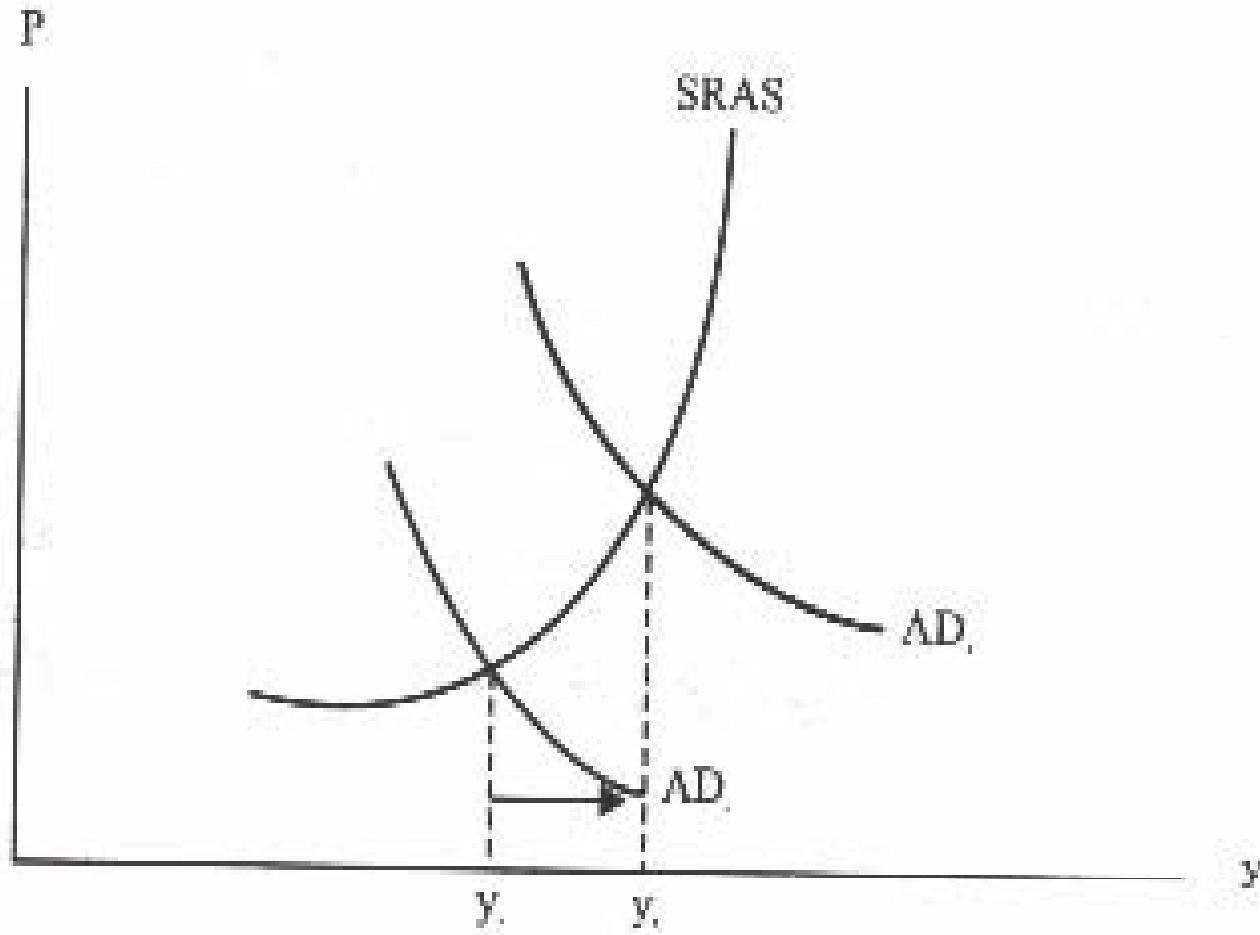
هدف کلی فصل هفدهم آن است
که دانشجو با مفهوم رشد اقتصادی
و هزینه ها و فواید و عوامل مؤثر بر
آن آشنا شود.

هدفهای رفتاری

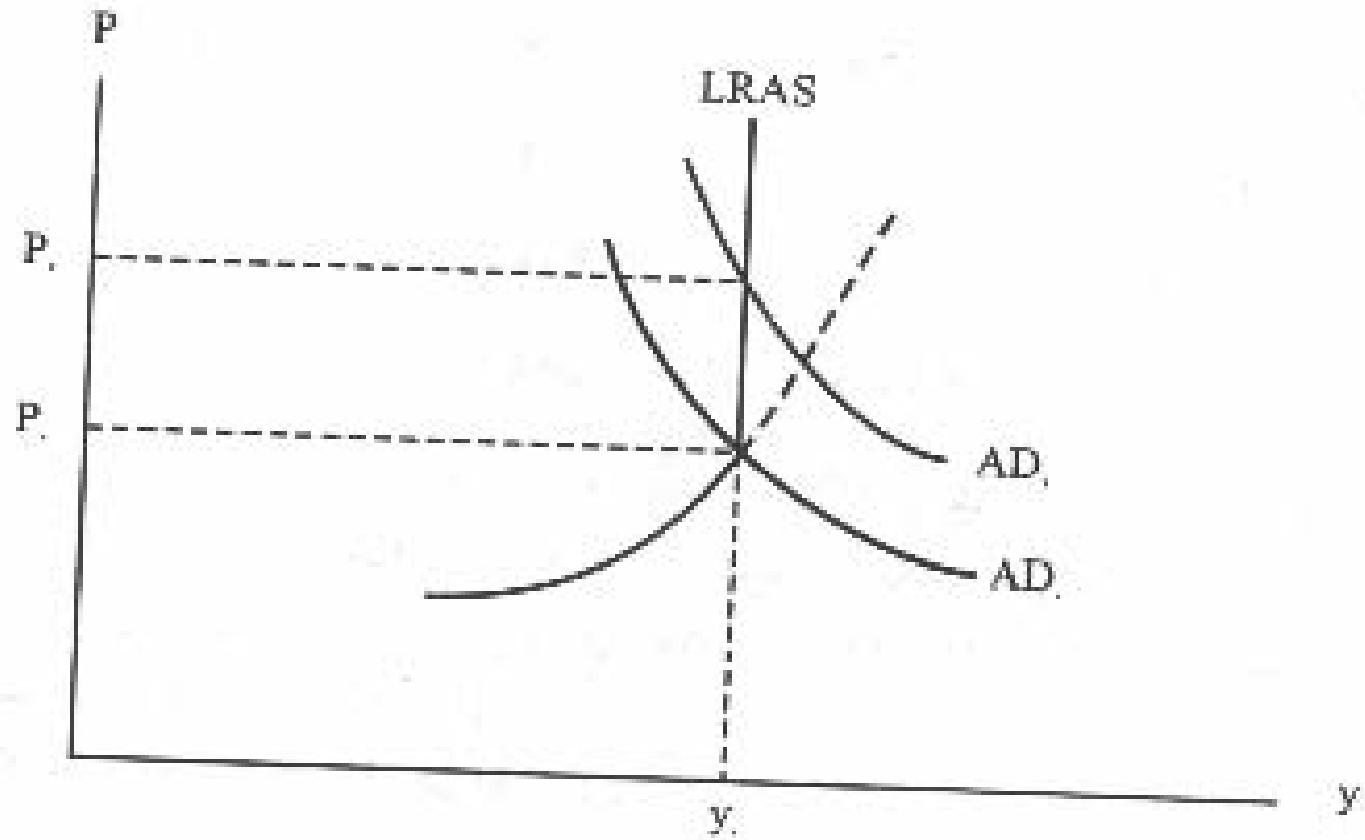
- ۱- آشنایی با رشد اقتصادی
- ۲- آشنایی با عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی
- ۳- آشنایی با جایگاه مزیت نسبی در رشد اقتصادی
- ۴- آشنایی با فواید و هزینه های رشد اقتصادی
- ۵- آشنایی با نقش دولت در رشد اقتصادی

۱-۷) مقدمه

رشد اقتصادی عبارت است از افزایش در تولید ناخالص ملی (GNP) یک کشور در یک دوره زمانی معین.

نمودار ۱. در روی محورهای عمودی و افقی به ترتیب سطح عصمه فیمتها (P) و درآمد ملی (y) قرار دارند. $SRAS$ منحنی عرضه کل در کوتاه مدت و AD منحنی تقاضای کل است. در دوران رکود اقتصادی، سیاستهای دولت از طریق ایجاد افزایش در تقاضای کل y درآمد ملی (y) را افزایش خواهد داد.

نمودار ۲. در بلند مدت هنگامی که درآمد ملی به سطح بالقوه خود می‌رسد، سیاستهایی که منجر به افزایش تقاضای کل (AD) می‌گردند نهاد افزایش مداوم در سطح قیمتها را در پن خواهند داشت.

رشد اقتصادی از طریق آموزش

برنامه های آموزشی که موجب افزایش نیروی کار ماهر و ایجاد مهارت های جدید می شود بیکاری ساختاری را کاهش می دهد. در نتیجه تلیک ملی افزایش می یابد.

جدول ۱. تغییر در نولید ناخالص ملی در اثر نرخهای رشد منفأوت (نرخ رشد در سال).

سال	۷.۱	۷.۲	۷.۳	۷.۴	۷.۵	۷.۶
۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰	۱۰۱	۱۰۵	۱۲۵	۱۲۲	۱۱۱	۱۰
۲۰	۸۱۷	۴۴۸	۲۲۶	۱۸۲	۱۳۵	۲۰
۳۰	۳۳۱۲	۱۲۱۸	۴۴۸	۲۷۷	۱۶۰	۵۰
۴۰	۱۳۶۹۲	۷۷۱۲	۸۱۷	۴۰۶	۲۰۱	۷۰
۱۰۰	۱۰۹۶۶۰	۱۴۸۴۱	۲۰۰۹	۷۳۹	۲۷۲	۱۰۰

فرمول محاسبه نرخ رشد اقتصادی

$$\frac{GNP_1 - GNP_0}{GNP_0} \times 100$$

نرخ رشد
GNP

۲-۷) فرآیند رشد اقتصادی

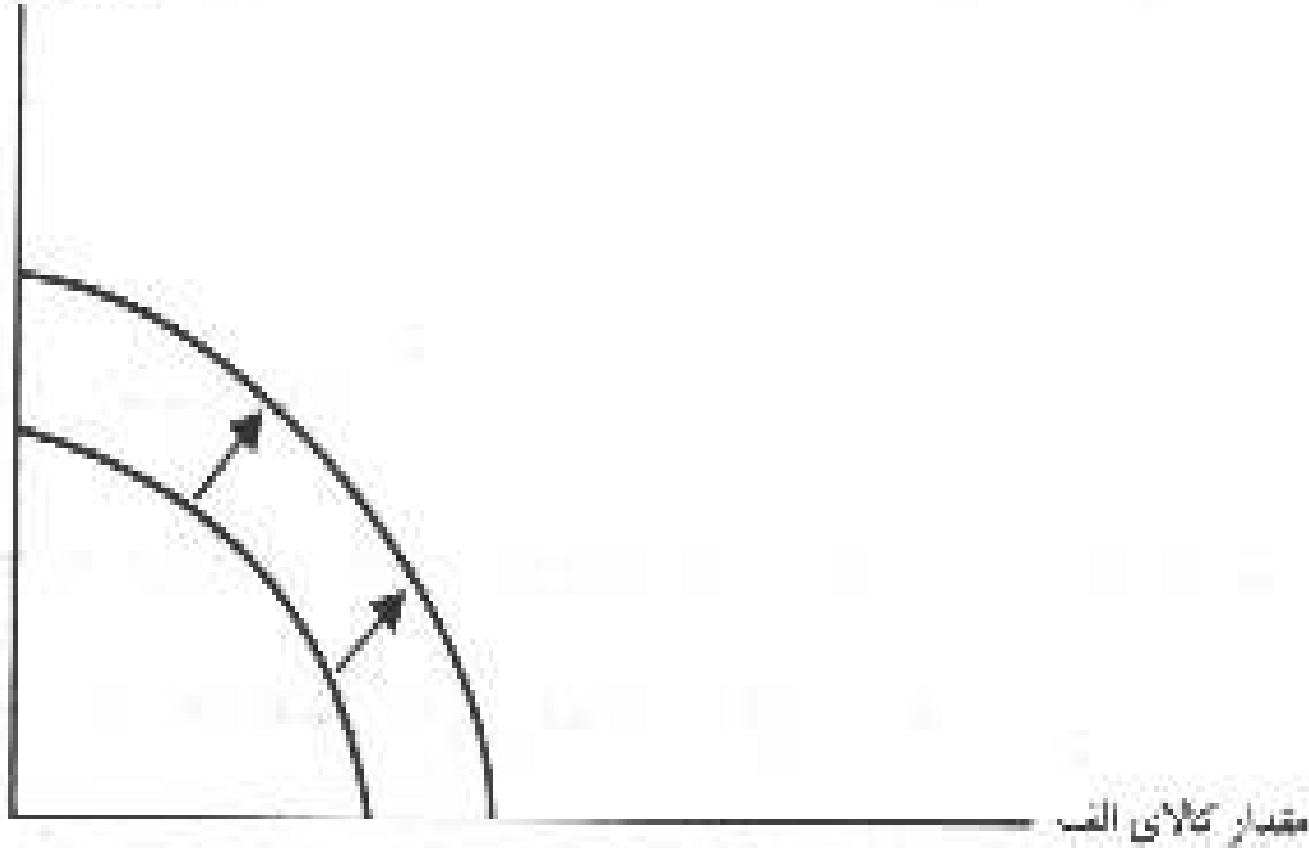
رشد اقتصادی با رفع بعضی از محدودیت‌ها

باعث می‌شود تا توان تولیدی جامعه افزایش یابد و این امر به نوبه خود باعث

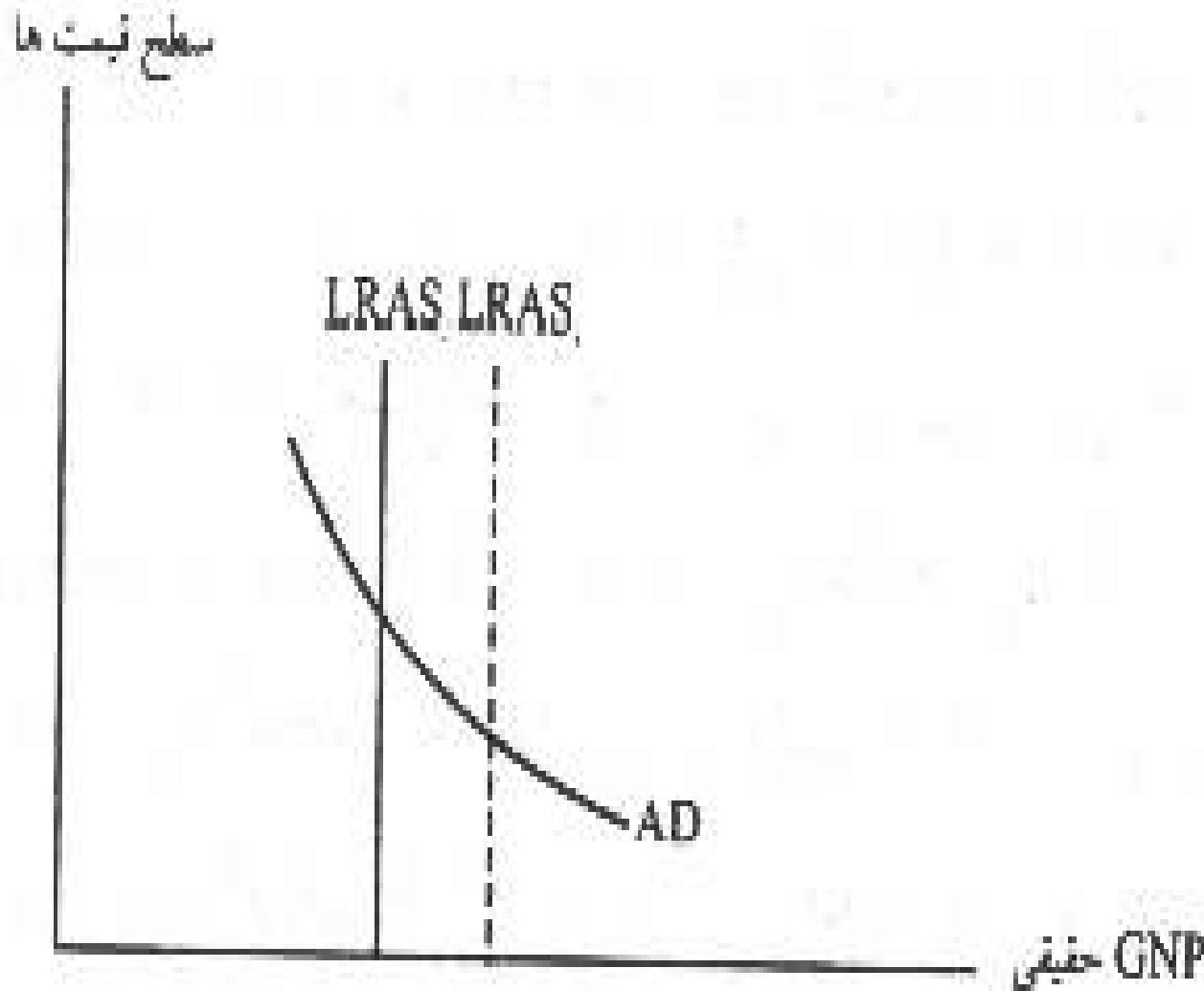
انتقال منحنی امکانات تولید به سمت

راست و بیرون می‌شود.

نمودار کلای ب

نمودار ۳. رشد اقتصادی باعث انتقال منحنی امکانات تولید به سمت راست می‌گردد. منحنی امکانات تولید شانده‌نده تمام ترکیباتی از دو کالا است که با فرض استفاده کامل و کالرا از منابع در یک جامعه می‌تواند تولید شود. رشد اقتصادی توان جامعه برای تولید کالاها و خدمات را افزایش می‌دهد.

نمودار ۴، افزایش تولید باعث انتقال منحنی عرضه کل به سمت بیرون می شود و این امر به نوبه خود افزایش GNP حقيقی را به دنبال می آورد.

۱۷-۳ منابع و عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی

رشد اقتصادی می تواند تحت تأثیر دو گروه عوامل تحقق یابد:

- ۱- وجود منابع بیشتر برای جامعه(افزایش کمی)
- ۲- افزایش توان جامعه برای استفاده مناسبتر از منابع موجود(افزایش کیفیت عوامل تولید)

ا- نیروی کار

با افزایش نیروی کار تولید ناخالص
ملی افزایش می یابد.
ولی با فرض ثابت بودن مقدار سرمایه
در مراحل مختلف تولید ، تولید نهایی
نیروی کار کاهش می یابد.

جدول ۲. رشد انتصادی حاصل از افزایش در نیروی کار

مرحله	مقدار نیروی کار (واحد)	مقدار سرمهایه (واحد)	تولید کل Y (واحد)	بازدهی نیروی کار Y/L
۱	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱
۲	۱۰۵	۱۰۵	۱۱۰	۱۰۵
۳	۱۱۰	۱۱۰	۱۲۵	۱۱۰
۴	۱۱۵	۱۱۵	۱۴۰	۱۲۰

علیرغم رشد تولید کل در اثر افزایش در نیروی کار، به علت بازدهی نزولی نیروی کار، تولید کل هر بار به میزان کمتری افزایش می‌باشد.

جدول ۳. جمعیت کل کشور طی سالهای مختلف

سال عنوان	کل جمعیت کشور	کل جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	کل جمعیت فعال از نظر اقتصادی	جمعیت شاغل از نظر اقتصادی	جمعیت شاغل	جمعیت بیکار	جمعیت غیرفعال از نظر اقتصادی
۱۳۴۵	۲۵۷۸۸۷۲۲	۱۶۹۹۹۸۱۷	۷۸۴۱۵۲۳	۷۱۱۵۷۸۷	۷۲۵۷۳۶	۹۱۵۸۴۹۴	
۱۳۵۰	۳۳۷۰۸۷۴۴	۲۳۰۰۲۴۹۹	۹۷۹۶۰۵۶	۸۷۹۹۴۲۰	۹۹۶۶۳۶	۱۳۲۰۶۴۴۳	
۱۳۶۵	۴۹۴۴۵۰۰۸	۳۲۸۷۴۲۹۳	۱۲۸۲۰۲۹۱	۱۱۰۰۱۵۵۱	۱۸۱۸۷۴۰	۲۰۰۵۴۰۰۳	
۱۳۷۰	۵۵۸۳۷۱۶۴	۳۸۶۵۵۰۵۱	۱۴۷۳۶۷۰۷	۱۳۰۹۶۶۱۵	۱۶۴۰۰۹۲	۲۳۹۱۸۳۴۴	
۱۳۷۵	۶۰۰۵۵۴۸۸	۴۵۴۰۱۰۸۳	۱۶۰۲۷۲۲۳	۱۴۵۷۱۵۷۲	۱۴۵۰۶۰۱	۲۸۸۲۱۹۵۹	

منابع: مرکز آمار ایران، سالنامه‌های آماری سالهای مختلف.

کل جمعیت و جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر بر حسب فعال و غیرفعال؛ جمعیت کل کشور بین سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۵ تقریباً ۲۵٪ برابر شده است.

۲- سرمایه

با افزایش سرمایه تولید ناخالص
ملی افزایش می یابد. هر چند
افزایش سرمایه همراه با افزایش
نیروی کار نباشد.

جدول ۴. تولید ناخالص ملی به قیمت ثابت سال ۱۳۶۱ و GNP سرانه

سال	تولید ناخالص ملی (GNP) (میلیارد ریال)	GNP سرانه (ریال)	نرخ رشد GNP (درصد)	نرخ رشد GNP سرانه (درصد)
۱۳۴۵	۴۲۰۶۹	۱۶۳۱۲۹,۴		
۱۳۵۰	۱۳۲۳۰	۳۹۲۳۸۸,۷	۴,۰	۴,۰
۱۳۶۰	۱۱۰۸۱,۵	۲۲۴۱۱۷,۷	-۴,۲	-۴,۲
۱۳۷۰	۱۳۸۱۷	۲۴۷۴۵۵,۳	۱,۰	۱,۰
۱۳۷۵	۱۶۰۴۲	۲۶۷۱۲۶,۱	۱,۶	۱,۶

مأخذ: ۱. (از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۵۲) بروارد سازمان جوناهه و بودجه

۲. (از سال ۱۳۵۳ تا ۱۳۷۵) بانک مرکزی ج. ا. ایران

* آمار مقدماتی

نرخ رشد GNP سرانه به هر آب کتر از نرخ رشد GNP است. این تفاوت از آن جهت است که جمعیت کشورهای با نرخ رشد نسبتاً بالای در حال افزایش بوده است.

جدول ۵. رشد اقتصادی حاصل از افزایش در سرمایه

مرحله	مقدار نیروی کار تا (واحد)	مقدار سرمایه ک (واحد)	تولید کل ک (واحد)	بازدهی سرمایه ٪/ک
۱	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۰
۲	۱۰۹	۱۰۵	۲۳۰	۴۱٪
۳	۱۱۰	۱۱۰	۲۵۵	۳۲٪
۴	۱۱۵	۱۱۵	۲۷۵	۳۹٪

رشد اقتصادی حاصل از افزایش در مقدار سرمایه با فرض ثابت بودن مقدار نیروی کار افزایش مقدار سرمایه در قرایب تولید باعث افزایش در تولید کل می‌گردد. ولی به علت ثابت بودن مقدار نیروی کار، این افزایش هر بار به میزان کمتری حوزت می‌گیرد (بازدهی خودکاری سرمایه).

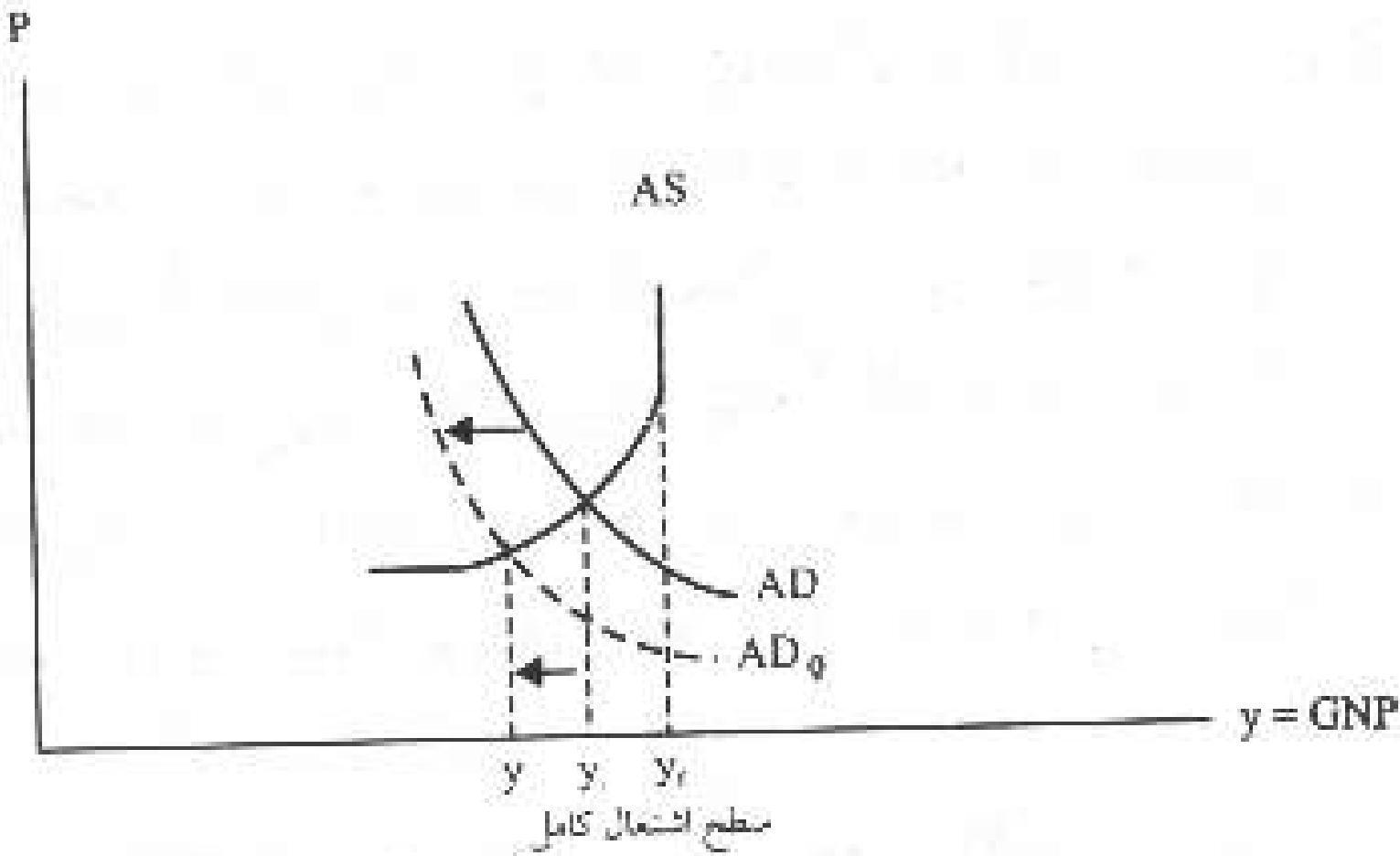
۳- سرمایه گذاری و پس انداز

سرمایه گذاری با نرخ بهره رابطه معکوس دارد. نرخ بهره تحت تأثیر عرضه و تقاضای پول قرار دارد. با افزایش عرضه پول نرخ بهره کاهش ، سرمایه گذاری افزایش و نهایتاً تولید ملی نیز افزایش می یابد.

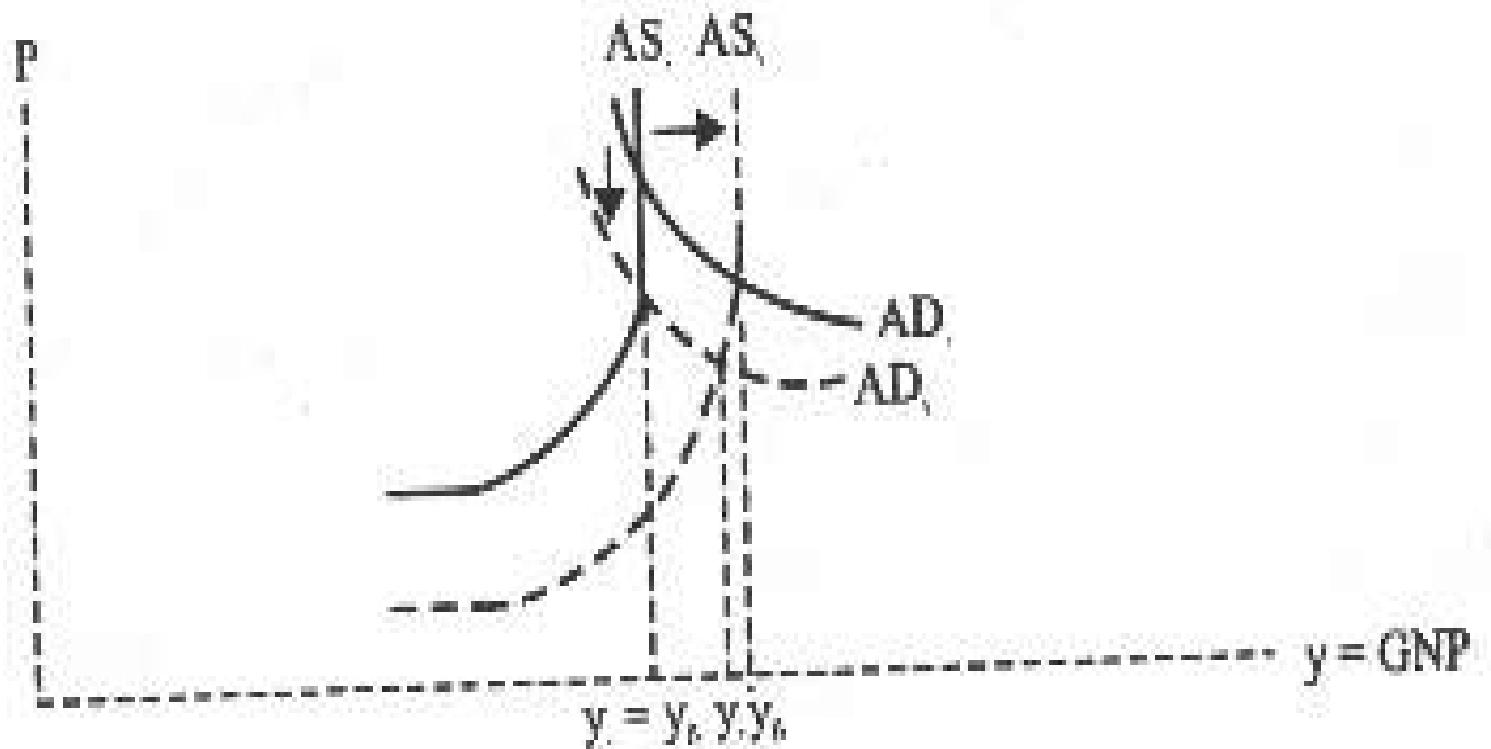
جدول ۶

سال	سطح مصرف با فرض ۴ درصد رشد اقتصادی	سطح مصرف با فرض ۵ درصد رشد اقتصادی	مقدار مصرف
۱	۸۳۲	۷۰	(۹۰)
۲	۸۶۵۳	۷۳۵	(۹۷)
۳	۸۹۹۹	۷۷۱۷	(۹۶)
۴	۹۳۵۹	۸۱۰۲	(۸۵)
۵	۹۷۳۳	۸۵۰۸	(۸۵)
۶	۱۰۱۲۳	۸۹۳۴	(۷۵)
۷	۱۰۵۲۷	۹۳۸۱	(۷۴)
۸	۱۰۹۳۸	۹۸۵	(۶۷)
۹	۱۱۳۸۶	۱۰۳۶۲	(۶۰)
۱۰	۱۱۸۴۲	۱۰۸۵۹	(۵۷)
۱۱	۱۲۴۰۷	۱۱۴۰۲	(۴۴)
۱۲	۱۴۴۰۷	۱۴۵۵۲	۱۴۵
۱۳	۱۷۰۲۹	۱۸۵۷۳	۱۰۴۴

مصرف کمتر در زمان حال باعث می شود تا جامعه با پس انداز و سرمایه گذاری بیشتر با نرخ بالاتری رشد کند و در نتیجه پس از طی دوره ای مشخص، در واقع بیشتر مصرف کند.

نمودار ۵. تفاضای کل و رشد اقتصادی: هنگامی که اقتصاد در سطح زیر اشتغال کامل قرار دارد، پس اندازهای اضافی به کاهش در تفاضای کل خواهد انجامید و در نتیجه آن GNP نیز کاهش خواهد یافت. در این جامعه به پس اندازهای اضافی برای سرمایه‌گذاری نیاز نیست هررا که بخشی از سرمایه‌ها باشند مورد استفاده قرار نگرفته‌اند.

نمودار ۶. هنگامی که اقتصاد در سطح اشتغال کامل قرار دارد اثر چه افزایش پس انداز مستقل (بروونزا) به کاهش در تقاضای کل خواهد انجامید ولی از آنجاکه در مراحل بعد سرمهایه گذاریهای جدید باعث افزایش نولید نیز خواهد شد منحنی عرضه کل نیز به سمت بیرون جایه جمی شود و بدین ترتیب شاهد افزایش در GNP خواهیم بود.

۴- سرمایه های بالاسری جامعه

سرمایه های بالاسری جامعه که در برگیرنده سیستمهاي حمل و نقل، آب و فاضل آب و بخشهاي انرژي و ارتباطات و آموزش است، تشکيل دهنده بخشی از موجودی سرمایه در اقتصادند که توسط دولت تولید می شوند.

۵- اکتشاف منابع

اکتشاف منابع جدید جامعه از دیگر عواملی است که می تواند در رشد اقتصادی جوامع نقش داشته باشد.

۱- اکتشاف مواد خام جدید

۲- سرزمینهای نو و ناشناخته

۳- اکتشاف منابع طبیعی

ع- احیای زمین

احیای زمین
اقتصادی مؤثر است زیرا
تولید محصولات کشاورزی
را افزایش می دهد.

افزایش کیفیت

افزایش کیفیت عوامل تولید
بدون تغییر میزان کمی انها
موجب افزایش تولید کالاها
و خدمات می شود.

بهره وری عوامل تولید

بهره وری عوامل تولید تحت تأثیر

عوامل زیر قرار می‌گیرد:

۱- تعییرات تکنولوژیک

۲- صرفه جویی‌های ناشی از مقیاس

۱- تغییرات تکنولوژیک

تغییرات تکنولوژیک طی دو مرحله بهره وری را تحت تأثیر قرار می دهد:

۱- ابداع : ابتدا پیشرفت علمی صورت می گیرد.

۲- نوآوری: پیشرفت علمی برای تولید محصول جدید یا تولید بهینه تر کالایی به کار گرفته

جدول ۷، رشد اقتصادی حاصل از تغییرات نکنواژه‌ی کار

مرحله	مقدار نیروی کار L (واحد)	مقدار سرمایه K (واحد)	تولید کل Y (واحد)	بازدهی نیروی کار Y/L
۱	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	۲
۲	۱۰۰	۱۰۰	۲۱۰	۲.۰۵
۳	۱۰۰	۱۰۰	۲۲۰	۲.۱۰
۴	۱۰۰	۱۰۰	۲۳۱	۲.۱۱

تغییرات نکنواژه‌ی کار باعث افزایش تولید می‌گردد. هرچند که مقدار نیروی کار و مقدار سرمایه به کار گرفته شده در مراسل مختلف تولید بینون تغییر بافی بهمانند. تغییرات نکنواژه‌ی کار افزایش بهره‌وری نیروی کار و سرمایه را بیز به دنبال دارد.

۲- صرفه جویی‌های حاصل از مقیاس
پس اندازه‌هایی که در اثر افزایش
در اندازه صنعت به وجود می‌آید
صرفه جویی‌های حاصل از مقیاس
نامیده می‌شود.

جدول ۸. رشد اقتصادی حاصل از تغییر سهی عوامل تولید و تغییرات تکنولوژیک

میزان مرحاه (واحد) L	مقدار تیروی کار (واحد)	مقدار سرمایه (واحد) K	تولید کل Y (واحد)
۱	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
۲	۱۰۵	۹۵	۲۲۰
۳	۱۱۰	۱۱۰	۲۲۲
۴	۱۱۵	۱۱۵	۲۶۶

رشد اقتصادی حاصل از تغییرات همزمان به میزان ۵ واحد افزایش در هر مرحله در مقدار تیروی کار و مقدار سرمایه، همراه با تغییرات تکنولوژی، تولید کل را به میزان پیشتری افزایش می دهد.

۹- سرمایه های انسانی

آموزشها بی که توسط نیروی کار
فرا گرفته می شود باعث افزایش
در توانایی افراد برای تولید کالاها
و خدمات می شود.

روش‌های افزایش سرمایه انسانی

- ۱- تصمیم افراد به تحصیل و آموزش‌های داده شده به نیروی کار
- ۲- دولت برای به اجرا گذاشتن برنامه هایی چون تحصیل رایگان مشارکت می کند.

۱۷-۴ رشد اقتصادی و مزیت نسبی

روشهایی که از طریق آن کشورها می‌توانند مزیت نسبی خود را در تولید حفظ کنند و به تبع آن رشد اقتصادی خود را تداوم بخشند:

- ۱- تصمیم افراد به تحصیل و آموزش‌های داده شده به نیروی کار
- ۲- دولت برای به اجرا گذاشتن برنامه‌هایی چون تحصیل رایگان مشارکت می‌کند.

۱۷) - ۵ فواید رشد اقتصادی

موافقین رشد اقتصادی فواید زیر را برای رشد اقتصادی ذکر می کنند:

- ۱- عامل پیشرفت جوامع
- ۲- ارتقاء کیفیت زندگی
- ۳- بهبود زندگی طبقات محروم
- ۴- افزایش سطح اشتغال

۱۱) - ۵ هزینه های رشد اقتصادی

مخالفین رشد اقتصادی هزینه های زیر را برای رشد اقتصادی ذکر می کنند:

- ۱- از بین بردن منابع محدود در سطح جهان
- ۲- کیفیت زندگی صرفاً مادی نیست
- ۳- توزیع ناعادلانه درآمد میان طبقات مختلف
- ۴- آلودگی محیط زیست

۱۷ - ع رشد اقتصادی

و سیاستهای دولت

- ۱- سیاستهای توزیع مجدد درآمد میان اقشار کم درآمد
- ۲- افزایش کیفیت آموزش
- ۳- تشویق به پس انداز
- ۴- تحقیق و توسعه
- ۵- حذف موانع برای فعالیتهای بخش خصوصی
- ۶- سیاستهای صنعتی
- ۷- سیاستهای پولی و مالی

پایان فصل هفدهم

فصل هجدهم

توسعه اقتصادی

طرح درس

- ۱- مفهوم و تعریف توسعه اقتصادی
- ۲- تقسیم بندی جوامع براساس سطح توسعه آنها
- ۳- شاخصهای توسعه اقتصادی
- ۴- موانع توسعه در کشورهای کمتر توسعه یافته
- ۵- سیاستهای توسعه

هدف کلی

هدف کلی فصل هجدهم آن است
که دانشجو با مفهوم توسعه اقتصادی
و تفاوت آن با رشد اقتصادی را درک
کند و با شاخصها و سیاستهای توسعه
اقتصادی و تقسیم بندی جوامع بر
این اساس آشنا شود.

هدفهای رفتاری

- ۱- آشنایی با مفهوم توسعه اقتصادی
- ۲- آشنایی با تفاوت بین رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی
- ۳- آشنایی با تقسیم‌بندی جوامع براساس سطح توسعه آنها
- ۴- آشنایی با شاخصهای توسعه اقتصادی
- ۵- آشنایی با سیاستهای توسعه
- ۶- آشنایی با اقدامات لازم برای کمک به کشورهای کمتر توسعه یافته

۱-۱ مقدمه

از دوران آدام اسمیت و دیوید ریکاردو تاکنون، اقتصاددانان تلاش کرده اند که فرآیند رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی را توضیح دهند.

چرا برخی از کشورها ژروتمند و برخی دیگر فقیر شده اند؟
اقتصاددانان نتوانسته اند نظریه ای یکسان در مورد توسعه کشورهای مختلف ارائه کنند.

۱۸- ۲- مفهوم و تعریف توسعه اقتصادی

کلمه توسعه به معنای گسترش و بهبود است.

می بیر توسعه را چنین تعریف می کند:

فرایندی که به موجب آن درآمد واقعی سرانه در یک کشور در دورانی طویل المدت افزایش یابد.

تفاوت رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی

کیندل برگرمی گوید:

رشد اقتصادی فقط به معنای تولید محصول بیشتر ولی توسعه اقتصادی، هم تولید بیشتر و هم پدید آمدن تحول در چگونگی تولید محصول را در بر می گیرد.

۱۸- ۳ تقسیم بندی جوامع براساس سطح توسعه آنها

کشورهای جهان به دو گروه زیر تقسیم
می شوند:

- ۱- کشورهای کمتر توسعه یافته (LDC)
- ۲- کشورهای بیشتر توسعه یافته (MDC)

۱۸- ۴ شاخصهای توسعه اقتصادی
رایجترین شاخصهای توسعه اقتصادی
عبارتند از:

- ۱- تولید ناخالص ملی سرانه
- ۲- امید به زندگی
- ۳- نرخ مرگ و میر نوزادان

جدول ۱. شاخصهای توسعه اقتصادی برای پنج گروه از کشورها

درصد نیروی کار در مناطق شهری	ثبت نام برای تحصیلات متوسطه (تعداد افراد ثبت نام شده بین ۱۶ تا ۱۷ سال به عنوان درصدی از کل جمعیت)	مرگ و میر نوزادان (مرگ قبل از یکالگی برای هر هزار تولد)	امید زندگی (سال)	GNP سرانه (دلار)	گروه کشورها
۲۵	۳۷	۷۲	۶۰	۳۲۰	درآمد پایین (مانند چین، ایران، هائیتی و هند)
۵۶	۴۹	۵۷	۶۵	۱۳۸۰	درآمد متوسط - پایین (مانند گواتمالا، مکزیک، فیلیپین و تایلند)
۶۲	۶۷	۴۲	۶۸	۳۲۹۰	درآمد متوسط - بالا (مانند گرجستان، برتغال، ونزوئلا)
۷۸	۹۳	۹	۷۶	۱۷۰۸۰	کشورهای مستعین (مانند ژاپن، آلمان، زلاندنو و ایالات متحده)
۸۷	۷۸	۱۸	۷۲	۲۱۶۴	کشورهای اروپایی شرقی (مانند مجارستان، لهستان و بولگاری سابق)

مأخذ: بانک جهانی، گزارش توسعه در جهان (۱۹۹۰). ارقام، مربوط به میانگین وزنی برای هر گروه از کشورهای است. وزنها برابر با جمیعت هر کشور در گروه مربوط به خود است.

جدول ۲. مقایسه صادرات سرانه و درآمد سرانه ۴۰ کشور جهان در سال ۱۹۹۲

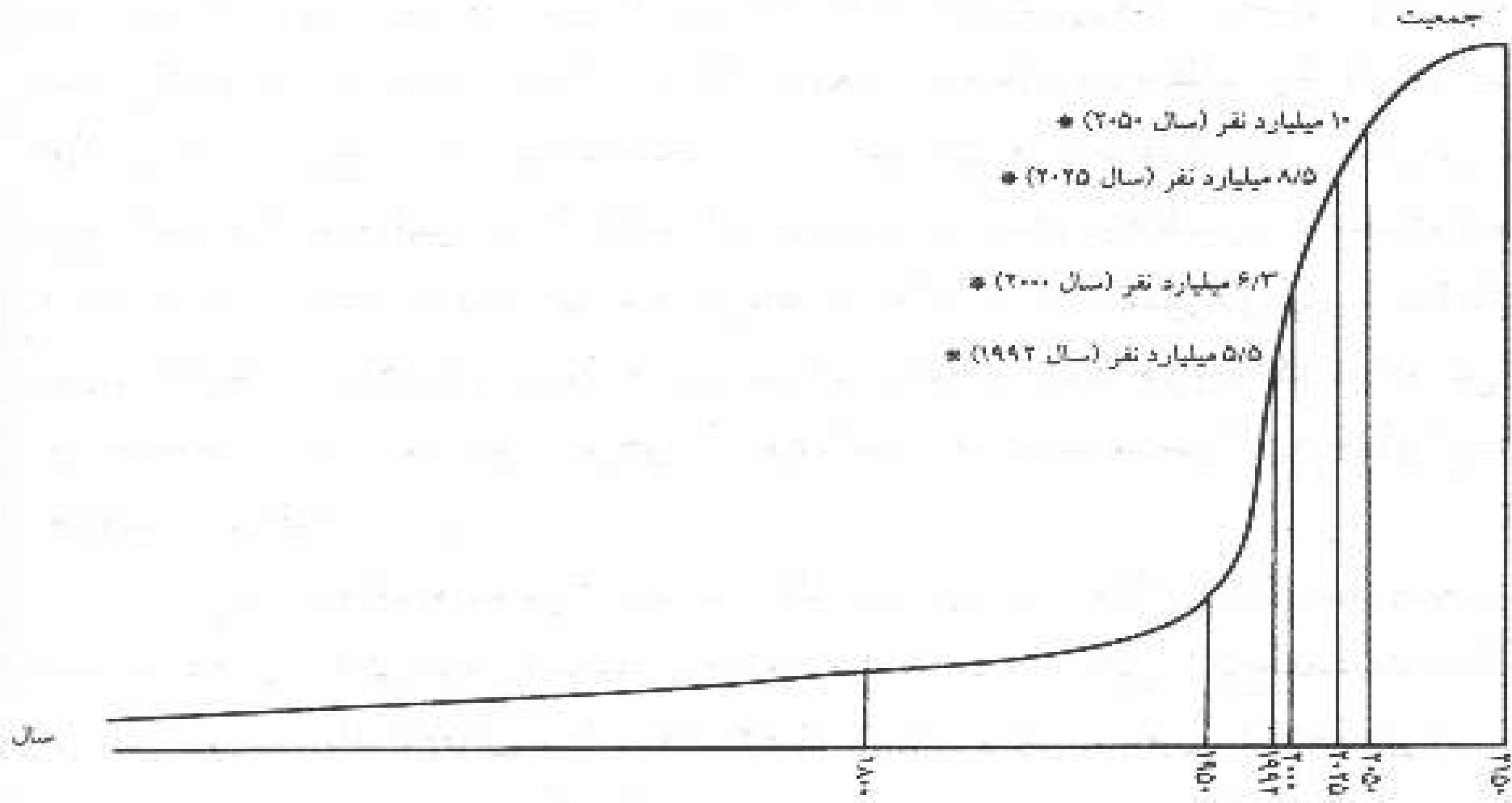
نام کشور	صادرات سرانه (میلیون دلار)	جمعیت (میلیون نفر)	صادرات (میلیون دلار)	درآمد سرانه (دلار)
هندستان	۱۹۵۳۷	۸۸-	۲۲	۳۳-
چین	۸۴۹۶-	۱۱۶۵	۷۳	۴۷-
اندونزی	۳۳۹۵۸	۱۸۹	۶۸۵	۲۸-
مالزی	۴-۷۱۳	۱۹	۲۱۴۳	۲۸۳-
کره جنوبی	۷۶۶۳۷	۴۴	۱۷۴۲	۷۲۱-
ایران	۱۶۷--	۲۳	۲۹۹	۲۱۲-
پاکستان	۷۲۷۳	۱۱۹	۵۱	۴۲-
بنگلادش	۴-۹۸	۱۱۳	۱۹	۱۱-
ترکیه	۱۴۷۱۶	۵۸	۲۰۷	۲۸۴-
وایلد	۳۲۲۷۳	۵۷	۵۷-	۱۹۱-
فلسطین	۹۷۵۷	۵۷	۱۰۰	۸--
لائوس	۲۲۹۸۵	۱۲۲	۲۷۱	۲۸۰-
آرژانتین	۱۲۳۷۵	۳۳	۲۷۱	۲۱۲-
برزیل	۲۰۷۸۷	۱۵۴	۲۳۲	۲۸۴-
مکزیک	۲۷۰۷۱	۸۸	۲۱۳	۲۲۹-
شیلی	۱-۱۲۶	۱۴	۷۲۳	۲۸۰-
اکوادور	۳۰۰۸	۱۱	۲۷۳	۱۱۳-
دنیرونلا	۱۳۳۷۹	۷-	۵۹۷	۲۸۸-
نیجریه	۱۱۸۸۶	۱-۷	۱۱۷	۲۷-
آمریکا	۲۲۸۱۶۷	۷۰۰	۱۷۵۸	۲۲۷۸-

۱۸-۵ موانع توسعه در کشورهای کمتر توسعه یافته

موانع توسعه در کشورهای کمتر توسعه یافته عبارتند از:

- ۱- نرخ رشد سریع جمعیت
- ۲- توزیع درآمد
- ۳- ضعف بخش کشاورزی
- ۴- کمبود عوامل تولید
- ۵- بدھی خارجی

نظریه کثیش توماس مالتوس
مالتوس معتقد بود تولید مواد
غذایی با نرخ تصاعد حسابی و
جمعیت با نرخ تصاعد هنگی
افزایش می یابد.

نمودار ۱. انتظار می‌رود ۹۷ درصد رشد جمعیت جهانی تا سال ۲۰۵۰ میلادی نتیجه رشد جمعیت در کشورهای کمتر توسعه یافته باشد. تا آن هنگام، جمعیت جهان به حدود ۱۰ میلیارد نفر خواهد رسید.

* برآورد جمعیت
مأخذ: بنیاد جمعیت سازمان ملل

جدول ۳

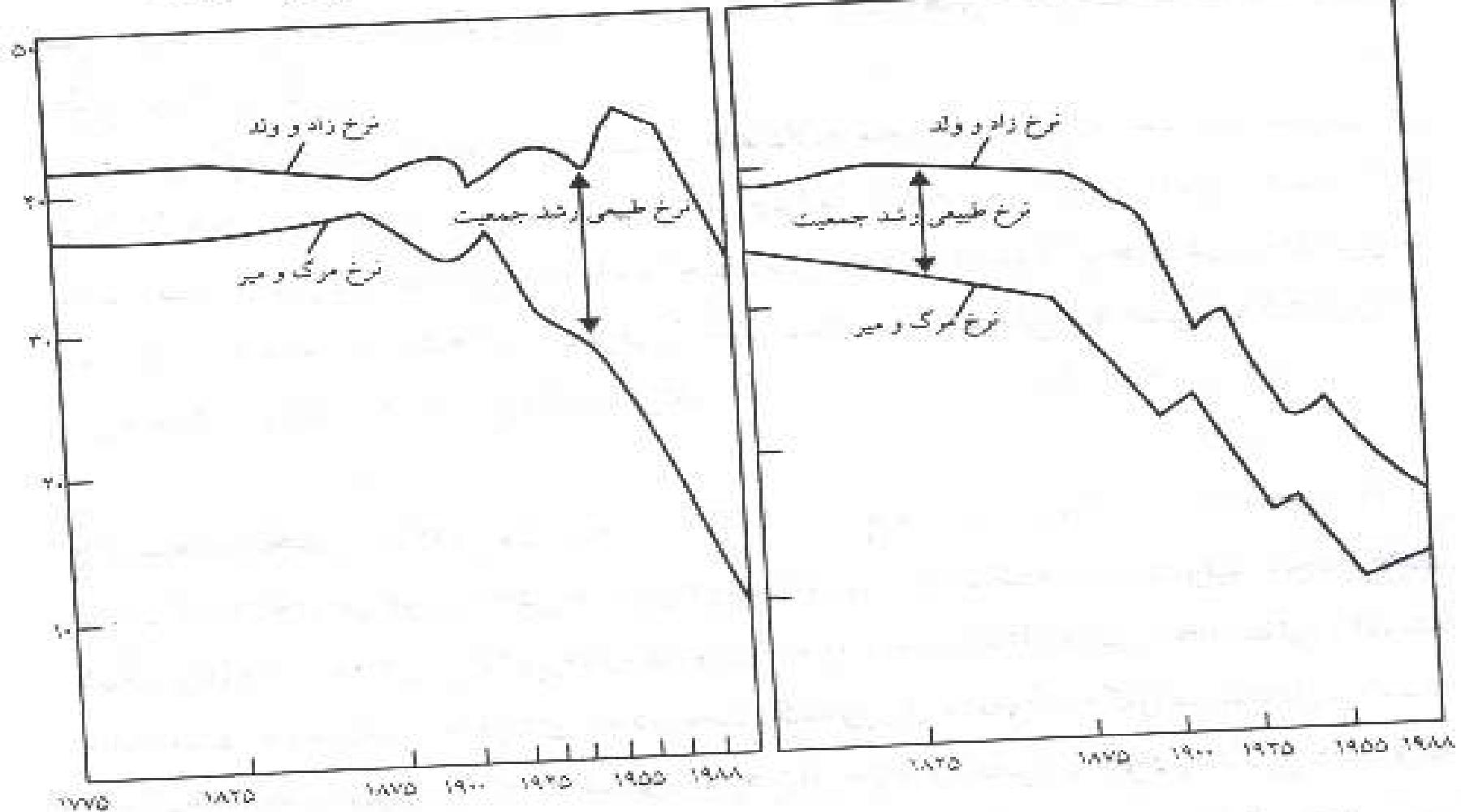
GN P سرانه ۱۹۸۹ (دلار)	جمعیت ۱۹۸۹ (میلیون نفر)	۱۹۸۹ GNP (میلیون دلار)	تعداد کشورها	رشد GNP سرانه ۱۹۸۰-۱۹۸۹
۱۱۰۰	۸۲۰	۸۹۹	۶۴	کمتر از ۰ درصد
۱۶۶۰	۳۹۳	۶۵۴	۱۶	۰ درصد تا ۹۰ درصد
۹۰۰۰	۲۴۴	۲۲۰۹	۲۱	۱ درصد تا ۹۱ درصد
۱۴۲۳۰	۶۷۳	۹۵۷۵	۱۶	۲ درصد تا ۲۹۲ درصد
۱۸۰۰	۲۴۴۱	۴۳۸۴	۲۹	۳ درصد یا بیشتر
	۶۲۶		۳۹	بدون اطلاعات

نرخ رشد پایین درآمد سرانه و نرخ نسبتاً بالای رشد جمعیت در کشورهای کمتر توسعه یافته مانع برای توسعه این کشورها بوده است. فاصله میان برخی از کشورهای بسیار فقیر و کشورهای ثروتمند در حال افزایش است.

منابع: اطلاعات بانک جهانی (۱۹۹۰) - بانک جهانی.

الف) کشورهای بیشتر توسعه یافته

ب) کشورهای کمتر توسعه یافته

صادر عموی: نرخ هر هزار نفر

نمودار ۲. پیشرفت‌های علمی به خصوص در زمینه پژوهشی و بهبود تغذیه و برتابدهای بهداشت عمومی باعث شده‌اند که در کشورهای بیشتر توسعه یافته و کمتر توسعه یافته، نرخ مرگ و میر کاهش یابد. اما نرخ زاده و ولد در کشورهای کمتر توسعه یافته بسیار بالاتر است و در نتیجه دارای نرخ رشد جمعیتی بالا هستند.

۲- توزیع درآمد

توزیع نا عادلانه درآمد موجب

تشدید پدیده فقر در کشورهای

توسعه نیافته شده و به واسطه

فقر سوء تغذیه نسبتاً وسیع است.

۳- ضعف بخش کشاورزی

بخش کشاورزی می تواند نقش کلیدی در فرایند توسعه داشته باشد.

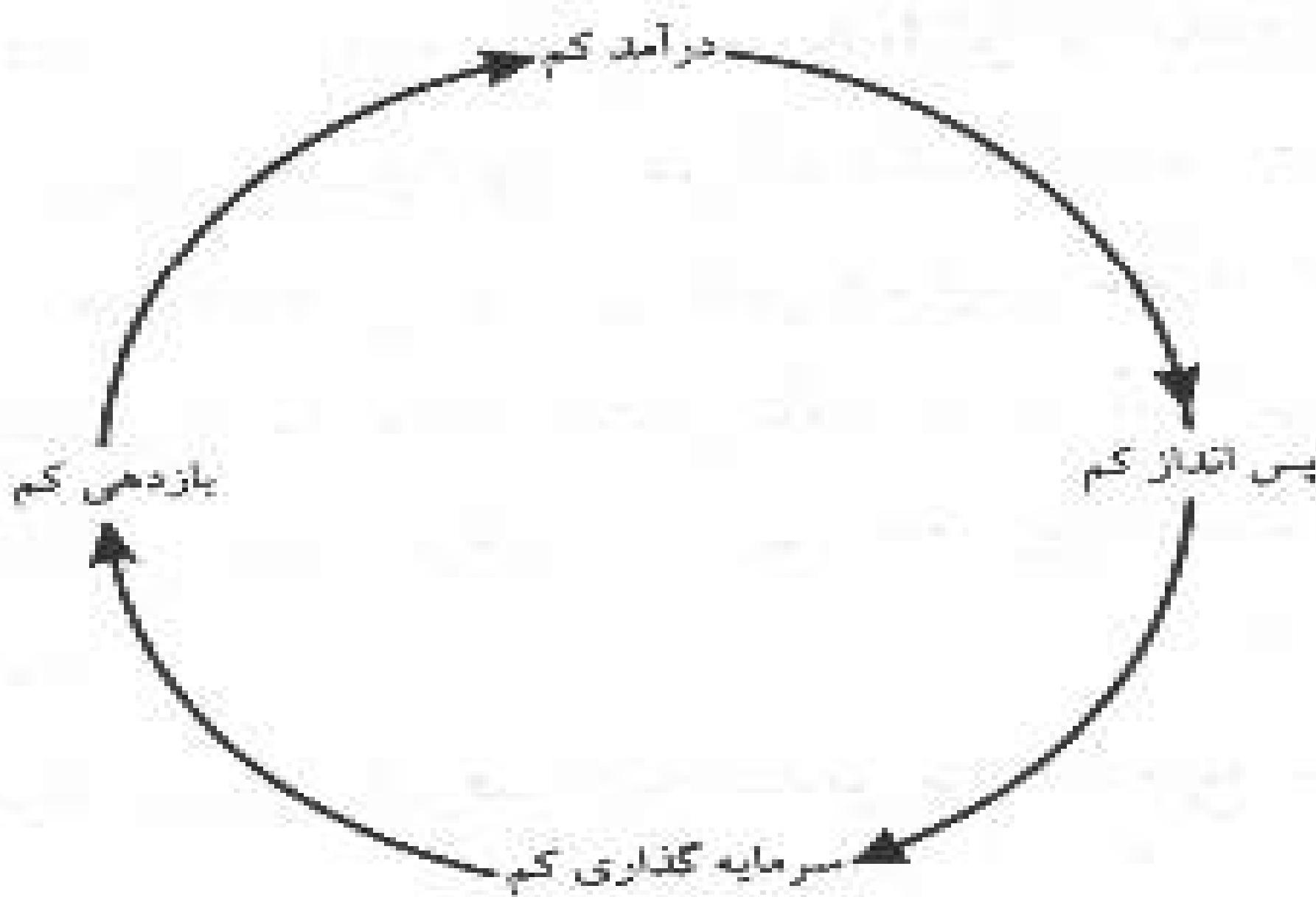
تولید سرانه بخش کشاورزی در کشورهای در حال توسعه بسیار پایین است. و به ندرت مازادی برای عرضه وجود دارد.

- عدم وجود انبارهای مناسب

- نبود راههای ارتباطی و امکانات حمل و نقل

۴- کمبود عوامل تولید

ناکافی بودن عوامل تولید به ویژه کمبود سرمایه انسانی و موجودی سرمایه، ماشین آلات و تجهیزات از مهمترین دلایل پایین بودن سطح تولید در کشورهای کمتر توسعه یافته است.

نمودار ۳. دایره خیشه فقر (دور باحل فقر)

۵- بدهی خارجی

یکی از مشکلات کشورهای در حال توسعه میزان بالای بدهی خارجی است که بالغ بر ۷۰۰ میلیارد دلار می شود.

این بدهی ها بابت وامهایی است که با بهره بسیار بالا به این کشورها داده شده و اغلب آنها قادر به بازپرداخت این وامها نیستند.

۱۸- ۶ سیاستهای توسعه

نظریه های جدید در ارتباط با سیاستهای توسعه بر عوامل زیر تأکید دارند:

- ۱- اجتناب از حمایت شدید از تولید کنندگان داخلی
- ۲- ایجاد شرایط رقابت در بازارهای جهانی برای افزایش کارایی
- ۳- نرخ ارز شناور و عدم کنترلهای نا به جای دولت
- ۴- ایجاد تسهیلات به منظور مشارکت بیشتر بخش خصوصی در اقتصاد

۱۸- ۷ اقدامات برای کشورهای کمتر توسعه یافته

کشورهای بیشتر توسعه یافته می توانند اقداماتی را
جهت کمک به کشورهای کمتر توسعه یافته انجام
دهند از جمله:

- ۱- انتقال تکنولوژی
- ۲- کمک مستقیم
- ۳- آموزش و تربیت نیروی انسانی

(一) انتقال تکنولوژی

انتقال تکنولوژی موجب افزایش بهره وری و به تبع آن افزایش تولید می شود.

۲- کمک مستقیم

در کوتاه مدت کمک مستقیم در قالب مواد غذایی، دارو، پرداختهای انتقالی، سرمایه و حتی کالاهی مصرفی می تواند اقدامی مثبت در جهت توسع باشد.

در بلند مدت این اقدامات موجب افزایش نرخ رشد جمعیت این کشورها می شود و خود این امر مشکلات این کشورها را بیشتر می کند.

۳- آموزش و تربیت نیروی انسانی

حتی اگر تکنولوژی مناسب وجود داشته باشد
فقدان نیروی ماهر و متخصص باعث می
شود تا از تکنولوژی درست بهره برداری
نشود.

البته آین آموزشها باید با نیازها و شرایط این
کشورها سازگار باشد.

فَصَلِّ
وَسُبْدَهُمْ

www.salamnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزو و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملا رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salamnu.com